

Zastúpenie Európskej komisie na Slovensku
Palisády 29
811 06 Bratislava
Slovensko

Európsky parlament
Kancelária na Slovensku
Palisády 29
811 06 Bratislava
Slovensko

V Trenčíne dňa 30.03.2023

SPRÁVA SKUPINY NEZÁVISLÝCH ADVOKÁTOV

O SITUÁCII V OBLASTI PRÁVNEHO ŠTÁTU NA SLOVENSKU

Autori: JUDr. Erik Magál, JUDr. Jakub Križan, JUDr. Ján Kršiak

Doručené na vedomie:

- *Kancelária prezidentky Slovenskej republiky*
- *Minister spravodlivosti Slovenskej republiky*
- *Slovenská advokátska komora*
- *Generálny prokurátor Slovenskej republiky*
- *Súdna rada Slovenskej republiky*
- *Verejný ochranca práv*
- *Slovenské národné stredisko pre ľudské práva*
- *Všetci poslanci Národnej rady Slovenskej republiky*

Obsah

Úvod.....	3
Prístup k spravodlivosti v kontexte nezávislosti a nestrannosti sudcov a orgánov činných v trestnom konaní.....	5
Vybrané kritériá právneho štátu stanovené Benátskou komisiou	5
Vybrané skutočnosti	6
Spravodlivý proces v kontexte zásady prezumpcie neviný	36
Vybrané kritériá právneho štátu stanovené Benátskou komisiou	36
Vybrané skutočnosti	36
Princíp legality	54
Vybrané kritériá právneho štátu stanovené Benátskou komisiou	54
Vybrané skutočnosti	54
Záverečné vyjadrenie a záverečný návrh.....	66
Zoznam príloh	

Úvod

Predkladaný dokument je reakciou na dianie v Slovenskej republike, najmä v období od roku 2019 pokračujúc až do súčasnosti, kde justičné (avšak i spoločensko-politické) dianie nabralo spád vyvolávajúci mimoriadne vážne podozrenia z porušovania základných kritérií právneho štátu. Reakciou, ktorá má zároveň ambíciu otvorene a konkrétne pomenovať a odzrkadliť situáciu v oblasti právneho štátu v Slovenskej republike. Reakciou, ktorá sa bezprostredne dotýka pracovného dokumentu útvaru Európskej komisie označeného ako „*Správa o právnom štáte 2022 - Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu na Slovensku*“ ako sprievodného dokumentu „*Oznámenia Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov*“ zo dňa 13.07.2022 (ďalej aj ako „*Správa o právnom štáte* zo dňa 13.07.2022“ alebo „*Správa*“). Účelom predkladaného dokumentu je taktiež poskytnúť konkrétny, preukázateľný a dôkazmi objektivizovaný náhľad na situáciu v oblasti právneho štátu v Slovenskej republike aj pre účely nadchádzajúcich hodnotiacich záverov európskych orgánov vo vzťahu k zachovávaní základných kritérií právneho štátu v Slovenskej republike.

Zdôrazňujeme, že predovšetkým (nie však výlučne) v súvislosti s vyšetrovaniami mediálne sledovaných trestných konaní vo veci podozrení z korupcie, zneužívania právomoci verejných činiteľov, vrátane sudcov a iných zástupcov spravodlivosti, orgánov presadzovania práva, bývalých štátnych funkcionárov ako aj podnikateľov a iných osôb, preukázateľne, opakovane a pomerne často vyvstávajú prípady porušovania základných práv obvinených osôb, vrátane práva na nezávislé a nestranné vyšetrovanie a súdne konanie, práva na spravodlivý proces, práva na obhajobu, princípu rovnosti zbraní a ďalších základných zásad trestného konania, ktoré okrem iného predstavujú aj inštitucionálne piliere a kritériá právneho štátu. Je to práve a predovšetkým oblasť mediálne a politicky pertraktovaných trestných konaní, ktoré odzrkadľujú jav nasvedčujúci úpadku a vo viacerých prípadoch doslova rozkladu základných kritérií právneho štátu v Slovenskej republike.

V uplynulom období sa do verejného povedomia dostávajú dôkazy, z ktorých vyvstáva dôvodné podozrenie z nezákonného manipulovania dôkazov v trestných konaniach, vrátane inštruovania vypočúvaných osôb, účelového konštruovania dôkazov a pod. Čoraz častejšie dôkazy nasvedčujú vedeniu doslova účelových a vykonštruovaných trestných konaní, zneužívaniu viacerých inštitútov trestného konania, vrátane inštitútu väzby, spolupracujúcich obvinených a v neposlednom rade i trestných stíhaní advokátov pre skutky založené na výkone obhajoby a poskytovaní právnej pomoci v trestných konaniach.

Najpodstatnejším a zároveň i najviac znepokojujúcim faktorom však je, že dôkazmi podložené podozrenia z takéhoto neprípustného a s právnym štátom nezlučiteľného konania, spadajú práve na predstaviteľov orgánov činných v trestnom konaní, konkrétne niektorých príslušníkov osobitného policajného útvaru Národnej kriminálnej agentúry (ďalej len ako „NAKA“) a vybraných prokurátorov Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len ako „ÚŠP GP SR“). Toto znepokojenie znásobujú dôkazmi podložené podozrenia, že tento stav je nielen tolerovaný, avšak mnohokrát i aktívne podporovaný niektorými predstaviteľmi súdnej moci, exekutívy a v podstatnej miere aj médiami, čo len podporuje dôvodnú obavu, že inštitucionálne princípy právneho štátu v Slovenskej republike zlyhávajú a podstupujú vážny úpadok. Spôsob vedenia mnohých trestných konaní a ich politizácia vyvoláva dôvodné podozrenie blížiace sa k hranici istoty, že oblasť trestného práva a trestných konaní sa stali nástrojom „politickej vojny“, odstraňovania vopred vybraných osôb a to všetko v zmysle zásady „účel svätí prostriedky“.

Princíp prístupu ku spravodlivosti, princíp právnej istoty, princíp zákazu svojvôle, princíp legality a mnohé ďalšie tak, ako ich definovala aj Benátska komisia, medzitým nabrali len iluzórny význam a prestali nachádzať svoje uplatnenie nielen v praxi vyššie menovaných zložiek orgánov činných v trestnom konaní, ale čoraz častejšie i v činnosti resp. v rozhodovacej praxi všeobecných súdov, predovšetkým niektorých sudcov Špecializovaného trestného súdu a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Je to pritom práve oblasť trestných konaní, v ktorej sa rozhoduje o najzávažnejších ľudských hodnotách, akými sú ľudský život, osobná sloboda, právo na súkromie atď., ktorých ochrana by mala dôsledne a bezvýnimočne korešpondovať so základnými kritériami právneho štátu.

Podľa záverov Benátskej komisie pojem právny štát vyžaduje systém určitého a predvídateľného práva, v ktorom má každý právo, aby s ním všetky orgány zaobchádzali dôstojne, racionálne, v súlade so zákonom a rešpektujúc princíp rovnosti, a zároveň možnosť nechať preskúmať rozhodnutia pred nezávislým a nestranným súdom v rámci spravodlivého procesu. Benátska komisia dospela k záveru, že kľúčovými prvkami pojmu „právny štát“ sú legalita, právna istota, zákaz svojvôle, prístup k spravodlivosti pred nezávislým a nestranným súdom, dodržiavanie ľudských práv, zákaz diskriminácie a rovnosť pred zákonom.

Nižšie v texte definujeme dôkazmi podložené skutočnosti, ktoré v uplynulých rokoch ohrozili a v súčasnosti naďalej zásadným spôsobom ohrozujú a porušujú kritériá právneho štátu v Slovenskej republike.

I.

Prístup k spravodlivosti v kontexte nezávislosti a nestrannosti sudcov a orgánov činných v trestnom konaní

Vybrané kritériá právneho štátu stanovené Benátskou komisiou:

- 1) Súdnictvo by malo byť nezávislé. Nezávislosť znamená, že súdnictvo nepodlieha externým tlakom či politickým vplyvom a manipulácii, a to najmä zo strany exekutívy. Táto požiadavka je integrálnou súčasťou základného demokratického princípu del'by moci. Sudcovia by nemali byť vystavení politickému vplyvu či tlakom,
- 2) ESLP vyzdvihuje štyri prvky nezávislosti súdnictva: spôsob menovania do funkcie, dĺžku funkčného obdobia, existenciu záruk proti externému tlaku (vrátane otázok rozpočtu) a či sa súdnictvo javí ako nezávislé a nestranné,
- 3) Predpojatosť v prospech prokuratúry je príkladom absencie nezávislosti a môže ju posilňovať hrozba sankcií v prípade „nesprávnych“ rozsudkov,
- 4) Nestačí, že sa vopred určí iba súd (alebo vetva súdnictva), ktorý je príslušný rozhodnúť konkrétnu vec. Je kľúčové, aby sa vopred určilo poradie sudcov alebo senátov na danom súde, t. j. aby sa to zakladalo na všeobecných objektívnych princípoch,
- 5) Nestrannosť súdnictva musí byť zaručená v zákone aj v praxi. Klasická formula vyjadrená napr. aj v judikatúre ESLP hovorí, že „*spravodlivosť sa nemá iba vykonávať, ale musí byť aj zjavné, že sa tak deje*“. To znamená objektívnu aj subjektívnu nestrannosť. Vnímanie verejnosti môže pomôcť hodnoteniu, či je súdnictvo nestranné aj v praxi,
- 6) Neexistuje spoločný štandard o organizácii prokuratúry, najmä pokiaľ ide o to, ktorý orgán menuje prokurátorov, alebo pokiaľ ide o vnútornú organizáciu prokuratúry. Musí byť však zaručená dostatočná autonómia, aby tak boli prokurátori chránení pred politickým vplyvom. V súlade s princípom legality musí prokuratúra konať iba na základe zákona a v jeho medziach. To nebráni tomu, aby zákon dal prokuratúre určitý priestor na uváženie, či začne trestné stíhanie alebo nie (princíp oportunity),
- 7) Požiadavky týkajúce sa súdnictva sa primerane vzťahujú aj na prokuratúru vrátane dôležitosti hodnotenia právnej úpravy aj praxe,
- 8) Zaujatosť prokuratúry by mohla viesť k nesprávnemu alebo selektívnemu stíhaniu najmä tých pri moci. To by ohrozilo aplikáciu práva, a teda by to bolo hrozbou pre právny štát. Vnímanie verejnosti je pri identifikovaní takejto zaujatosti kľúčové.

Vybrané skutočnosti:

- 1) V uplynulom období vyšlo na verejnosť množstvo dôkazov preukazujúcich závažné podozrenia, že predovšetkým mediálne a politicky pertraktované trestné konania podliehali a naďalej podliehajú nezákonnej manipulácii dôkazov a to aj zo strany niektorých predstaviteľov orgánov činných v trestnom konaní.

Príkladmo poukazujeme na výpoveď kpt. Mgr. Jána Kaľavského, bývalého vedúceho 2. operatívneho oddelenia NAKA, ktorý v trestnom konaní vedenom na Úrade inšpekčnej služby pod ČVS: UIS-171/OISZ-2021 dňa 14.04.2021 tieto nezákonné metódy vo forme nátlaku na svedkov, obvinených a podozrivých popisoval aj nasledovne: „Takýto spôsob fungoval u nás vždy, stretávali sme sa s obvinenými a podozrivými pred samotným výsluchom, v podstate sme sa vždy rozprávali o tom, o čo sa jedná a hulákali sme na tieto osoby. Vždy sme od vyšetrovateľov mali nejaké informácie, ktoré bolo treba dostať zo svedkov, bolo to o tom, že sme tieto osoby mali prinútiť, aby povedali, to čo bolo potrebné povedať. Boli teda situácie, kde sa tieto osoby zľakli a povedali to, čo bolo potrebné. V podstate to od nás vyšetrovatelia chceli. Takto to fungovalo na protizločineckej, väčšinou to bol Čurilla, Ďurka. V podstate mi niekoľkokrát povedali, že vyrieš to ručne a stručne, lebo ma brali ako kukláča. Moji podriadení proste nastavujú či už obvinených, podozrivých alebo svedkov tak, ako je to pre samotné konanie potrebné. Je toho veľmi veľa... Už moji podriadení si prestali robiť svoju operatívnu robotu, už robia len to, čo im povedia vyšetrovatelia, že už nič iné nerobia, len čakajú, čo bude vo výsluchu. Operatívci by mali vyťažovať osoby, zisťovať, či sú informácia pravdivé, ale sa to nerobí teraz tak, v podstate teraz je to o tom, že operatívci zabezpečujú výpovede.“

Pri výsluchu dňa 26.04.2021 v trestnej veci vedenej na Úrade inšpekčnej služby pod ČVS: UIS-156/OISZ-2021 kpt. Mgr. Ján Kaľavský okrem množstva iných konkrétnych šokujúcich okolností uviedol, že: „Takto prebiehali u nás úkony bežne, poslal ma vyšetrovateľ Čurilla x-krát, že ho zajeb, že nech neojebáva, že nech sa prizná. Hučali sme na ľudí...Každý na NAKA Vám povie, že na protizločineckej sa robí takto, nikdy sme nechceli advokátov pri úkonoch, že keď tak, aby nemali advokátov, lebo to by sme sa s nimi nemohli takto rozprávať, teda takýmto spôsobom. Ľudí sme inštruovali už v aute počas eskorty tak, aby sedeli výpovede.“

Veľakrát to bolo tak, že veci vychádzali z výpovedí kajúcnikov, teda bolo treba doplniť nejakú výpoveď, teda bolo potrebné to doplniť a preto sa hľadali osoby, ktoré by vypovedali, že boli vydierané, resp. vypaľované. Mne bolo jedno, či to bola alebo nebola pravda, išlo len o to, že sa nejakou výpoveďou potvrdí dôkazná situácia.... K inštruovaniu svedkov vo všeobecnosti poviem, že pred každým výsluchom sme išli za osobou, ktorá mala vypovedať, už keď bol u nás na agentúre na Račianskej a obvykle sme sa s touto osobou rozprávali o danom výsluchu, ktorý

nasleduje, a či tie veci vie potvrdiť, alebo ich vie vyvrátiť. snažili sme sa nastaviť veci tak, aby sedeli, tak aby boli vyšetrovatelia spokojní. Vychádzali sme z toho, čo nám vyšetrovateľ povedal, že čo bude predmet výsluchu a čo bude dobré, aby povedal... Nás pravda nezaujímal, my sme potrebovali podklady, aby to prešlo.“

K účelovému vytváraní nepravdivých policajných úradných záznamov ako i k vedeniu trestných konaní pre vykonštruované skutky uviedol kpt. Mgr. Ján Kaľavský pri výsluchu dňa 27.04.2021 v trestnej veci vedenej na Úrade inšpekčnej služby pod ČVS: UIS-156/OISZ-2021 aj nasledovné: „Čo sa týka spisov, tak tento spis bol úplne zbytočný a bol vymyslený, ja som bol ale aj tak spokojný, bolo mi to osobne jedno. ... myslím si, že Čurilla vedel, že to nie je pravda, lebo z jeho reakcie som to vydedukoval, nebola tá reakcia taká, že mu niečo hrozí, ale s ľahkosťou riešil len to, že ako vyriešime Makóa....Myslím si, že takýchto spisov bolo u nás na protizločineckej na treťom poschodí na oddelení vyšetrovania ale aj na našom operatívnom oddelení viac. Hovorím to celú dobu, klamali sme v záznamoch, aby sme boli krytí, aby sme docielili, to čo sme chceli. Napríklad ja viem o záznamoch, ktoré sme vytvárali ako operatívci... Tak isto sa vyrábali záznamy aj pri Gašparovi, ale ja som pri tom nebol, len viem, že to tak bolo. Záznamy sa takto krivili v Takáčovcoch a to vo vzťahu k osobám, ktoré mali byť predmetom vyšetrovania. Ako sa hovorí, čo bolo treba napísať, to sa napísalo. Občas som mal inštrukcie od vyšetrovateľa a občas som si to napísal sám...takéto záznamy sa robia dodnes.“

Nezákonné a doslova šokujúce vyšetrovacie praktiky v mediálne a politicky sledovaných trestných konaniach popísal kpt. Mgr. Ján Kaľavský aj formou rozhovoru publikovaného na <https://plus7dni.pluska.sk/rozhovory/snajper-uteku-sli-sme-bosny-hercegoviny-muzom-ktory-odstartoval-vojn-u-policii>, v ktorom na novinársku otázku, čoho boli uvedené osoby v rámci vyšetrovania schopné, kpt. Mgr. Ján Kaľavský odpovedal nasledovne: „Psychicky ľudí týrať, mučiť, vydierať, vymýšľať si dôkazy. To vám rozprávam s úplnou vážnosťou. Generálovi Lučanskému zavretému vo väzbe „naši chlapci“ účelovo cez Vianoce zdržiavali poštu od rodiny. Od advokáta vedel, že dcéra mu písala, ale nič nedostal. V Trenčíne vo väzenskej nemocnici sa domáhal svojich hodínok a listu od dcéry. Kolegovia mu povedali, nech sa vráti do Prešova do svojej cely, tam ho čakajú aj hodinky, aj list. Kvôli tomu sa on rýchlo pechoril z nemocnice po zranení! Ale nedostal ani hodinky, ani listy. Lučanského predchodca Gašpar na tlačovkách hovorí pravdu. Účelovo sme mu zamieňali listy. Kolega Dunčko povedal - ko.otovi vymeníme list. Nejaký neprajník mu písal, vulgárne nadávky tam boli, že skape v tej base. Neposlali sme mu listy od rodiny, od ženy. Načo? Však nech si ešte mesiac, dva počká. Ale tieto vulgárne sme mu posielali. To sa dialo.“

Kpt. Mgr. Ján Kal'avský v rozhovore pokračoval popisovaním nezákonných praktík príslušníkov NAKA nasledovne: „Bral som to tak, že robíme pre dobrú vec. Začalo sa to pri takáčovcoch. Takáčovci sú mafiáni, treba všetkých zavrieť. Vyrábali sme vymyslené úradné záznamy. Že niekto má zbrane, že sa vyhráňa susedovi, že je nebezpečný. V skutočnosti to bola hlúposť, ale papier veľa znesie. Úradný záznam vložil vyšetrovateľ do spisu a na jeho základe požiadal o nasadenie Lynx Commanda. Ráno o piatej sme vďaka tomu s veľkým krikom vtrhli k niekomu do domu, nad strechou hučal vrtuľník, len aby človek bol od začiatku zlomený. Aby sme ho vŕľali po zemi, aby bol na neho nátlak. Aby to mal od začiatku ťažké. Získali sme jedného svedka, ten je nalomený, tak mu nasľubujeme aj to, čo nesplníme. Ten nám povie, čo chceme. Postaráme sa, aby to potvrdili ďalší dvaja, a tak máme troch svedkov. To nikto neprebije. Viete, koľko bol zavretý advokát takáčovcov Ribár a ako sme mu robili zle? Vymyslené úradné záznamy, len nech je čo najdlhšie vo väzbe. To je modus operandi. Len aby sedel. Fungovalo to u takáčovcov a funguje to aj ďalej. Gašpar, Hraško, Vorobjov. Bože, Vorobjov (bývalý funkcionár NAKA - pozn.red.). Po šiestich mesiacoch púšťali Vorobjova z väzby a v ten istý deň sme ho boli zase zadržať. On bol živý príklad, ako sa robí nátlak. Ten by mohol rozprávať! Ale asi sa bojí. Na neho hulákali tri hodiny - toho nám daj, toho nám daj - konkrétne mená. Vorobjov sa triasol. Zlomili ho.“

Ďalej rozhovor pokračoval otázkou zo strany novinárky nasledovne: „Vy hovoríte, že obvinenia si na NAKA aj vymýšľali. Lenže nielen Vorobjov sa priznal. Tých, ktorí priznali vinu, je veľa.“ kpt. Mgr. Ján Kal'avský odpovedal nasledovne: „Hej. Ale v akých podmienkach sa priznali? Ak na nich hulákali, že im zoberú majetok, ženu im zavrú, lebo ona s nimi určite spolupracovala? Čo im ostávalo? Pristali. Potom za nimi chodili kolegovia, dávali im čítať pasáže z výsluchov, ktoré mali potvrdiť. Nikto z operatívov tvrdenia neoveroval, nepreveroval. Ja som len čumel, čo sa tu deje.“

V rozhovore ďalej kpt. Mgr. Ján Kal'avský opísal, akým spôsobom bol príslušníkmi operatívneho oddelenia NAKA inštruovaný Ing. Bernard Slobodník. Kpt. Mgr. Ján Kal'avský uviedol nasledovné: „Skúšali sme najprv s mafiánmi - nevieš nám povedať niečo zaujímavé? To ťa spasí. Ale takého Beďa Slobodníka (bývalý funkcionár NAKA - pozn.red.) čo mohlo spasiť? Jediné Smer. Už po voľbách Čurilla hovoril, že urobíme zločineckú skupinu. Z Fica, Gašpara, Bôdora a nakoniec urobíme celý Smer. Slobodník nám veľmi chcel dať nejakú bombastickú informáciu, ale policajtov sa musel vypytovať, čo by to tak mohlo byť. Museli ho nasmerovať. Naservíroval nám špeciálneho prokurátora Kováčika. Prišiel záznam podpísaný prokurátorom Repom a kolega Magula si ma zavolať k sebe, že Jano, prečítaj si ten záznam. Slobodník mal hovoriť o úplatku, nejakej knihe a Kováčikovi. Vďaka dobre, vravím Magulovi - prever to, spoj sa

so Slobodníkom. Volali Slobodníkovi, dali na hlasito telefón. Hovorili mu - máme od vás informácie ku knihe a k peniazom. On vravel - dávala sa tam nejaká kniha. A čo v nej bolo? To ja neviem, ja som to nevidel. Počul som na vlastné uši ako Slobodník vraví - ja neviem. Týždeň nato už vedel, čo bolo v tej knihe?! Nebláznite.“

Kpt. Mgr. Ján Kaľavský v rámci rozhovoru pokračoval nasledovným vyjadrením: *„Zlom, prečo som začal vypovedať, nastal raz večer. Volal som Čurillovi v súvislosti s neskôr obvineným kolegom Kučerkom a Čurilla mi povedal - neboj sa, čoskoro budeš mať možnosť ísť k nim domov a môžeš mu zastreliť deti. To bol prvý zlom. O strieľaní detí sa ani nežartuje. Druhý zlom prišiel, keď zomrel generál Lučanský a kolegovia sa tešili. To som si povedal, že sú zvieratá.“*

Na verejnosť unikla aj SMS správa zaslaná vyšetrovateľom NAKA Jánom Čurillom príslušníkovi NAKA kpt. Mgr. Jánovi Kaľavskému, ktorá obsahuje písomné inštrukcie k výpovedi spolupracujúceho svedka (<https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/588967-dostali-kajucnici-navod-ako-vypovedat-na-verejnosti-poletuju-sms-vysetrovatelov/>).

Osobitne dávame do pozornosti vyjadrenia bývalého riaditeľa NAKA Branislava Zuriana o jeho rozhovore s kpt. Mgr. Jánom Kaľavským, ktorý opísal pri výsluchu dňa 12.07.2021 v konaní vedenom na Úrade inšpekčnej služby pod ČVS: UIS-171/OISZ-2021 aj nasledovne: „Stretnutie mohli trvať asi hodinu až dve, kde mi uviedol určité skutočnosti o manipulácii výpovedí niektorých členom zločineckých skupín. Väčšinou sa jednalo o Takáčovcov. Viem, že mi povedal viac mien ale ja som si ich nezapamätal. Na tomto stretnutí mi popísal ako sa on sám zúčastňoval takých manipulácii, kedy mu mal vyšetrovateľ poslať osnovu ako pripraviť svedka na výpoveď... Taktiež si spomínam na to ako mi Kaľavský uviedol, že má informácie, že také krivenie výpovedí prebieha aj v súčasnej dobe v tíme Očistec. Tieto informácie mi povedal, že má od svojich operatívov z tímu. Ja som ho vtedy požiadal aby išiel vypovedať v tejto veci, kde on uviedol, že zatiaľ je sám nemá žiadne konkrétne dôkazy a poškodil by len sebe. Nakoľko vyšetrovatelia s prokurátormi a sudcami to majú zladený systém.“

Bývalý riaditeľ NAKA Branislav Zurian svoje poznatky o možných nezákonných procesných postupoch v trestných konaniach prezentoval aj v rozhovore medializovanom na <https://plus7dni.pluska.sk/rozhovory/exkluzivny-rozhovor-exsefom-naka-zurianom-smrt-lucanskeho-niektori-kolegovia-oslavovali>. O svojich poznatkoch z pozície riaditeľa NAKA spracoval Branislav Zurian aj úradný záznam zo dňa 29.03.2021, sp.zn. PPZ-NKA-461-/2021-PZ.

- 2) Osobitnou kategóriou dôkazov o nezákonných manipuláciách dôkazov v trestných konaniach sú zvukové záznamy z aplikácie informačno-technických prostriedkov (predovšetkým z vyhotovovania obrazových, zvukových a obrazovo-zvukových záznamov) a ich doslovné prepisy zachytávajúce komunikáciu príslušníkov NAKA. Na uvedené dôkazy je potrebné nazerať taktiež v kontexte zjavných pochybností nielen o absencii nestrannosti ale i nezávislosti príslušníkov NAKA a prokurátorov ÚŠP GP SR, ktorí vyšetrujú resp. dozorujú medializované a spoločensko-politicky sledované trestné konania.

Príkladmo poukazujeme na doslovný prepis zvukového záznamu z aplikácie informačno-technických prostriedkov zachytávajúci komunikáciu vyšetrovateľa NAKA a príslušníka operatívneho oddelenia NAKA o ich celi vo forme zaistenia politikov JUDr. Róberta Fica, JUDr. Róberta Kaliňáka a Ing. Petra Pellegriniho.

Vyšetrovateľ NAKA: „Fica treba robit', Kaliňáka, Pellegriniho.“

Zamýšľaný citovaný cieľ nabral reálne kontúry dňa 19.04.2022, kedy vyšetrovateľ NAKA Jaroslav Vereščák vzniesol obvinenie okrem iných osôb (bývalý prezident Policajného zboru PaedDr. Tibor Gašpar a podnikateľ Ing. Norbert Bödör) aj JUDr. Róbertovi Ficovi a JUDr. Róbertovi Kaliňákovi pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona (<https://plus7dni.pluska.sk/domov/fica-kalinaka-chce-policia-stihat-vazobne-muzi-zakona-obavaju-mohli>). Pre úplnosť uvádzame, že JUDr. Róbert Kaliňák bol následne i vzatý do väzby (<https://dennikn.sk/2820111/kalinak-ide-do-vazby-rozhodovat-bude-este-najvyssi-sud-exminister-si-na-neho-pocka-v-cele/>). JUDr. Róbert Fico do väzby vzatý nebol z dôvodu, že poslanci Národnej rady Slovenskej republiky hlasovaním neschválili jeho vydanie na väzobné stíhanie (<https://dennikn.sk/2834090/parlament-nevydal-fica-na-vazobne-stihanie/>).

Generálny prokurátor Slovenskej republiky v mesiaci november 2022 zrušil uznesenie o vznesení obvinenia JUDr. Róbertovi Ficovi, JUDr. Róbertovi Kaliňákovi (ako aj ďalším obvineným osobám) ako nezákonné (<https://www.aktuality.sk/clanok/EWmJuBg/kauza-sumrak-zilinkova-prokuratura-zrusila-obvinenie-ficovi-aj-kalinakovi/>).

Ten istý vyšetrovateľ NAKA, ktorý vzniesol obvinenie JUDr. Róbertovi Ficovi a JUDr. Róbertovi Kaliňákovi, od 01.01.2023 nastúpil výkon funkcie námestníka riaditeľa

Kriminálneho úradu finančnej správy (<https://tvnoviny.sk/domace/clanok/404283-vysetrovatel-ktory-obvinil-r-fica-dostal-lukrativny-flek-je-to-pre-mna-vyzva>).

Uznesením zo dňa 01.02.2023 vyšetrovatel'ka NAKA opätovne vzniesla obvinenie JUDr. Róbertovi Kaliňákovi (a podnikateľovi Ing. Jozefovi Brhelovi) pre ďalší skutok (<https://www.aktuality.sk/clanok/SrpWcID/naka-obvinila-roberta-kalinaka-a-oligarchu-brhela-z-podplacania/>).

- 3) **V tejto súvislosti poukazujeme na relevantné závery rozsudku ESLP vo veci Merabishvili proti Gruzínsku zo dňa 28.11.2017, sťažnosť č. 72508/13.** Pre bližšie ozrejenie a pochopenie kontextu si dovoľujeme uviesť hlbšie súvislosti uvedeného rozsudku ESLP. Sťažovateľ Ivane Merabishvili bol jedným z hlavných protagonistov tzv. revolúcie ruží, ktorý vypukla po parlamentných voľbách v roku 2003. Revolúcia pozostávala z dvadsiatich dní pokojných protestov a spôsobila, že vtedajší prezident Eduard Ševardnadze, bývalý prvý tajomník Komunistickej strany Gruzínska a bývalý sovietsky minister zahraničných vecí, ktorý viedol Gruzínsko od roku 1992, odstúpil. V roku 2004 sa konali nové prezidentské a parlamentné voľby. Vyhralo ich Zjednotené národné hnutie („UNM“) na čele s pánom Michailom Saakašvilim, jedným z protagonistov revolúcie ruží. Sťažovateľ Ivane Merabishvili bol aktívnym účastníkom týchto protestných podujatí, blízkym spolupracovníkom pána Saakašviliho a vedúcou osobnosťou UNM. Do 1. októbra 2012, keď UNM prehrala parlamentné voľby s koalíciou Gruzínsky sen, vedenej Bidzinou Ivanišvilim, bol sťažovateľ členom gruzínskej vlády, od roku 2005 do roku 2012 bol ministrom vnútra a následne od júla do októbra 2012 predsedom vlády. Dňa 15. októbra 2012, dva týždne po parlamentných voľbách, bol sťažovateľ zvolený za generálneho tajomníka UNM, ktorá sa stala hlavnou opozičnou stranou v Gruzínsku.

V máji 2013 tamojšie orgány činné v trestnom konaní vzniesli sťažovateľovi obvinenie pre viaceré skutky právne kvalifikované aj ako trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa, sprenevera a ďalšie, ktorých sa mal dopustiť ako člen organizovanej skupiny, pričom obvinené boli aj ďalšie osoby. Opis skutkov bol založený na údajnom kupovaní voličských hlasov pomocou rozpočtových prostriedkov vyplatených pre fiktívnych zamestnancov a na použití rozpočtových prostriedkov na renováciu domu v Kvriati vo vlastníctve vyšetrovanej obchodnej spoločnosti. Sťažovateľ Ivane Merabishvili bol následne súdom v Kutaisi vzatý do väzby, ktorú súd odôvodnil útekovou a kolúznou obavou, pričom sťažovateľ bol umiestnený na výkon väzby do ústavu č. 9 v Tbilisi. Dňa 17. februára 2014 Mestský súd v Kutaisi uznal sťažovateľa za vinného z uvedených skutkov, odsúdil ho na päť rokov odňatia slobody a

zakázal mu vykonávať verejnú funkciu na jeden a pol roka. Sťažovateľ sa proti rozsudku odvolal, ale 21. októbra 2014 ho odvolací súd v Kutaisi v celom rozsahu potvrdil. Dňa 18. júna 2015 tamojší najvyšší súd vyhlásil následné dovolanie sťažovateľa za neprípustné.

V priebehu hlavného pojednávania v decembri 2013 sťažovateľ tvrdil, že bol eskortovaný z väzobnej cely do budovy ústavu na výkon trestu pred hlavného prokurátora a vedúceho oddelenia výkonu trestu, kde ho hlavný prokurátor požiadal o poskytnutie informácií o neobjasnenej smrti bývalého premiéra Zuraba Zhvania v roku 2005 a o bankových účtoch bývalého prezidenta Gruzínska Saakašviliho. V prípade poskytnutia týchto informácií bolo sťažovateľovi prisľúbené prepustenie z výkonu väzby. Sťažovateľ žiadne „očakávané“ informácie neposkytol, na čo hlavný prokurátor sťažovateľovi pohrozil, že ak nebude spolupracovať, podmienky jeho väzby sa zhoršia, pričom sa z väzby nedostane „kým bude vláda pri moci“. V oficiálnom vyhlásení zverejnenom v ten istý deň Úrad prokurátora označil tieto obvinenia za „absurdné a nepravdivé“ s tým, že ich sťažovateľ použil účelovo a na manipuláciu verejnej mienky o trestnom konaní vedenom proti nemu. Obdobne sa proti vyjadreniam sťažovateľa ohradil predseda vlády, ako aj niektorí ministri. Kamerové záznamy z ústavov na výkon väzby a ani výkon trestu neboli k dispozícii (uchovávali sa len 24 hodín, na čo neskôr v roku 2014 európsky výbor CPT Gruzínsko upozornil ako na nedostatok väzenstva). Vnútroštátne vyšetrovanie uvedeného stretnutia bolo ukončené so záverom, že k žiadnemu stretnutiu nedošlo, pričom OČTK odmietli preveriť viaceré tvrdenia sťažovateľa a taktiež jeho dôkazné návrhy.

Od parlamentných volieb v októbri 2012 bolo niekoľko bývalých vysokých verejných činiteľov z čias vlády UNM, vrátane prezidenta Gruzínska pána Saakašviliho a niekoľko ministrov vlády, stíhaných. Na tlačovej konferencii 22. novembra 2012 vtedajší vodca Gruzínskeho sna a predseda vlády Gruzínska pán Ivanišvili uviedol, že nezasahuje do práce orgánov činných v trestnom konaní a je na ich rozhodnutí, kto bude stíhaný. Z vyhlásenia bývalého člena vedenia UNM, vyplynulo, že tento sa 12. októbra 2012 krátko po parlamentných voľbách v roku 2012 stretol súkromne s pánom Ivanišvilim, aby prediskutovali „prechod moci“. Pán Ivanišvili mu údajne okrem iného povedal, že hlavní členovia vedenia UNM budú čeliť trestnému stíhaniu, ak sa nepodvolia novej vláde: „Čím viac problémov budete robiť, tým viac ľudí z vášho tímu pôjde do väzenia“.

ESLP konštatoval porušenie čl. 18 Dohovoru v spojení s čl. 5 ods. 1 Dohovoru práve v súvislosti s opisovaným stretnutím sťažovateľa s hlavným prokurátorom a vedúcim oddelenia výkonu trestu, ktoré dokazovali tzv. „zastretý“ účel trestného konania

vedeného proti sťažovateľovi, ktorým bolo v rozpore s čl. 18 Dohovoru aj získanie politicky citlivých informácií a to za „pomoci výkonu väzby“.

Sudcovia Yudkivska, Tsotsoria a Vehabović pripojili v tomto ohľade súhlasné stanovisko venujúc sa problematike politických procesov: „Tento prípad poskytol veľkej komore jedinečnú príležitosť rozvinúť, po prvý raz v histórii súdu, komplexný a zmysluplný prístup k jedinému nástroju na meranie demokracie, ktorý máme – k článku 18 Dohovoru...Tento prípad sa točí okolo pojmu politické procesy. ...Neexistuje jednotná definícia alebo typológia politických procesov. Zatiaľ čo takzvané „deštruktívne procesy“ (to znamená stranícke procesy zamerané na odstránenie politického nepriateľa) sú hlavnou kategóriou takýchto prípadov, existujúca literatúra na túto tému uvádza, že prirovnanie všetkých politických procesov k tejto kategórii by nebolo správne... V aktuálnom kontexte sa budeme odvolávať na klasické, úzke chápanie politickej spravodlivosti, založené prevažne na definícii tohto pojmu od Otta Kirchheimera, podľa ktorej „súdy eliminujú politického nepriateľa režimu podľa vopred dohodnutých pravidiel“, alebo „súd je vyzvaný na uplatnenie vplyvu na rozdelenie politickej moci“. Ani na tomto pozadí nechceme tvrdiť, že každý súdny proces s politicky aktívnou osobou je politický. **Deštruktívne procesy, ktorých príkladom je tento prípad, sú skôr politické, pretože ich cieľom je v prvom rade eliminovať alebo poškodiť (symbolicky, morálne a/alebo fyzicky) politického nepriateľa prostredníctvom súdneho konania.** Využitie súdneho konania z politických dôvodov má osobitný význam. ...Dokonca aj v demokratickom spoločenstve, ktoré sa zaviazalo k hodnote slobody prejavu a otvorenej diskusie, akými boli historické Atény, sa verejná nespokojnosť preniesla do nejasných obvinení z morálnej skazenosti a bezbožnosti v procese so Sokratom v roku 399 pred Kristom. Súd má preto v tomto kontexte osobitnú funkciu: nájsť vhodný spôsob riešenia takýchto prípadov. V opačnom prípade článok 18 stratí svoju užitočnosť. S cieľom odhaliť postranné motívy a pochopiť spleť politické procesy a ich vnútropolitické rozmery by sa mal Súd zaoberať širokou škálou faktorov (porovnaj Ilgar Mammadov v. Azerbajdžan, č. 15172/13, § 141-43, 22. mája 2014, a Rasul Jafarov proti Azerbajdžanu, č. 69981/14, § 156-62, 17. marca 2016, pozri aj body 281 a 317 tohto rozsudku). **Aj keď by mohli existovať dôvody domnievať sa, že došlo k trestnému činu, malo by sa overiť, či orgány nevyužívajú svoju moc s postrannými úmyslami na dosiahnutie svojich politických cieľov. Je to preto, že takýto úmysel je sám o sebe zneužívajúci a predstavuje útok na demokratické inštitúcie.** Vyššie uvedené tvrdenie je v prejednávanej veci obzvlášť relevantné. Jeho okolnosti neovplyvňujú len sťažovateľa ale odrážajú prvky konania označovaného ako „show trial“. Charakterizujú konkrétny národ, obdobie a režim a demonštrujú pomstu, ktorá sa považuje „za najstaršie a najtrvalejšie politické motívy“. ... Na prípad by sa teda malo nazerať z hľadiska konkrétneho prostredia historických a politických procesov v žalovanom štáte, ktoré

sústredilo pozornosť na obvinenia voči bývalej vládnucej strane a na túžbu stíhať ju. Politické procesy samy osebe neznamenia, že by mali byť porušené zákonné postupy. Je to skôr sledovanie politického cieľa než nespravodlivosť takýchto procesov, čo robí ich účel politickým. Obžalovaní môžu byť obvinení z porušenia zákona, ale môžu byť skutočne stíhaní za ich politické postavenie alebo činnosť. ... V tejto súvislosti je potrebné zachovať článok 18 ako účinný a inštrumentálny ochranný mechanizmus na zákaz zneužívania politickej moci a na obmedzenie používania špecifických reštriktívnych opatrení na nevhodné účely. **Trestné právo má nepochybne neobmedzený potenciál na zneužitie proti politickým oponentom, disidentom a aktivistom. Ako poznamenala Benátska komisia, zločiny ako „zneužitie úradu“ a „zneužitie právomocí“ predstavujú obzvlášť problematickú kategóriu náchylnú na politické manévrovanie.** Symptomatická je skutočnosť, že vo všetkých predchádzajúcich prípadoch podľa článku 18, v ktorých Súd zistil porušenie, došlo k obvineniu alebo odsúdeniu za spreneveru a/alebo zneužitie úradnej moci, čo sa využilo skôr na zacielenie na politických oponentov než na riešenie skutočných verejných hrozieb. Politická pozícia jednotlivca nemôže byť zárukou proti trestnej zodpovednosti za bežné trestné činy. Jednotlivci by sa však ani nemali stať obeťami trestného a súdneho systému len pre svoje politicky aktívne postavenie. Článok 18 jasne zakazuje obmedzenia slobody z neprípustných dôvodov. Nevylučuje však možnosť začať trestné stíhanie alebo nariadiť väzbu (samozrejme, keď je spáchaný násilný trestný čin a človek je nebezpečný pre spoločnosť). Ako príklad môžu poslúžiť nedávne prípady stíhania vysokopostavených politických lídrov v západnej Európe a Spojených štátoch. **Pre Súd je prvoradé, aby neváhal zvážiť veľmi citlivé politické súvislosti. V opačnom prípade ohrozí demokraciu a môže sa dokonca považovať za možné potvrdenie existencie a akceptovania politického prenasledovania.** Takéto konania sa „otravia“, pokiaľ vyjdú najavo „deštruktívne“ politické motívy, čo by malo viesť k nespornému zisteniu porušenia článku 18. Ako varoval Albert Camus: „Zlo, ktoré je na tomto svete, vždy pochádza z nevedomosti a dobré úmysly môžu spôsobiť toľko zla ako zlomyseľnosť, ak im chýba pochopenie“ (Mor). Súd sa považuje za svedomie Európy a za symbol a praktické vyjadrenie snahy spoločnosti o efektívnu demokraciu, ekonomickú prosperitu a sebarealizáciu jednotlivcov, čím zabezpečuje upevnenie demokracie a vlády a zákona. Dôležitosť článku 18 bola zrejmá už predtým, ako sa k dohovoru pripojili posttotalitné štáty východnej a strednej Európy, pretože existovali obavy, že demokracia môže byť odvrátená. Preto bol článok naplnený právomocou, ktorá „Súdneho dvoru umožnila orezať nedemokratické púčiky z právnych systémov členských štátov skôr, ako môžu rozkvitnúť a priniesť ovocie, ktoré predstavuje väčší problém.“ Toto nebezpečenstvo je aktuálne aj dnes. Niekoľko desaťročí po dekomunizácii, páde totalitarizmu a veľkom náraste nových ústavných demokracií, ktoré oživilo obdobie eufórie v Európe, sa objavili nové a eminentné riziká pre demokratickú budúcnosť. Nasledujúce slová, ktoré zazneli počas prípravy

Dohovoru, si zachovávajú svoj význam aj v modernej dobe: „To, čoho sa dnes musíme báť, nie je uchopenie moci totalitarizmom pomocou násilia, ale skôr to, že sa totalitarizmus pokúsi dostať k moci pseudolegitímnymi prostriedkami.“ Ako príznačne poznamenal Pierre-Henri Teitgen v roku 1949: „Je legitímne a nevyhnutné obmedziť, niekedy až držať pod kontrolou, individuálne slobody, umožniť každému pokojný výkon slobody a zabezpečiť zachovanie morálky všeobecného blaha, spoločného dobra a verejnej potreby. Keď štát z takýchto dôvodov vymedzuje, organizuje, reguluje a obmedzuje slobody, plní si len svoju povinnosť. To je dovolené, to je legitímne. Ale keď zasiahne, aby potlačil, obmedzil a držal pod kontrolou tieto slobody, tentoraz zo štátnych dôvodov; chrániť sa podľa politického zamerania, ktoré reprezentuje, proti opozícii, ktorú považuje za nebezpečnú; zničiť základné slobody, za ktorých koordináciu a garantovanie by sa mal sám zodpovedať, potom je proti verejnému záujmu, ak zasiahne...“

Jadrom tohto prípadu je odstránenie sťažovateľa – známej politickej osobnosti v Gruzínsku, ktorá je bývalým predsedom vlády a v čase skutkových okolností bola generálnym tajomníkom Spojeného národného hnutia (UNM), hlavnej a najväčšej opozičnej strany a bývalej vládnej strany – z politického života krajiny prostredníctvom jeho vyšetrovacej väzby. Vzhľadom na rôzne vysoké funkcie, ktoré sťažovateľ zastával počas dlhého obdobia, ako aj na svoju osobitnú úlohu vo vláde, ktorá sa dostala k moci po „revolúcii ruží“ a vládla krajine deväť rokov (pozri odseky 9-12 rozsudku), jeho úloha v nedávnych dejinách Gruzínska je významná. Sťažovateľ bol veľmi vplyvnou a neprekvapivo kontroverznou postavou. Pre svoju stranu predstavoval cenný prínos, najmä za okolností, keď takmer celé vedenie UNM zasiahli opatrenia realizované koalíciou Gruzínsky sen a boli nútení utiecť z Gruzínska alebo boli uväznení. Je pravdepodobné, že vláda profitovala zo zadržania sťažovateľa, aby dosiahla svoj hlavný politický cieľ – zničiť UNM. Skutočnosť, že jeho spoluobvinený pán Z. T., nepochybne iná významná osobnosť UNM, alebo iní bývalí funkcionári UNM (pozri odseky 327 a 324 rozsudku v uvedenom poradí) boli prepustení na kauciu, nie je dôležitá pre posúdenie, či úrady sledovali politickú agendu umiestnením sťažovateľa do vyšetrovacej väzby. Jeho uväznenie malo osobitný symbolický význam.

Hlavným aspektom prípadu je analýza skutkového kontextu podľa článku 18 Dohovoru. Rozsudok správne určuje rozsah prípadu, keď uvádza, že tvrdenia týkajúce sa sťažovateľovho skrytého premiestnenia z jeho väzenskej cely nepredstavujú samostatnú sťažnosť podľa článku 18, ale sú „iba ďalším aspektom alebo ďalším argumentom na podporu sťažnosti“ už uvedené v sťažnosti (pozri bod 250 rozsudku). Inými slovami, všetky skutkové okolnosti prípadu treba analyzovať vo svetle sťažnosti sťažovateľa, že účelom trestného konania proti nemu a jeho vyšetrovacej väzby bolo odstrániť ho z politickej scény a znemožniť mu kandidovať v gruzínskych prezidentských voľbách v októbri 2013 (pozri bod 241 rozsudku). Sťažovateľ, podobne ako sťažovatelia v niektorých iných prípadoch podľa článku 18,

bol odsúdený za zneužitie úradnej moci, čo je kategória trestného činu náchylná na politické zneužitie, ako je uvedené vyššie... Nezákonné premiestnenie bývalého predsedu vlády z väzenia nie je ľahkovážnym činom a neuskutočňuje sa bez konkrétneho dôvodu. Inštrumentálnymi aspektmi prípadu boli reakcie úradov na túto záležitosť (pozri odseky 67 – 70 rozsudku) a najmä súhlas úradujúceho premiéra pána Garibašviliho s vyhlásením bývalého premiéra pána Ivanishviliho: „Čo sa teda stalo potom, čo [prokurátor] ho uniesol [sťažovateľa]? Čo mu potom urobil, znásilnil ho alebo čo?“ (pozri bod 92 rozsudku). Väčšina tvrdení uvedených v tejto súvislosti bola označená za absurdné, nepravdivé, lživé, provokatívne a smiešne; bolo uvedené, že nielenže nevyžadujú vyšetrovanie, ale vyžadujú posúdenie psychológmi a psychiatrami (pozri bod 68 rozsudku). Zverejnenie takýchto tvrdení by sa malo považovať za prejav existujúcich politických predsudkov – konkrétne, že sťažovateľovi, ktorý je zástupcom predchádzajúcej vládnucej strany, nemožno dôverovať, mal by byť štandardne považovaný za klamára a vo všeobecnosti by mal byť úplne zakázaný nielen politický život, ale aj prístup k systému ochrany štátu....Je dobre zdokumentované, že pred parlamentnými voľbami v roku 2012 a po nich existovala v Gruzínsku polarizovaná a roztrieštená politická scéna (pozri okrem iného odkazy, body 127 – 37 a 329 rozsudku). Medzi koalíciou Gruzínsky sen a UNM bolo prostredie akútnej politickej konfrontácie. **Kľúčové politické postavy koalície Gruzínsky sen deklarovali svoju snahu eliminovať UNM ako politickú silu. Nezávislé zdroje popisujúce politický vývoj v Gruzínsku a trestné konania proti bývalým vládnym úradníkom vrátane sťažovateľa uviedli, že čelia dvojitému štandardom a selektívnej spravodlivosti. Dostupné materiály tiež naznačujú, že vyšetrovacia väzba bola nadmerne využívaná najmä proti členom a vodcom UNM, zjavne s cieľom zdiskreditovať alebo inak neutralizovať politických oponentov.** Slovom hlavného sudcu westminsterského magistrátneho súdu, ktorý v roku 2016 rozhodol proti vydaniu bývalého ministra obrany Gruzínska zo Spojeného kráľovstva do Gruzínska: „Súčasná vláda prejavila... silný záujem o stíhanie bývalých politikov UNM. Počet stíhaných alebo zadržaných úradníkov UNM je veľmi významný“ (pozri tiež body 140 – 41 rozsudku). Prípadoch úradníkov UNM, ktorých vydanie členské štáty Rady Európy zamietli, je okrem tých, ktoré sú uvedené v tomto prípade, veľa (pozri odseky 138 – 39 rozsudku). Mnohým z týchto úradníkov bol udelený politický azyl. Demokraciu a právny štát nemožno riadiť textom, ale potrebujú inštitucionálne záruky. **Polarizovaná a roztrieštená politická scéna je náchylná na vysoké riziko postihu voči politickým rivalom. Šance na využitie trestnej justície na dosiahnutie tohto cieľa sú vysoké. Len dobre fungujúce demokracie môžu zabezpečiť oddelenie politickej a trestnej zodpovednosti. Nestrannosť a nezávislosť prokurátorov a súdov je hlavnou zárukou proti zneužitiu právomoci.** Stav gruzínskeho systému trestného súdnictva však už roky vyvoláva obavy. Hoci bol potvrdený určitý pokrok, narušenie dôvery verejnosti, nedostatočná nezávislosť súdnictva (najmä v dôsledku praktík, ako

je presúvanie sudcov medzi súdmi a pridelovanie prípadov medzi sudcov bez úplne transparentného postupu a spôsobom, ktorý ponecháva priestor na manipuláciu a zasahovanie), významná úloha politiky v procese podávania trestných oznámení a selektívna justícia boli identifikované ako hlavné výzvy, najmä v súvislosti s politicky citlivými prípadmi (pozri tiež body 132 – 37 rozsudku). V tejto súvislosti sú poučné slová spravodajcu Parlamentného zhromaždenia týkajúce sa vyšetrovacej väzby: **„Dostal som aj konkrétne príklady nátlaku na sudcov [v Gruzínsku], ktorí odmietli nariadiť vyšetrovaciu väzbu, a technik výberu súdneho sporu, ktorých cieľom bolo zabezpečiť, aby o žiadostiach o uvalenie väzby na bývalých úradníkov rozhodujú sudcovia, ktorých prokuratúra považuje za priaznivých.“** Komisár pre ľudské práva Rady Európy dokonca vyzval, aby sa obvinenia zo selektívnej spravodlivosti riešili na „systémovej úrovni“ (pozri bod 132 rozsudku). Podľa nedávno zverejnenej správy o globálnej konkurencieschopnosti sa situácia týkajúca sa nezávislosti súdnictva v krajine počas roka 2017 ešte viac zhoršila. Vyššie opísané okolnosti posilňujú istotu o politických rozmeroch konania orgánov vo vzťahu k sťažovateľovi, najmä vzhľadom na vyšetrovanie smrti bývalého premiéra Zuraba Zhvania a údajne tajné offshore bankové účty bývalého prezidenta Michaila Saakašviliho, v súvislosti s ktorým bol sťažovateľ dotlačený k spolupráci. Význam týchto dvoch prípadov pre vnútropolitickú dynamiku Gruzínska možno zhrnúť nasledujúcim spôsobom.

Prípad vyšetrovania smrti bývalého premiéra Žvanioho

O smrti pána Zuraba Zhvania, významnej osobnosti gruzínskej politiky, sa v Gruzínsku aktívne diskutuje už viac ako desať rokov (pozri odsek 61 rozsudku). Počas predvolebnej kampane a po svojom nástupe k moci koalícia Gruzínsky sen vyhlásila, že vyšetrovanie tohto prípadu patrí „medzi jej hlavné priority“. Obnovené vyšetrovanie sa začalo v novembri 2012 a verilo sa, že dynamicky naberá na obrátkach, čo v spoločnosti vyvoláva vysoké očakávania. **V tejto súvislosti je veľmi pravdepodobné, že vymenovanie O.P.** (pozn. prokurátor, pred ktorého mal byť sťažovateľ predvedený) **za hlavného prokurátora 21. novembra 2013 malo doceliť prelom vo vyšetrovaní.** V tom istom časovom rámci boli zatknutí dvaja bodyguardi pána Zhvania spolu s bývalým hlavným súdnym patológom, ktorý vykonal pitvu zosnulého premiéra. Jeden z osobných strážcov, pán Kh., bol zadržaný v súvislosti s nesúvisiacim prípadom dňa 16. decembra 2013 (deň predtým, ako sťažovateľ vyslovil obvinenia o jeho utajenom premiestnení z väzenskej cely). To okamžite vyvolalo špekulácie, že by to mohlo súvisieť s prebiehajúcim vyšetrovaním smrti pána Zhvania. Premiér Garibašvili v komentári k obvineniam sťažovateľa okrem iného spomenul, že pán Merabišvili po zatknutí pána Kh. zjavne „spanikáril“. Obnovené vyšetrovanie doteraz nezmenilo pôvodné zistenie, že smrť pána Zhvania bola spôsobená otravou oxidom uhoľnatým vyvolaným nedostatočne vetraným plynovým ohrievačom.“

Prípady bývalého prezidenta Saakašviliho

Bývalý prezident Saakašvili je zakladateľom UNM. Od konca svojho funkčného obdobia sa zdržiava mimo Gruzínska a bol zbavený gruzínskeho občianstva. Napriek tomu je stále považovaný za lídra UNM, aj keď formálne je post predsedu strany neobsadený. Začalo sa v súvislosti s ním niekoľko vyšetrovaní, okrem iného, týkajúcich sa jeho osobného majetku a smrti pána Zhvania, čo viedlo k jeho predvolaniu na výsluch v marci 2014. Mnohí medzinárodní pozorovatelia vyjadrili obavy z možnej politickej motivácie a nedostatku nestrannosti vyšetrovaní. Podľa rozsudku Westminsterského súdu vo vyššie uvedenom prípade vydania (pozri bod 141 tohto rozsudku) sa prokuratúra zaujímala najmä o údajné finančné aktíva bývalého prezidenta a sťažovateľ nebol jediným politikom, ktorý bol oslovený so žiadosťou o takéto informácie. Okrem toho mnohí jednotlivci svedčili, že na nich bol vyvíjaný nátlak, aby poskytli dôkazy proti členom UNM a najmä proti pánovi Saakašvilimu. To znamená, že potreba získať tento druh dôkazov mala pre orgány kľúčový význam. Načasovanie tlaku na sťažovateľa sa tiež javí ako dôležité: pán Saakašvili skončil svoje funkčné obdobie prezidenta v novembri 2013 (pozri odsek 13 rozsudku), krátko pred odvolaním sťažovateľa, a preto už nebol chránený imunitou.

Každý politický režim má svojich nepriateľov alebo si ich v pravý čas vytvára.“ (O. Kirchheimer, *Political Justice*, s. 3) „Nikdy nebol zlatý vek, v ktorom by vláda odmietla kohokoľvek prenasledovať, hoci kedysi existovala nádej, že to dosiahneme.“ (J.N. Shklar, *Legalism: Law, Morals, and Political Trials*, s. 150). V skutočnosti tento prípad nie je prvým ani posledným prípadom, ktorý by sa zaoberal citlivým politickým kontextom, najmä v rámci článku 18 dohovoru. Súd by si mal zachovať svoje politicky neutrálne postavenie a mal by venovať osobitnú pozornosť prípadom, ktoré vykazujú znaky politickej represie. Určite je potrebné zachovať krehkú rovnováhu v tom, aby sa článok 18 nebagatelizoval a zachoval sa ako účinný ochranný mechanizmus. Uchýliť sa k nemu by však nemalo byť nemožné... **Väzbu nemožno použiť ako prostriedok na vyvíjanie morálneho nátlaku na obvineného** (pozri *Gusinskij proti Rusku*, č. 70276/01, § 74-77, ECHR 2004-IV, a *Giorgi Nikolaishvili proti Gruzínsku*, č. 37048 /04, §§ 57-58, 13. januára 2009). **Keď orgány so skrytými politickými (a predovšetkým deštruktívnymi) motívmi premenia zadržanie a väzbu, aj keď sú zákonné, na nástroj zneužívania, nemalo by sa to tolerovať. V opačnom prípade by to znamenalo dať štátnym orgánom voľnú ruku čo bude mať „mrazivý efekt“ na stav demokracie. Mohlo by to viesť aj k odradeniu širokej verejnosti od účasti na otvorenej politickej diskusii, ktorá by ohrozila fungovanie demokratických inštitúcií.** Preto v prípadoch, keď je evidentné zneužitie štátnej mašinérie na nevhodné politické účely, by to mal Súd považovať za hlavný účel, a teda konštatovať porušenie článku 18. Ak sa vrátíme k okolnostiam tohto prípadu, k tajnému premiestneniu bývalého predsedu vlády z väzenia na stretnutie s hlavným

prokurátorom v ranných hodinách s cieľom vyvinúť naňho nátlak v súvislosti s dvomi politicky dôležitými a citlivými otázkami, je to znepokojivý fakt. Vláda počas vypočutia pred veľkou komorou výslovne uznala, že v súvislosti so smrťou pána Zhvania má sťažovateľ stále odpovedať na „veľkú otázku“ (pozri odseky 61 a 352 rozsudku). Chronologická korelácia medzi presunom sťažovateľa z väzenskej cely a vývojom okolo dvoch citlivých tém domácej politiky je zrejmá. Odhaľuje skutočný skrytý účel úradov: profitovať z väzby sťažovateľa tým, že mu to na jednej strane úplne bráni v pokračovaní jeho politických aktivít a na druhej strane tiež získavanie informácií o politicky významných vyšetrovaniach. Samotná veľká komora vo svojom odôvodnení pripustila, že cieľom vyšetrovacej väzby sťažovateľa v neskorších fázach bolo získať informácie o smrti pána Zhvania a bankových účtoch pána Saakašviliho (dve témy, ktoré boli podľa vlastných slov Súdu veľmi dôležité pre orgány – pozri bod 352 rozsudku). Tieto dva ciele, ktoré nie sú súčasťou súboru prípustných obmedzení obsiahnutých v článku 5 ods. 1 zjavne politickej povahy. Všetky tieto jasne viditeľné politické konotácie neponechávajú priestor na žiadny iný záver, než že hlavným účelom zbavenia pána Merabšviliho jeho fyzickej slobody bolo zmenšiť jeho vplyv na politický život v Gruzínsku v rozpore s článkom 18 dohovoru.“

Neprípustný tzv. zastretý politický motív trestného stíhania konštatoval ESLP aj v bodoch 108. až 110. rozsudku **Lutsenko proti Ukrajine zo dňa 03.07.2012, sťažnosť č. 6492/11**, v ktorom vyslovil porušenie čl. 18 v spojení s čl. 5 Dohovoru, pričom konštatoval nasledovné: „Súd poznamenáva, že pokiaľ ide o obvinenia z politických alebo iných postranných úmyslov v kontexte trestného stíhania, je ťažké oddeliť vyšetrovaciu väzbu od trestného konania, v rámci ktorého bola takáto väzba nariadená. Okolnosti tohto prípadu však naznačujú, že zatknutie a väzba sťažovateľa, ktoré boli nariadené po skončení vyšetrovania proti sťažovateľovi, mali svoje vlastné rozlíšiteľné znaky, ktoré Súdu umožnili posúdiť vec oddelene od všeobecnejšieho kontextu politicky motivovaného stíhania lídra opozície. V tomto prípade už Súd stanovil, že dôvody, ktoré orgány uviedli na pozbavenie slobody sťažovateľa, boli nielen nezlučiteľné s požiadavkami článku 5 ods. 1 ale tiež sa priečili duchu Dohovoru (vid' body 66 až 73 vyššie). **V tejto súvislosti Súd poznamenáva, že profil sťažovateľa, jedného z opozičných lídrov, ktorý komunikoval s médiami, zjavne pritiahol značnú pozornosť verejnosti. Dá sa pripustiť aj to, že ako obvinený zo zneužitia právomoci verejného činiteľa mal právo na takéto obvinenie odpovedať prostredníctvom médií. Orgány činné v trestnom konaní, ktoré žiadajú sťažovateľa o vzatie do väzby, výslovne označili komunikáciu sťažovateľa s médiami za jeden z dôvodov jeho zatknutia a obvinili ho zo skresľovania verejnej mienky o trestných činoch, ktorých sa dopustil, diskreditácie orgánov činných v trestnom konaní a ovplyvňovania nadchádzajúceho súdneho procesu s cieľom vyhnúť sa trestnej zodpovednosti (pozri odsek 26 vyššie).** 109. Podľa názoru Súdu takéto odôvodnenie orgánov

činných v trestnom konaní jasne preukazuje ich snahu potrestať sťažovateľa za to, že verejne nesúhlasil s obvineniami proti nemu a tvrdil, že je nevinný, na čo mal právo. Za takýchto okolností Súd nemôže len konštatovať, že obmedzenie sťažovateľovej slobody podľa článku 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru malo aj iné dôvody. 110. Došlo teda k porušeniu článku 18 Dohovoru v spojení s článkom 5.“

- 4) **Okrem vyššie uvedeného ďalej zdôrazňujeme, že Slovenská informačná služba (ďalej ako „SIS“) dňa 26.05.2021 vydala písomnú správu s označením SIS-54/23-D-38-12/2021, ktorej obsahom sú spravodajské poznatky o nezákonnej manipulácii dôkazov, vrátane ovplyvňovania výpovedí svedkov, v rôznych spoločensky a politicky sledovaných trestných konaniach.** Uvedená správa SIS odkazuje aj na trestné konania označované ako Očistec, Božie mlyny, Judáš atď, v ktorých boli stíhaní bývalý špeciálny prokurátor JUDr. Dušan Kováčik, PhD., bývalí prezidenti policajného zboru PaedDr. Tibor Gašpar, Mgr. Milan Lučanský, bývalý riaditeľ NAKA JUDr. Peter Hraško, bývalý vyšetrovateľ NAKA Ing. Marián Kučerka, podnikateľ Ing. Norbert Bödör a ďalší.

V zmysle uvedenej správy SIS sa takéhoto nezákonného konania mali dopúšťať predstavitelia orgánov činných v trestnom konaní, vrátane príslušníkov NAKA (<https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/589530-tajna-sprava-sis-o-manipulacii-svedkami-mame-dokazy/>, <https://www.startitup.sk/sprava-sis-ktoru-kollar-cital-v-parlamente-unikla-na-internet-kto-ju-zverejnil/>).

K podozreniam z nezákonnej manipulácie dôkazov v trestných konaniach, ktoré vyplynuli zo spomínanej správy SIS, sa verejne vyjadril aj bývalý riaditeľ SIS Ing. Vladimír Pčolinský, PhD., ktorý vykonával funkciu riaditeľa práve v období, v ktorom SIS získala spravodajské poznatky opisované v správe SIS (<https://plus7dni.pluska.sk/rozhovory/spoved-exriaditeľa-sis-pcolinskeho-vazbe-kto-ho-zradil-preco-mu-uteraky-podaval-mafian/2>). Ing. Vladimír Pčolinský, PhD. konkrétne uviedol, že:

„Kedy ste na manipulácie prišli?

Zaoberal som sa tým už od septembra minulého roka. Napríklad Ľudovít Makó mi na jedinom stretnutí, ktoré som s ním po prepustení mal, ešte v januári povedal, že on sa priznal aj k veciam, ktoré nespravil, lebo chcel ísť za každú cenu von, a že ponúkol väčšie ryby, ako bol on sám, aby získal slobodu....**Kauza Dömötöra, ktorý sa priznal a bol už aj potrestaný za to, že klamal vo výpovedi, je iba malá ukážka z toho, čo som na vlastné oči videl, na vlastné uši počul, do 11. marca, kým som bol zadržaný.** Čo bolo získané potom, či už inšpekciou a prokuratúrou, alebo predtým ešte spravodajskou službou, to netuším. Ale to, čo bolo vidno, je iba malá ukážka

toho, čo som videl a počul dovtedy. Len čo som o tom začal informovať zákonných príjemcov, tak som už veľmi rýchlo išiel.“ (Pre ozrejmienie uvádzame, že v trestnej veci vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp.zn. 6T/88/2021 sa obvinený Csaba Dömötör priznal ku krivej zmanipulovanej svedeckej výpovedi).

Obdobne sa bývalý riaditeľ SIS vyjadril aj v medializovanom videorozhovore (<https://plus.noviny.sk/629650-exkluzivne-exsef-sis-vladimir-pcolinsky-na-slovensku-panuje-otvorena-vojna-bezpecnostnych-zloziek>), kde uviedol, že: „Prvá vec bolo to bezvládie o ktorom som hovoril na začiatku, robili Takáčovcov, pomohli si, zjavne, čo vyplýva z Kauzy Dömötör, tam prišli na Maká, Makó po troch dňoch sa zosypal a porozprával a priznal sa aj k tomu čo nespravil, minimálne mi to tvrdil keď som sa sním stretol v januári tohto roku lebo chcel ísť von hej a povedal, že dal aj ďalších aby teda akože spolupracoval pretože je strašne dobré keď ste ako kajúcnik a máte pri mene napísané že ste sa zásadným spôsobom podieľal na odhalení latentnej trestnej činnosti najmä korupčného charakteru... Ja som sa sním stretol jedinýkrát v januári 2021 po jeho prepustení pretože som sním potreboval hovoriť o jednej záležitosti o ktorej nemôžem tu hovoriť... Musel som sním hovoriť o jednej záležitosti a on mi popisoval to ako bol zadržaný, o skutkoch, **ako prebieha to vyjednávanie s prokurátormi. Povedal mi o kom rozprával k čom rozprával to znamená že on mi vysvetľoval ako tie veci tam fungujú, čiže prvá vec bolo bezvládie....okrem toho ja som od jesene začal šípiť, že tie niektoré prípady sa neriešia úplne podľa práva ale používa sa ten doping o ktorom som hovoril v tom prípade Bena Johnsona a postupne ako som zisťoval tie veci a Slovenská informačná služba na tom začala zákonným spôsobom pracovať pretože jej to aj vyplýva zo zákona o SIS a akonáhle som začal postupovať tieto informácie vonku tak v tom momente začal problém...**“

Po tom, ako začala Slovenská informačná služba získavať a spracúvať spravodajské poznatky o nezákonnej manipulácii dôkazov v rôznych trestných konaniach, ktorej sa mali dopúšťať najmä príslušníci NAKA, vzniesol vyšetrovateľ NAKA obvinenie riaditeľovi SIS Ing. Vladimírovi Pčolinskému, PhD., ktorého Špecializovaný trestný súd následne vzal do väzby (<https://plus7dni.pluska.sk/domov/sef-sis-rukach-naka-policaiti-zadrzali-vladimira-pcolinskeho>).

- 5) Taktiež poukazujeme na doslovný prepis zvukového záznamu z aplikácie informačno-technických prostriedkov zachytávajúci vyjadrenia príslušníkov NAKA o tom, ako príslušníci NAKA a prokurátori ÚŠP GP SR, vrátane samotného špeciálneho prokurátora JUDr. Daniela Lipšica, mali informovať ministra vnútra SR a vtedajšieho prezidenta PZ o niektorých

okolnostiach v snahe zmariť aktivity vyšetrovacieho tímu ÚIS objasňujúceho nezákonné manipulácie dôkazov v trestných konaniach (na tieto odkazuje odôvodnenie uznesenia Generálneho prokurátora Slovenskej republiky zo dňa 04.02.2022, sp.zn. IV/3 GPt 117/21/1000-27, dostupné na <https://www.genpro.gov.sk/spravy-1267.html?id=2991>):

Vyšetrovateľ NAKA Pavol Ďurka: „Lipšic. Teraz s tým, teraz idú za ministrom. Aj s Kyselom. ... Peťo Kysel má prísť k ministrovi. To je na dneska dohodnuté, že dostane do rúk cédéčko, a teda okrem iného aj výpovede Borisa Beňu a týchto vecí. Že Zurian nejakým spôsobom bol v styku so službou, a že tam vynáša informácie.... prezident je o tom informovaný, hej, vie o tom, že pokiaľ bude toto, tak to je krajná možnosť, pokiaľ sa potvrdí to, čo sa má potvrdiť.“

Vyšetrovateľ NAKA Ján Čurilla: „Ešte je na ú eš pé minister. Lebo to rieši aj minister (nezrozumiteľné slová) to riešia (nezrozumiteľné slová) toto že na našej strane, povedal Kovaříkovi.“

Vyšetrovateľ NAKA Pavol Ďurka: „Néé, však zakál je to hentak, že tam sú na našej strane, tak je dobre. Keď nás prokurátor podrží aj s tou začínačkou, že s tými bol voľaký problém a s tým prišli oni sami. Dokonca minister to navrhol sám ešte, keď sme išli zaniest' tie teda, že takéto voľačo by sme začali, že či ich nevieme spraviť skôr.“

Príslušník NAKA Ivan Guba: „Mi mi min minister povedal, že to je jeho problém, že on si to, to mi dneska povedal. Povedal mi, že on tie, že, že on si je vedomý toho, že lebo my sme sa, my ja Jano mi povedal, že aby som sa s ním otvorene porozprával, že teda situácia je taká aká je, že ee, že doteraz sme sa bránili, doteraz sme sa bránili tak, že sme, že presne, že sme akože čakali, ale že už ten čas je preč, že proste máme veci na začatie a že akože, keď to nevyriešia oni tým, že ju proste, keď ju neodstavia, takže proste budeme pokračovať zaist'ovacími úkonmi a on nám povedal, že jasné, ja som bol teraz vypovedať na ú eš pé proste je to v piči, riadi to siska, robte čo treba, že ja som si vedomý toho, že proste ee to na mňa polezie z tých novín, ale že.“

Poukazujeme tiež na doslovný prepis zvukového záznamu zo dňa 19.07.2021, ktorý zachytáva vyjadrenia vyšetrovateľa NAKA Jána Čurillu, ktorý sa vo vzťahu k vtedajšiemu Prezidentovi PZ Petrovi Kovaříkovi vyjadril nasledovne: „To počkaj, to počkaj, to zas musím povedať, že my môžeme byť radi, že, že, že, že je tu. Pretože on teraz, čo robí ohľadne toho čo že, že nás majú realizovať, čo ten chlap robí ty kokot (...) My sme tu chránená zver teraz, my môžeme byť radi.“ (zvukové nahrávky sú dostupné na https://www.youtube.com/watch?v=VN_sUZ1JfFA)

Taktiež poukazujeme na medializovaný rozhovor s bývalým vedúcim operatívneho oddelenia NAKA kpt. Mgr. Jánom Kal'avským, ktorý uviedol, že absolvoval stretnutie s premiérom

Slovenskej republiky a členom strany OĽaNO Eduardom Hegerom (<https://plus7dni.pluska.sk/domov/zlomi-premierovi-vaz-obvineny-expolicajt-naka-prehovoril-stretnuti-hegerom>), ktorý toto stretnutie potvrdil a prostredníctvom hovorkyne ozrejmil, že obsahom stretnutia bol rozhovor o „*pohľadoch na priebeh vyšetrovania*“ (<https://plus7dni.pluska.sk/kauzy/premier-heger-vysiel-farbou-von-kalavskym-naka-stretol-priestoroch-tiposu>).

Vyššie uvedené doslovné prepisy z aplikácie informačno-technických prostriedkov sú vo svojom obsahu ukážkou v právnom štáte neprípustného tzv. politického oportunizmu, ktorý sa prejavuje politickou motiváciou vedenia trestných konaní. Taktiež sú ukážkou neprípustnej kooperácie členov exekutívy (minister) nielen s prokurátormi ÚŠP GP SR, vrátane samotného špeciálneho prokurátora, ale i s vyšetrovateľmi resp. príslušníkmi NAKA. Kriteriaálna hodnota právneho štátu definovaná ako „*Musí byť však zaručená dostatočná autonómia, aby tak boli prokurátori chránení pred politickým vplyvom.*“ je tak zjavne ohrozená, ba až narušená.

- 6) Ďalej uvádzame, že verejnosť mala v uplynulom období možnosť oboznámiť sa s obsahom časti SMS komunikácie príslušníkov operatívneho oddelenia a vyšetrovateľov NAKA v aplikácii Whatsapp v komunikačnej skupine „Apači“.
- (<https://www.hlavnydennik.sk/2022/08/25/smer-dokazy-o-fasistických-metodach-naka>, <https://www.facebook.com/smersd/posts/268954342091742>).

SMS komunikácia zachytáva vyjadrenia príslušníkov NAKA, z ktorých vyplýva, že pre účely niektorých trestnoprávných úkonov (napr. rozhodovanie o väzbe obvineného) preferovali vybraných sudcov Špecializovaného trestného súdu. V uvedenej komunikácii príslušníci NAKA menovali: „*Giertli zostáva v službách*“, „*Janovi verime. Na neho je spolahnutie*“, „*A prichádza aj štedrá Ružena*“, „*Truban, puchovsky a pulman sú fpecku*“ , „*Štedrá Ružena a Hrubala to istia*“. Tvrdenie bývalého príslušníka NAKA kpt. Mgr. Jána Kal'avského, že „*vyšetrovatelia s prokurátormi a sudcami to majú zladený systém*“ tak vyznieva mimoriadne autenticky. Rovnako autenticky znie vyjadrenie kpt. Mgr. Jána Kal'avského pri jeho výsluchu dňa 08.06.2021 v trestnom konaní vedenom na Úrade inšpekčnej služby pod ČVS: UIS-171/OISZ-2021, kedy uviedol, že: „*90% realizácii sme robili pri vybraných sudcoch, myslím si, že tam bol sudca Hrubala. Viem to preto, že Dunčko mi vrazil, že ako nosil spisy sudcovi, pred každým pojednávaním osobne chodil za Hrubalom a vysvetľoval mu celú schému a sudca mal vytvorený obraz podľa toho, ako mu to on zreprodukoval.*“

Za pozornosť taktiež stojí komunikácia o smrti viacerých obvinených, v ktorej sa príslušník NAKA posmešne pýtal „*Kol'ko mŕtvych nám prejde?*“, na čo vyšetrovateľ NAKA posmešne odpovedal: „*Sedem. Statočných. Teda mŕtvych.*“. Nemenej zarážajúca je komunikácia príslušníkov NAKA v znení: „*Čo sa týka obesenia, dávam dvacku na Mareka Z. Do mesiaca.*“, „*Týmto tempom to do obžaloby okrešeme. Keby sa radšej ten pojebanec Almáši zavesil. Tomu by som aj lano prispel.*“, alebo „*Ešte veľa špagátu sa minie. Neboj, Branči.... Zavesí, zavesí... Už mám plán. A na ňom zakladám.*“ (<https://plus7dni.pluska.sk/kauzy/apaci-ktorymi-stoji-prezidentka-caputova-je-ni-mu-sol-oci>). Uvedená komunikácia dokonale korešponduje s tvrdením bývalého príslušníka NAKA kpt. Mgr. Jána Kaľavského, ktorý pri výsluchu dňa 08.06.2021 v trestnej veci vedenej na Úrade inšpekčnej služby pod ČVS: UIS-171/OISZ-2021 uviedol okrem iného, že: „*K tomuto som dostal taktiež informáciu od Tigra, teda od Petra Petrova, že Smolen mal volať majiteľovi športovej predajne na štadióne Ondreja Nepelu, že mu volal Smolen, že má toho dosť, nebude vypovedať tak ako chcú a že si zoberie život. Je to hrozné, ale písali sme si tu také veci, tešili sme sa so smrti takýchto osôb, písali sme si, že si otvoríme šampanské, že im pošleme lano a podobné veci.*“

Zdôrazňujeme, že vyššie uvedená SMS komunikácia by mala byť len malou ukážkou z komunikácie príslušníkov NAKA, s ktorou mala verejnosť možnosť oboznámiť sa. Možno teda predpokladať, že komunikácia v obdobnom až desivom duchu, je podstatne rozsiahlejšia (zvyšný obsah komunikácie by mal byť súčasťou vyšetrovacieho spisu v trestnom konaní vedenom na Úrade inšpekčnej služby).

V nadväznosti na citovanú komunikáciu konkrétnych príslušníkov NAKA zdôrazňujeme, že tými istými príslušníkmi NAKA vedené trestné konania sú sprevádzané zarážajúcim množstvom úmrtí podozrivých, obvinených a svedkov. Poukazujeme na niektoré prípady úmrtí (nie všetky), ktoré vyvolali spoločenské znepokojenie, nejasnosti, ba až podozrenia:

- 1) Igor Smolen (<https://standard.sk/253735/kalavsky-z-tragickej-smrti-takacovcov-sme-sa-tesili-bol-to-pre-nas-zarez-na-pazbe/>)
- 2) Martin Mikulec (<https://tvnoviny.sk/domace/clanok/136000-zahadna-smrt-takacovca-ktory-chcel-spolupracovat-s-naka-bola-to-vrazda>)
- 3) gen. Mgr. Milan Lučanský (<https://ereport.sk/lucanskeho-syn-samovrazde-neveri-mali-ho-za-teroristu-ktory-zabil-polovicu-mesta/>, <https://www.startitup.sk/lucanskeho-pribeh-dostal-zaver-postrach-mafianov-90-rokov-zomrel-v-cele-vlastnou-rukou/>)
- 4) Mgr. František Böhm (<https://plus7dni.pluska.sk/ludia/smrt-klucoveho-svedka-bohma-pokus-vrazdu-manzelky-arzenal-zbrani-vycitky-lucanskom>),

- 5) Peter Ježovica (<https://www.noviny.sk/krimi/609424-vrazda-zeny-v-kukuricnom-poli-oslobodeného-obvineného-muža-nasli-mrtveho-potom-co-proces-obnovili>),
- 6) Darina Juhášová (<https://plus7dni.pluska.sk/domov/vrazedne-vianoce-smrt-druzky-takacovca-mikulca-je-plna-otaznikov>),
- 7) Andrej Nagy (<https://hnonline.sk/slovensko/24757773-tajomstvo-vianocnej-vrazdy-vrah-druzky-takacovca-popijal-s-operativcom-z-naka>).
- 7) Osobitne poukazujeme na prípad podozrenia zo spáchania zločinu vydierania prokurátormi ÚŠP GP SR JUDr. Ondrejom Repom a JUDr. Michalom Šúrekom vo vzťahu k obvinenému bývalému vyšetrovateľovi NAKA Ing. Mariánovi Kučerkovi (<https://plus7dni.pluska.sk/kauzy/prokuratori-mali-vyhrazat-krvou-priamo-zasadacke-usp-pripadu-vypovedaju-svedkovia>, <https://plus7dni.pluska.sk/kauzy/zacina-dvihat-vietor-pripade-nahravky-vyhrazkami-prokuratorov-repu-sureka>). V rámci rozhovoru s obvineným, ktorý prebehol v priestoroch ÚŠP GP SR, prokurátor ÚŠP GP SR JUDr. Ondrej Repa povedal Ing. Mariánovi Kučerkovi, že: „Zajtra civil, jasné?! To ti aj Lajo odkazuje, že on sa potom o teba postará. Ale už fakt nechcem počuť žiadne pičoviny. Ty si uvedom, že máš deti a ženu v nejakom postavení. A buď to urobíme vo veľkej hanbe alebo to urobíme tak že... že... “ Zároveň sa JUDr. Ondrej Repa mal spýtať Ing. Mariána Kučerku, či chce „srať krv vo väzbe ako Lajo Makó“. (zvukové nahrávky uvedeného rozhovoru sú verejne dostupné na <https://www.facebook.com/smersd/videos/2067864183602184>). Pre ozrejmienie uvádzame, že JUDr. Ľudovít Makó je jedným z „kľúčových“ spolupracujúcich obvinených, ktorý vypovedá v množstve trestných konaní, pričom krátko po tom, ako sa priznal ku skutkom a vypovedal proti ďalším osobám (bývalý špeciálny prokurátor JUDr. Dušan Kováčik, PhD, bývalí prezidenti Policajného zboru SR PaedDr. Tibor Gašpar, Mgr. Milan Lučanský, bývalý riaditeľ NAKA JUDr. Peter Hraško a ďalší) ho prokurátor ÚŠP GP SR JUDr. Michal Šúrek príkazom prepustil z väzby na slobodu.
- 8) Pre úplnosť uvádzame, že vyšetrovateľ Úradu inšpekčnej služby vydal uznesenie ČVS: UIS-352/OISZ-2021 zo dňa 13.09.2021 a následne aj uznesenie zo dňa 14.09.2021, ČVS: UIS-340/OISZ-2021, ktorým obvinil vyšetrovateľov NAKA zo zločinu zneužívania právomoci verejného činiteľa ako i zločinu marenia spravodlivosti a to pre skutky založené na nezákonnej manipulácii dôkazov v trestných konaniach (<https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/600640-vysetrovateľov-naka-obvinili-z-manipulacie-vypovedi/>).

I napriek tejto skutočnosti v mesiaci január 2022 Prezident Policajného zboru mediálne potvrdil nepochopiteľné funkčné povýšenie obvinených vyšetrovateľov NAKA (<https://veci-verejne.sk/hamran-potvrdil-povyseenie-curillu/>). V mesiaci jún 2022 vyšetrovateľ Úradu inšpekčnej služby pritom vzniesol obvinenie ďalším príslušníkom NAKA pre skutky s obdobnou právnou kvalifikáciou (<https://plus7dni.pluska.sk/domov/inspekcia-obvinila-dalsich-policaajtov-naka-operativci-mali-zneuzivat-pravomoci>).

Obvinení príslušníci NAKA sú tak aj naďalej činní v trestných konaniach z pozície vyšetrovateľov resp. príslušníkov operatívneho oddelenia.

- 9) Za pozornosť stojí taktiež skutočnosť, že dňa 15.12.2022 vyslovili poslanci Národnej rady Slovenskej republiky nedôveru vláde Slovenskej republiky. (<https://www.teraz.sk/slovensko/parlament-vyslovil-nedoveru-vlade/681484-clanok.html>).

V období nasledujúcom po vyslovení nedôvery vláde došlo k diskusiám politických predstaviteľov o termíne predčasných volieb, pričom predstavitelia politických strán „padlej“ vládnej koalície presadzovali pokiaľ možno čo najneskorší termín predčasných volieb s odôvodnením, že: **„Potrebujeme pripraviť kvalitnú zmenu Ústavy tak, aby sa nikto nemohol úspešne obrátiť na Ústavný súd s tým, že bolo porušené jeho pasívne ústavné právo...Uprednostňujeme september preto, že môžu byť tiež definitívne ukončené aj dôležité kauzy na súde, ako je napríklad korupčná kauza bývalého špeciálneho prokurátora Dušana Kováčika. Taktiež môžu za ten čas aj OČTK v pokoji a bez zasahovania dokončiť rozrobené kauzy.“** (predseda jednej z bývalých koalíčných politických strán). (<https://plus7dni.pluska.sk/domov/sas-volby-chceme-septembri-dovtedy-mozu-octk-dokoncit-dolezite-kauzy-ako-pripad-kovacik>).

Taktiež poukazujeme na vystúpenie predsedu politickej strany OĽaNO, bývalého premiéra a neskôr i ministra financií SR Igora Matoviča (bývalého politického partnera terajšieho špeciálneho prokurátora JUDr. Daniela Lipšica, ktorý v minulosti Igora Matoviča ako advokát zastupoval v trestnom konaní), ktorý sa v rozprave Národnej rady Slovenskej republiky dňa 24.01.2023 k plánovanému termínu predčasných parlamentných volieb vyjadril nasledovne: *„Potrebujeme áno dať časový priestor orgánom činným v trestnom konaní, aby tie zločiny, vaše zločiny a vašich poskokov mohli vyšetrovať. Aj tie tri mesiace sa rátajú. Ja viem, že vám za to lepšie a modlíte sa aj keď sa modliť neviete každý večer a so strachom zaspávate len aby čím skorejšie sa vrátili k moci. Ale ja vám chcem povedať, že nevrátite sa k moci. **My všetko pre to urobíme.***

aby ste tu znova v týchto miestach takto za rok opäť sedeli tam kde si zaslúžite v opozičných laviciach a niektorí z vás v Ilave, v Leopoldove a v iných zariadeniach pre vás vhodných. (pozn.: v Ilave a Leopoldove sídlia najväčšie a najznámejšie Ústavy na výkon väzby a výkon trestu odňatia slobody na Slovensku) **Číže keď sa pýtate prečo september, no preto lebo chceme dať viac času orgánom činným v trestnom konaní.**“ (<https://www.ta3.com/clanok/257181/predcasne-voby-treba-oddialit-aby-mali-organy-cinne-v-trestnom-konani-cas-na-vysetrovanie-zlocinov-uviedol-matovic>, kompletné video z vystúpenia Igora Matoviča s jeho doslovným prepisom je dostupné na: <https://tv.nrsr.sk/videokanal/osoba/8/MatoIgor?id=281087>).

Citované vyjadrenia sú nielen odrazom politickej snahy o potlačenie sťažností občanov na porušovanie ich ústavných práv, ale aj odrazom totálnej politickej angažovanosti do priebehu trestných konaní vedených najmä v NAKA, pod dozorom prokurátorov ÚŠP GP SR a v pôsobnosti Špecializovaného trestného súdu a Najvyššieho súdu SR.

- 10) Poukazujeme tiež na udalosť, kedy policajti Úradu inšpekčnej služby v súčinnosti s Mobilnou zásahovou jednotkou Riaditeľstva hraničnej a cudzineckej polície Sobrance Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len ako „MZJ Sobrance“) vykonávali dňa 20.07.2021 zaistovacie úkony vo vzťahu k osobám spolupracujúcich obvinených - korunných svedkov v rôznych politicky a mediálne citlivých trestných veciach, ktoré ako svoje „úspechy“ prezentovala vtedajšia vládna moc. V priebehu výkonu zaistovacích úkonov vtedajší Prezident Policajného zboru JUDr. Peter Kovařík bez relevantného dôvodu pokynom ukončil činnosť MZJ Sobrance, v dôsledku čoho došlo k prerušeniu trestno-procesných úkonov. Tento „zásah“ Prezidenta Policajného zboru, ktorý nemá postavenie orgánu činného v trestnom konaní a ktorý sa za výkon svojej funkcie zodpovedá ministrovi vnútra Slovenskej republiky (ktorý ho do funkcie vymenoval), priamo a bezprostredne **umožnil obvineným uniknúť a teda vyhnúť sa obmedzeniu osobnej slobody.** Pre uvedené konanie následne vydala Krajská prokuratúra v Bratislave uznesenie zo dňa 26.08.2021, sp.zn. 3 Kv 32/21/1100-25, ktorým vzniesla obvinenie Prezidentovi Policajného zboru JUDr. Petrovi Kovaříkovi pre zločin zneužívania právomoci verejného činiteľa a zločin marenia spravodlivosti. **Vo veci zmareného zaistovacieho úkonu mal pritom Prezident Policajného zboru konať na základe intervencie ministra vnútra Slovenskej republiky Ing. Romana Mikulca** (<https://www.topky.sk/cl/10/2158691/Prekvapive-odhalenie-v-kauze-preruseneho-zasahu--Do-zmarenej-akcie-bol-zapojeny-Mikulec->). Následne obvinený Prezident Policajného zboru v mesiaci september na vlastnú žiadosť ukončil výkon svojej funkcie.

V mesiaci december 2021 (v období prebiehajúceho trestného stíhania) v tom čase už bývalý Prezident PZ začal vykonávať funkciu poradcu ministra vnútra Slovenskej republiky Ing. Romana Mikulca (<https://www.aktuality.sk/clanok/1bm9s1q/minister-mikulec-ma-noveho-poradcu-stal-sa-nim-byvaly-policajny-prezident-peter-kovarik/>).

Na uvedené nezákonné aktivity Prezidenta Policajného zboru v spojitosti s intervenciou ministra vnútra Slovenskej republiky reagovala vyšetrovateľka Úradu inšpekčnej služby Diana Santusová, ktorá viedla „prerušný“ zaistovací úkon, a to otvoreným (medializovaným) listom adresovaným podpredsedovi Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre obranu a bezpečnosť, v ktorom rozsiahle opísala túto zarážajúcu a absolútne neprípustnú intervenciu do zaistovacích úkonov. (<https://plus7dni.pluska.sk/domov/odvolana-vysetrovatelka-inspekcie-ktora-sla-krku-naka-prehovorila-praktiky-vedenia-policie>).

Opisované skutočnosti sa pritom absolútne priečia kriteriálnej hodnote právneho štátu vo forme neprípustnosti ingerencie exekutívy do činnosti orgánov činných v trestnom konaní.

Bola to pritom práve vyšetrovateľka Úradu Inšpekčnej služby Diana Santusová, o ktorej príslušníci NAKA viedli komunikáciu zachytenú na zvukových záznamoch z aplikácie informačno-technických prostriedkov a to v tom znení, že jej nelegálne nasadia GPS modul do auta, že jej podpália auto pomocou kanistra, ako aj o tom, že ju treba dostať do väzby: „*Ale jasné, že áno. Len ju (pozn. Dianu Santusovú) treba, ako keby, ju normálne spraviť. **A do väzby jebnúť....Ju treba jebnúť, to, toto dobre neskončí... Zapálime jej auto. Kanistrom. ... A to džíp í esko skôr jej pod auto, ale neprocesne dáme. Aby sme vedeli, že kde behá. No a potom by sme riešili, keď budeme vedieť presne.***“ (doslovný prepis zo zvukových záznamov vyplýva z odôvodnenia uznesenia Generálneho prokurátora Slovenskej republiky zo dňa 04.02.2022, sp.zn. IV/3 GPt 117/21/1000-27, dostupné na <https://www.genpro.gov.sk/spravy-1267.html?id=2991>; taktiež poukazujeme na medializáciu uvedených doslovných prepisov zvukových záznamov napr. na <https://plus7dni.pluska.sk/domov/kalinaka-vytocili-odposluchy-curillovcov-zberba-naka-santusovej-chceli-podpalit-auto>).

- 11) V kontexte nezávislosti prokuratúry ako principiálneho základu právneho štátu pripomíname, že dňa 22.10.2020 bolo vznesené obvinenie špeciálnemu prokurátorovi JUDr. Dušanovi Kováčikovi, PhD., ktorý sa následne v mesiaci november 2020 vzdal funkcie špeciálneho prokurátora. Po JUDr. Dušanovi Kováčikovi, PhD. bol do funkcie špeciálneho

prokurátora vo verejnom hlasovaní Národnou radou Slovenskej republiky zvolený JUDr. Daniel Lipšic. Tomuto zvoleniu predchádzalo prijatie novely zákona o prokurátoroch (novela č. 241/2020 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony), ktorá nadobudla platnosť a účinnosť dňa 08.09.2020. Novela zákona o prokurátoroch okrem iného novelizovala znenie § 24a ods. 2 zákona o prokurátoroch tak, že umožnila, aby bol za špeciálneho prokurátora zvolený aj „neprokurátor“. Novelu zákona o prokurátoroch pritom podpísal vtedajší predseda vlády Igor Matovič, ktorý je zároveň predsedom politickej strany Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti (OĽANO), ktorá v minulosti vystupovala v parlamentných voľbách v koalícii so stranou NOVA, ktorej predsedom bol práve novozvolený špeciálny prokurátor JUDr. Daniel Lipšic. Politická koalícia OĽANO-NOVA tak bola zároveň koalíciou ich predsedov Igora Matoviča a JUDr. Daniela Lipšica (<https://www.teraz.sk/slovensko/olano-zmenilo-nazov-na-olano-nova/169378-clanok.html>). JUDr. Daniel Lipšic pritom z pozície advokáta v minulosti zastupoval Igora Matoviča v trestnom konaní (<https://www.webnoviny.sk/matovic-reaguje-na-obvinenie-za-ohovranie-fica-slovensko-prirovnal-k-stredoafrickej-diktature/>).

Na základe spomínanej Novely Zákona o prokurátoroch ohlásil JUDr. Daniel Lipšic kandidatúru na funkciu špeciálneho prokurátora. JUDr. Daniel Lipšic bol pred zvolením do funkcie špeciálneho prokurátora politikom a advokátom. Funkciu prokurátora teda nikdy nevykonával. **Novela Zákona o prokurátoroch podpísaná bývalým politickým partnerom a klientom JUDr. Daniela Lipšica Igorom Matovičom tak priamo umožnila JUDr. Danielovi Lipšicovi kandidovať na zvolenie do funkcie špeciálneho prokurátora, za ktorého bol nakoniec vo februári 2021 aj zvolený, pričom v drvivej väčšine získal hlasy poslancov politickej strany OĽANO.**

JUDr. Daniel Lipšic pritom z pozície špeciálneho prokurátora podľa § 55e ods. 1 Zákona č. 153/2001 o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len ako „Zákon o prokuratúre“) riadi a kontroluje činnosť prokurátorov ÚŠP GP SR a teda de facto vykonáva v tomto smere dohľad nad vedením trestných konaní. Absencia aspektu nezávislosti JUDr. Daniela Lipšica preto zasahuje a vplýva aj na všetkých prokurátorov ÚŠP GP SR.

Uvedené skutočnosti dávame do pozornosti v súvislosti s rozhodovacou praxou EŠLP, podľa ktorej kritériom hodnotenia nezávislosti súdov ako i prokuratúry je aj **spôsob ustanovovania ich členov, dĺžka mandátu, existencia záruk proti vonkajšiemu tlaku**

a otázka, či taký orgán vyvoláva zdanie nezávislosti. Kritérium spôsobu ustanovovania do funkcie je pritom ťažiskovým kritériom nezávislosti prokuratúry aj podľa kritérií právneho štátu stanovených Benátskou komisiou (vymedzené vyššie v texte).

V nadväznosti na tieto skutočnosti pripomínáme nasledovné:

- JUDr. Daniel Lipšic bol zvolený za špeciálneho prokurátora po predchádzajúcej novele zákona o prokurátoroch, ktorá mu ako politikovi a advokátovi umožnila kandidovať za špeciálneho prokurátora. Túto novelu zákona o prokurátoroch podpísal vtedajší predseda vlády Igor Matovič – bývalý politický partner ako aj klient JUDr. Daniela Lipšica (ako advokát zastupoval Igora Matoviča v trestnom konaní vo veci prečinu ohovárania, ktorého sa mal Igor Matovič dopustiť výrokmi na adresu Róberta Fica). JUDr. Daniel Lipšic bol zvolený za špeciálneho prokurátora aj vďaka hlasovaniu poslancov politickej strany OĽANO, ktorej drvivá väčšina členov hlasovala za JUDr. Daniela Lipšica.
- JUDr. Daniel Lipšic ako špeciálny prokurátor vykonával prokurátorský dozor v trestnom konaní vedenom pod ČVS: PPZ-205/NKA-BA1-2021, v ktorom mali príslušníci NAKA účelovo vyfabrikovať najmä úradné záznamy, realizačný návrh ako aj uznesenie o začatí trestného stíhania vo veci podľa § 199 ods. 1, 2 Trestného poriadku a to v snahe zmariť vyšetrovanie vedené vyšetrovacím tímom Úradu inšpekčnej služby vo vzťahu k podozreniam z manipulácií dôkazov v trestných konaniach.
- Z doslovných prepisov zo zvukových záznamov z aplikácie informačno-technických prostriedkov vyplynulo podozrenie, že špeciálny prokurátor JUDr. Daniel Lipšic mal spolu so svojim zástupcom JUDr. Petrom Kyselom v súvislosti s vyfabrikovaným trestným konaním ČVS: PPZ-205/NKA-BA1-2021 zameraným na zmarenie vyšetrovania manipulácií dôkazov v trestných konaniach navštíviť ministra vnútra SR Romana Mikulca a tohto informovať o okolnostiach týkajúcich sa tejto konkrétnej trestnej veci (pripomíname, že minister vnútra SR Roman Mikulec je nominantom politickej strany OĽANO).

V nadväznosti na vyššie uvedené je zrejmé, že špeciálny prokurátor JUDr. Lipšic nespĺňa aspekt nezávislosti a to tak z hľadiska spôsob jeho ustanovenia do funkcie, ako i z hľadiska zjavného vonkajšieho vplyvu na výkon jeho funkcie, ktorý absolútne vylučuje zdanie jeho nezávislosti. Absencia nezávislosti následne postihuje i prokurátorov ÚŠP GP SR, ktorých činnosť riadi a kontroluje práve JUDr. Lipšic.

- 12) Zdôrazňujeme tiež, že súčasný špeciálny prokurátor JUDr. Daniel Lipšic má v trestnej veci označovanej aj ako Očistec (trestné konanie vedené proti bývalému špeciálnemu

prokurátorovi JUDr. Dušanovi Kováčikovi, PhD., bývalému prezidentovi PZ PaedDr. Tiborovi Gašparovi, bývalému riaditeľovi NAKA JUDr. Petrovi Hraškovi, podnikateľovi Ing. Norbertovi Bödörovi a ďalším) procesné postavenie poškodeného (v tomto konaní aj vypovedal v procesnom postavení poškodeného -<https://www.topky.sk/cl/10/2024689/AKTUALNE-Daniel-Lipsic-prisiel-vypovedat-na-policiu-v-kauze-Ocistec>). Okrem samotnej osoby špeciálneho prokurátora JUDr. Daniela Lipšica má procesné postavenie poškodeného tiež predseda politickej strany OĽaNO Igor Matovič, ktorého JUDr. Daniel Lipšic ako advokát obhajoval v minulosti v trestnom konaní, pričom sa v médiách v minulosti vyskytlo dokonca tvrdenie, že medzi JUDr. Danielom Lipšicom a Igorom Matovičom je známy dokonca „celkom blízky vzťah“ (*takto ho pomenoval redaktor v diskusii, pričom JUDr. Lipšic toto tvrdenie nijakým spôsobom nerozporoval* - v čase 5:17 videa ktoré sa nachádza po kliknutí na nasledovný link: <https://www.aktuality.sk/clanok/849129/na-rovinu-s-danielom-lipsicom-obhajujem-aj-kajucnikov-lebo-odkryvaju-velku-spinu-v-politike/>). Tiež uvádzame, že súčasný špeciálny prokurátor JUDr. Daniel Lipšic bol pôvodne právnym zástupcom „kľúčového“ spolupracujúceho obvineného v trestnej veci Očistec, a to Ing. Bernarda Slobodníka (<https://www.aktuality.sk/clanok/835218/na-specialnej-prokurature-vypoveda-byvaly-topfunkcionar-naka-slobodnik-ma-ukazat-na-velke-ryby/>).

Z týchto vzťahov a väzieb následne plynú dôvodné pochybnosti o poskytnutí možných výhod spolupracujúcemu obvinenému Ing. Bernardovi Slobodníkovi ako aj možný záujem na priebehu danej trestnej veci s ohľadom na poškodeného Igora Matoviča. Tieto pochybnosti možno mať práve s ohľadom na dozor vykonávaný zo strany prokurátora ÚŠP GP SR pod vedením JUDr. Daniela Lipšica, ktorý má teda nielen priamy pomer k veci (prostredníctvom svojho postavenia poškodeného), ale aj priamy pomer k osobe spolupracujúceho obvineného Ing. Bernarda Slobodníka a osobe poškodeného Igora Matoviča. Zdôrazňujeme, že prokurátorský dozor predmetnej politicky exponovanej trestnej veci po celý čas vyšetrovania vykonával prokurátor ÚŠP GP SR a to i napriek opakovaným námietkam obhajcov (<https://plus7dni.pluska.sk/kauzy/kauza-ocistec-mal-vysetrovanie-dozorovat-lipsicov-urad>).

Obdobne absurdná situácia indikujúca jednoznačnú zaujatosť prokurátorov ÚŠP GP SR vyvoláva mediálne a spoločensky mimoriadne citlivá trestná vec vraždy novinára Jána Kuciaka, v ktorej súčasný špeciálny prokurátor JUDr. Daniel Lipšic pôvodne ako advokát zastupoval poškodených (<https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/577299-kuciakovci-menia-advokata-lipsica-strieda-kubina/>), záverečná reč JUDr. Lipšica ako právneho zástupcu poškodených: <https://www.youtube.com/watch?v=fMmL8yJqvvg>). V neskoršom štádiu

trestného konania bola trestná vec vraždy Jána Kuciaka spojená s trestnou vecou prípravy vražd ďalších osôb, medzi nimi aj JUDr. Daniela Lipšica, ktorý v tomto v súčasnosti stále prebiehajúcim konaní vedenom na Špecializovanom trestnom súde, má postavenie poškodeného (<https://domov.sme.sk/c/22842816/zilinka-lipšic-suflarsky-kocner-vysetrovanie-sud.html>, <https://www.webnoviny.sk/kauza-vrazdy-kuciaka-a-pripravy-vrazd-prokuratorov-pokracuje-sud-predvolal-vypovedat-andruskoa/>). Súčasný špeciálny prokurátor JUDr. Daniel Lipšic, ktorý stojí na čele ÚŠP GP SR a riadi jeho činnosť, mal teda v trestnej veci vraždy Jána Kuciaka pôvodne postavenie právneho zástupcu poškodených a v súčasnosti v trestnom konaní vystupuje sám v procesnom postavení poškodeného.

- 13) V kontexte kritéria nezávislosti súdnictva poukazujeme na prípad nezákonných zaist'ovacích úkonov realizovaných príslušníkmi NAKA na Okresnom súde Bratislava III v dňoch 25. a 26. apríla 2022 (<https://plus7dni.pluska.sk/domov/kovboji-naka-nasilim-zadrziavali-sudnu-tajomnicku-vyhrazali-vylomia-sudny-trezor>). Pre ozrejmienie uvádzame, že príslušníci NAKA sa na Okresný súd Bratislava III dostavili so zámerom výzvou podľa § 89a ods. 1 Trestného poriadku zaistiť vyšetrovací spis spolu (a predovšetkým) s jeho utajovanou prílohou v trestnej veci zločinu krivého obvinenia a zločinu krivej výpovede a krivej prisahy vedenej proti dvom spolupracujúcim obvineným (JUDr. Ľudovít Makó a JUDr. Boris Beňa). Zákonná sudkyňa správne odmietla príslušníkom NAKA spis vydať, nakoľko jej v tom bránilo ustanovenie § 89a ods. 2 Trestného poriadku a to povinnosť mlčanlivosti a povinnosť zachovávať vec v tajnosti, ktoré sa viažu nielen na utajovanú prílohu, ale aj samotný vyšetrovací spis. Napriek uvedenému, príslušníci NAKA naďalej žiadali spis vydať, k čomu však nedošlo a zákonným spôsobom ani dôjsť nemohlo. Hoci polícia musela vedieť o ustanovení § 89a ods. 2 Trestného poriadku tak nielen, že naliehali na zákonnú sudkyňu, aby spis vydala (čím by celkom zjavne porušila zákon), ale dokonca jej odmietnutie následne chceli obísť tak, že v mimopracovnej dobe sa opätovne dostavili na Okresný súd Bratislava III a privolali na súd službukonajúceho sudcu pre prípravné konanie (napriek tomu, že nemali žiadne podanie, ktoré by patrilo do jeho služobnej kompetencie), od ktorého taktiež požadovali vydanie spisu aj s utajovanou prílohou. Toto konanie príslušníkov NAKA opätovne zjavne odporovalo zákonu, nakoľko službukonajúci sudca nie je štatutárny orgán súdu a ani zákonný sudca a jeho kompetencie vymedzuje Trestný poriadok. K vydaniu spisu v zmysle § 89a ods. 1 Trestného poriadku opätovne nedošlo.

Na druhý deň sa príslušníci NAKA opätovne dostavili na Okresný súd Bratislava III a to už s príkazom na prehliadku celého Okresného súdu Bratislava III a to napriek tomu, že z kontextu ich konania (a vyjadrení policajtov) bolo zrejmé, že im išlo fakticky o utajovanú prílohu

(ktorá sa vždy na súde nachádza v trezore v osobitnej miestnosti). Napriek tomu boli príslušníci NAKA pripravení prehl'adať celý súd, všetky spisy a dokonca aj vylomiť trezor s utajovanými spismi prostredníctvom zámočníka

(<https://www.ta3.com/clanok/235479/tak-takto-policajti-z-naka-si-na-sud-priviedli-zamocnika-aby-im-pomohol-vlajat-sa-do-trezoru-s-utajenymi-dokumentami>).

Predseda Okresného súdu Bratislava III následne umožnil príslušníkom NAKA odňať vyšetrovací spis, avšak bez jeho utajovanej prílohy, o ktorú príslušníkom NAKA celkom zjavne po celý čas išlo.

Uvedené konanie príslušníkov NAKA vyhodnotil ako nezákonné Národný bezpečnostný úrad vo svojom písomnom stanovisku zo dňa 21.06.2022, sp.zn. 06457/2022/SRD/ORM – 002 (www.pravnelisty.sk/rozhodnutia/a1109-policajna-ziadost-o-vydanie-spisu-a-utajovanej-prilohy-stanovisko-narodneho-bezpecnostneho-uradu) a taktiež vyšetrovateľ Úradu inšpekčnej služby (<https://plus7dni.pluska.sk/kauzy/chceli-tajne-materialy-kajucnikom-pred-raziou-sude-naka-pochybila>). Nezákonnosť postupu príslušníkov NAKA potvrdila i Súdna rada Slovenskej republiky (<https://www.teraz.sk/slovensko/sudna-rada-sudcovia-os-bratislava-iii/694442-clanok.html>).

I napriek zjavne nezákonnému postupu príslušníkov NAKA pri zaist'ovacích úkonoch na Okresnom súde Bratislava III, pri ktorých tamojší sudcovia (vrátane jeho predsedu) postupovali plne v súlade s Trestným poriadkom a správne odmietli vydať požadovaný spis s utajovanou prílohou, ministerka spravodlivosti SR Mária Kolíková následne absurdne vyvodila zodpovednosť práve vo vzťahu k predsedovi Okresného súdu Bratislava III JUDr. Romanovi Fittovi, ktorého z tejto funkcie odvolala dňa 10.06.2022 (<https://plus7dni.pluska.sk/domov/odvolany-predseda-sudu-fitt-zvazuje-zalobu-kolikovu-mal-som-byt-ticho-sklamala-ma/2>). Svoje rozhodnutie o odvolaní JUDr. Fitta z funkcie predsedu Okresného súdu Bratislava III odôvodnila ministerka spravodlivosti SR tým, že JUDr. Fitt podľa nej „komunikačne ako aj organizačne zlyhal“, nakoľko neposkytol príslušníkom NAKA pri ich (nezákonnom) konaní náležitú súčinnosť.

Uvedený prístup ministerky spravodlivosti SR predstavuje absolútne neprípustný externý tlak exekutívy do činnosti súdnej moci, pričom je potrebné ho vnímať aj v kontexte kritériálneho princípu právneho štátu, ktorý Benátska komisia definovala tak, že: „Právna úprava odvolania z funkcie môže podporovať udeľovanie skrytých

sankcií“. Konanie ministerky spravodlivosti SR vo vzťahu k predsedovi Okresného súdu Bratislava III, ktorého odvolala z funkcie, nesie prvky zjavnej sankcie za nepodrobenie sa nezákonnému postupu príslušníkov NAKA v trestnom konaní.

Pre úplnosť len uvádzame, že absurdnosť celej situácie znásobuje tá okolnosť, že príslušníci NAKA mali následne vypracovať aj tzv. realizačný návrh, t.j. návrh na začatie trestného stíhania vo veci skutku podozrivých osôb, ktoré odmietli poskytnúť súčinnosť nezákonnému postupu príslušníkov NAKA (<https://plus7dni.pluska.sk/kauzy/uniknuty-dokument-naka-chcela-stihat-sudcov-ktori-jej-nesli-poruke>).

- 14) Nejde pritom o jediný prípad konania príslušníkov NAKA, kedy využili trestnoprávne inštitúty vo vzťahu k sudcom, ktorí pri svojej rozhodovacej činnosti nepostupovali „podľa ich predstáv“ (prípady podozrenia zo spáchania trestného činu ohýbania práva podľa § 326a Trestného zákona - <https://plus7dni.pluska.sk/domov/odplata-obvineni-vysetrovatelja-naka-maju-problem-sudcom-riesi-to-naka>, www.pravnelisty.sk/clanky/a1047-k-ucelovej-kriminalizacii-sudcu-prostrednictvom-trestneho-cinu-ohybania-prava). Uvedené prípady vyvolávali dôvodný dojem, že skutková podstata trestného činu ohýbania práva, by mohla v sebe niesť prvky nezákonnej represie za rozhodovaciu činnosť sudcu.
- 15) Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom a orgánom činným v trestnom konaní je garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu, vyšetrovateľa, prokurátora a ďalších osôb z prejednávania a rozhodovania pre zaujatosť. Nestrannosť je pritom potrebné skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, kedy je potrebné zistiť osobné presvedčenie sudcov alebo predstaviteľov orgánov činných v trestnom konaní prejednávajúcich prípad, a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. či sú poskytnuté dostatočné záruky na vylúčenie akejkoľvek pochybnosti o sudcovej nestrannosti. V prípade subjektívneho hľadiska sa nestrannosť predpokladá až do predloženia dôkazu o opaku (Piersack proti Belgicku - rozsudok ESĽP z 1. októbra 1982). Nie je však možné uspokojiť sa len so subjektívnym hľadiskom nestrannosti. Zároveň musí byť vylúčená akákoľvek vonkajšia oprávnená pochybnosť o nestrannosti. Objektívna nestrannosť sa posudzuje podľa vonkajších objektívnych skutočností a spočíva v posúdení, či nezávisle od osobného správania sudcu, prokurátora alebo vyšetrovateľa určité overiteľné skutočnosti neumožňujú pochybovať o ich nestrannosti. Pri posudzovaní objektívnej nestrannosti platí tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že dotknuté osoby sú subjektívne nestranné, ale musia sa ako také aj objektívne javiť v očiach strán. Spravodlivosť nielenže má byť vykonávaná, ale sa musí aj javiť, že má byť vykonávaná (Delcourt proti Belgicku, rozsudok ESĽP zo

17. januára 1970). Mal by byť vylúčený každý sudca alebo predstaviteľ orgánov činných v danom trestnom konaní, u ktorého sa možno oprávnene obávať, že mu chýba nestrannosť. Ide o dôveru, ktorú musia mať súdy a orgány činné v trestnom konaní pri stranách v demokratickej spoločnosti (Padovani proti Taliansku, rozsudok ESĽP z 26. februára 1993). Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti je to, či dôvod obavy je objektívny. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti (Pullar proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok ESĽP z 10. júna 1996).

Tzv. objektívna nestrannosť sa teda posudzuje nie podľa subjektívneho postoja sudcu alebo predstaviteľa orgánu činného v trestnom konaní, ale podľa objektívnych symptómov. Uvedené osoby môžu byť subjektívne absolútne nestranné, ale i napriek tomu môže byť ich nestrannosť vystavená oprávneným pochybnostiam vzhľadom na ich status, alebo vzhľadom na ich pomer k veci, k stranám konania, k ich právnym zástupcom, k svedkom a pod. Z tohto hľadiska preto nezáleží ani na tom, že sudca alebo orgán činný v trestnom konaní sa k návrhu na ich vylúčenie vyjadril v tom zmysle, že sa vnútorne necíti byť zaujatý. Rozhodujúce nie je ich stanovisko, ale existencia objektívnych skutočností, ktoré vzbudzujú pochybnosť o ich nestrannosti v očiach strán a verejnosti. Rozhodujúcim je to, či obava môže byť považovaná za objektívne dôvodnú (Thorgeir Thorgeirson proti Islandu, rozsudok ESĽP z 25. 6. 1992, č. 13778/88).

Relevantné závery v súvislosti s nezávislosťou a nestrannosťou súdov ako základného kritéria právneho štátu prijal aj Súdny dvor Európskej únie (ďalej ako „SD EÚ“) v bode 35 rozsudku z 10.11.2016 vo veci Poltorak, C-452/16, podľa ktorého: „Okrem toho v súlade so zásadou del'by moci, ktorá charakterizuje fungovanie právneho štátu, musí byť zabezpečená nezávislosť súdnictva vo vzťahu k zákonodarnej a výkonnej moci.“ Právo na prístup k nezávislému a nestrannému súdu podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru je potrebné vykladať vo svetle preambuly Dohovoru, ktorá vo svojej relevantnej časti vyhlasuje právny štát za súčasť spoločného dedičstva zmluvných štátov (McElhinney proti Írsku, č. 31253/96, § 33, 21. novembra 2001; Markovic a iní proti Taliansku, č. 1398/03, § 92). ESĽP tiež uviedol, že nezávislosť súdnictva je predpokladom právneho štátu (Guðmundur Andri Ástráðsson proti Islandu, č. 26374/18, § 239, 1. december 2020). Výbor ministrov Rady Európy tiež zastáva názor, že nezávislosť súdnictva predstavuje základný aspekt právneho štátu (bod 4 prílohy k odporúčaniam CM/Rec(2010)12 Výboru ministrov Rady Európy členským štátom o sudcoch, odsek 124). Uvedené závery je v zmysle kritérií právneho štátu potrebné zohľadniť aj v prípade orgánov činných v trestnom konaní, vrátane prokuratúry.

II. Spravodlivý proces v kontexte zásady prezumpcie nevinoty

Vybrané kritériá právneho štátu stanovené Benátskou komisiou:

Prezumpcia nevinoty je kľúčová pre garanciu práva na spravodlivý proces. Aby mohla byť prezumpcia nevinoty zaručená, dôkazné bremeno musí byť na strane obžaloby. Právna úprava a prax týkajúca sa úrovne vyžadovaného dokazovania musia byť jasné a spravodlivé. Neúmyselnému či úmyselnému ovplyvňovaniu príslušného súdu zo strany iných štátnych zložiek vyslovovaním predčasných úsudkov o skutkovom stave sa treba vyvarovať. To isté platí pre niektorých súkromných mienkotvorcov, akými sú napr. médiá. Neprimeraná vyšetrovacia väzba môže byť považovaná za vyslovenie predčasného úsudku o vine obvineného.

Vybrané skutočnosti:

- 1) Stúpa počet prípadov predčasných vyjadrení sudcov (predovšetkým Špecializovaného trestného súdu a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky) o vine obvinených, čo okrem iného nasvedčuje aj stúpajúcej tendencii porušovania princípu prezumpcie nevinoty. Výnimkou nie sú ani expresívne vyjadrenia s politickým podtónom.**

Príkladmo možno poukázať na prípad sudkyne Špecializovaného trestného súdu v Pezinku Mgr. Pamely Záleskej, ktorá v písomnej správe adresovanej Združeniu sudcov Slovenska spochybnila inštitút prezumpcie nevinoty otázkou „*aká prezumpcia nevinoty?*“ a to v kontexte jej vyjadrení o osobách obvinených sudcov ako o „*sviniach, ktoré na celé roky zašpinili justíciu a na dlhé roky ju systematicky krivili*“, pričom „*o ich nevinnosti môže pochybovať už ozač len ten, kto bol posledných niekoľko mesiacov na Mesiaci*“ (<https://plus7dni.pluska.sk/kauzy/sudkyna-pamela-zaleska-ma-rozhodovat-obvinenych-ktorych-nazvala-svinami>). V inom trestnom konaní tá istá sudkyňa v písomnom vyjadrení obvineného pripodobnila k psovi (<https://plus7dni.pluska.sk/kauzy/specialna-sudkyna-zaleska-nema-rozrobene-iba-svinami-obzalovaného-chcela-upratat-ako-psa>). Sudca senátu 5T Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. Juraj Kliment sa o obvinenom bývalom špeciálnom prokurátorovi v úvode trestného konania mediálne vyjadril ako o „*externom toxickom subjekte*“ (<https://domov.sme.sk/c/22532005/sudca-kliment-na-najvyssom-sude-vladnu-po-zadrzani-sudcov-obavy.html>). Iný sudca senátu 5T Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. Peter Hatala sa v liste adresovanom redakcii týždenníka počas prebiehajúceho trestného konania vedeného pod sp.zn. 5To/11/2021 vyjadril o obvinenom bývalom špeciálnom prokurátorovi ako o „*chudákovi politickom väzňovi*“.)

Negatívny vplyv tohto javu znásobuje fakt, že dotknutí sudcovia i napriek zjavnej pochybnosti o ich nestrannosti, vo viacerých prípadoch neboli napriek námietke obvinených vylúčení z vykonávania úkonov trestného konania.

V tejto súvislosti je zarážajúce, že každému členovi Súdnej rady Slovenskej republiky boli v mesiaci september 2022 zo strany (inej) advokátskej kancelárie zaslané poštou dva rozsiahle podnety na začatie disciplinárneho stíhania vyššie spomínanej sudkyne Špecializovaného trestného súdu Mgr. Pamelý Záleskej. Predseda Súdnej rady Slovenskej republiky prof. JUDr. Ján Mazák, PhD., ktorý bol za člena Súdnej rady zvolený v mesiaci apríl 2020 ako nominant novej vlády, však tieto podnety adresované všetkým členom Súdnej rady Slovenskej republiky „zadržal“, tieto im neodovzdal a o podnetoch rozhodol tak, že tieto vybavil ich odložením bez podania návrhu na disciplinárne stíhanie uvedenej sudkyne (<https://plus7dni.pluska.sk/kauzy/nahliadal-predseda-jan-mazak-posty-urcenej-clenom-sudnej-rady>).

- 2) Opätovne pripomíname, že základný principiálny pilier právneho štátu definovala Benátska komisia tak, že *„Neprimeraná vyšetrovacia väzba môže byť považovaná za vyslovenie predčasného úsudku o vine obvineného.“*

V nadväznosti na citované kritérium zdôrazňujeme, že inštitút väzby ako zaistovací úkon „ultima ratio“ je v súčasnosti čoraz viac nadužívaný a aplikovaný v rozpore s ustanoveniami Trestného poriadku, Ústavy SR ako i Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd. Uvedené nachádza svoj odraz nielen v rozhodnutiach súdov o väzbe, ale i v neprimeraných podmienkach samotného výkonu väzby, ktoré sa vyznačujú aj nasledovne:

Nedostatok kontaktu s rodinou a okolitým svetom.

Frekvenciou a formou návštev rodinných príslušníkov sa v minulosti zaoberal Európsky výbor na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (ďalej ako „**Európsky výbor**“), ktorý ako kontrolný a dozorný orgány Rady Európy viackrát skúmal dodržiavanie práv uväznených osôb v kontexte Európskeho dohovoru na zabránenie mučeniu a neľudského či ponižujúceho zaobchádzaniu alebo trestaniu (ďalej ako „**Dohovor proti mučeniu**“). Európsky výbor vo svojej správe o návšteve Slovenska vykonanej v roku 2000 konštatoval vo vzťahu k návštevám väzobne stíhaných osôb *„odporúčanie, aby sa práva na návštevy pre väzňov vo výkone väzby podstatne zvýšili (napr. na 30 minút každý týždeň).“* Po návšteve Slovenska vykonanej v roku 2005 konštatoval Európsky výbor, že *„Cieľom by malo byť ponúknuť návštevy približne každý týždeň aspoň na 30 minút.“* Po ďalšej návšteve

Slovenska vykonanej v roku 2018 konštatoval Európsky výbor, že: „všetci vězni by měli mít nárok a v praxi aj možnost uskutočniť minimálne jeden telefonický hovor primeranej dĺžky týždenne a na ekvivalent aspoň jednej hodiny návštevného času týždenne(podľa možnosti by mali mať možnost prijať návštevu každý týždeň).“

V období najmä od roku 2020 vyvstávajú čoraz častejšie prípady, ktoré dokazujú, že kritériá stanovené Európskym výborom v súvislosti s kontaktom s rodinou a okolitým svetom počas výkonu väzby, nie sú ani zďaleka dodržiavané. Výnimkou nie sú situácie, kedy obvineným vo výkone väzby, nie je umožnený kontakt s rodinou a okolitým svetom po dobu rádovo v mesiacoch a taktiež ani telefonický kontakt so svojim obhajcom. Známe sú i prípady absolútneho zamedzenia kontaktu s rodinou a okolitým svetom po dobu presahujúcu pol roka, kde takéto odlúčenie následne v mnohých prípadoch vedie k absolútnemu psychickému „rozkladu“ sprevádzanému neraz i samovražednými sklonmi a pokusmi (napr. väzobne stíhaní obvinení v trestnej veci údajnej zločineckej skupiny „Takáčovcov“, ktorí po dlhých mesiacoch v takýchto podmienkach začali spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní).

Ďalšie životné podmienky vo výkone väzby

- v malých väzobných celách je nedostatok denného „prirodzeného“ svetla. Ak nie je zapálené umelé svetlo (ktoré obvinený sám neviem vypnúť ani zapnúť, keďže vypínač je pred celou – svetlo zapínajú a vypínajú príslušníci ZVJS), je v cele prítmie,
- denné vychádzky v trvaní 1 hodiny prebiehajú v malých koridoroch (obklopených vysokými múrmi) na streche väznice s mrežovanou sieťou navrchu, pričom priestorové možnosti koridorov taktiež neposkytujú dostatok denného svetla,
- nekvalitná a nedostatočná väzenská strava,
- nedostatok neprerušovaného spánku (zapríčinený aj opakovanými nočnými kontrolami sprevádzanými rozsvietením svetla v intervaloch každú pol hodinu niekoľko dní v rade),
- žiadne činnosti/aktivity mimo cely,
- prístup k teplej vode len v určitých dňoch a časoch,
- nedostatočná zdravotná starostlivosť.

V tejto súvislosti poukazujeme aj na prípad väzobne stíhaného obvineného advokáta JUDr. Ľubomíra Krivočenka, ktorý v dôsledku nedostatočnej zdravotnej starostlivosti počas nákazy vírusom COVID-19 zomrel v Nemocnici pre obvinených a odsúdených v Trenčíne. Nedostatočnú zdravotnú starostlivosť a v tej súvislosti aj porušenie základných práv zosnulého advokáta v tomto prípade potvrdila aj verejná ochrankyňa práv prof. JUDr. Mária Patakyová, PhD. (<https://plus7dni.pluska.sk/domov/zvrat-pripade-smrti-advokata-krivocenka-nechali-ho-zadusit>).

Vlastné prežité skúsenosti s nepriaznivými podmienkami vo výkone väzby verejne resp. mediálne prezentoval najmä obvinený advokát JUDr. Martin Ribár (www.pravnelisty.sk/clanky/a918-pohlad-z-obocho-stran-mrezi-na-naduzivanie-koluznej-vazby-a-institutu-kajucnika-v-trestnych-konaniach, <https://ereport.sk/video-advokat-ribar-pre-ereport-podmienky-v-cele-su-sialene-ani-raz-som-nespal-sest-hodin-vkuse/>) a taktiež obvinený bývalý špeciálny prokurátor JUDr. Dušan Kováčik, PhD. (www.pravnelisty.sk/clanky/a957-k-vazbe-ako-zaistovaciemu-institutu-ultima-ratio).

Podstatné v tejto súvislosti je, že podmienky výkonu väzby na Slovensku v mnohých aspektoch naďalej nespĺňajú európske kritériá, a to i napriek tomu, že Slovenská republika bola v správach Európskeho výboru za tieto nedostatky minimálne od roku 2000 opakovane napomínaná. Doslova zarážajúcim faktom je, že podmienky vo výkone väzby sú svojou intenzitou v mnohých prípadoch podstatne horšie ako podmienky vo výkone trestu odňatia slobody, čo je s ohľadom na zásadu prezumpcie nevinyl nielen neprípustné, ale doslova absurdné.

- 3) Princíp prezumpcie nevinyl ako základný kritériálny pilier právneho štátu v sebe zahŕňa aj zásadu zákazu prezentácie obvinených a podozrivých osôb ako vinných. Uvedenú zásadu definovala Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/343 z 09.03.2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie nevinyl a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní (ďalej ako „**Smernica o prezumpcii nevinyl**“) vo svojom čl. 5 ods. 1 tak, že: „Členské štáty prijímú vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo, že podozrivé a obvinené osoby sa nebudú na súde ani na verejnosti prezentovať ako vinné tým, že sa v ich prípade použijú fyzické obmedzujúce opatrenia.“

Práve verejná prezentácia zaistovacích úkonov v absolútne neprimeranej intenzite a v rozpore so zásadou primeranosti a zdržanlivosti zásahu do ľudských práv, sa stala doménou v trestných konaniach vedených v NAKA a v dozore prokurátorov ÚŠP GP SR.

Absolútna a zjavná neprimeranosť zaist'ovacích úkonov, ktorá sa prieči zásade prezumpcie nevinu, bola v uplynulom období badateľná v trestnom konaní vedenom proti obvinenému Ing. Norbertovi Bödörovi (<https://www1.pluska.sk/spravy/z-domova/sokujuce-video-zatknutia-bodora-naka-prisla-ozbrojena-zuby-neuverite-co-dialo-potom>), v prípade obvineného Ing. Mariána Kučerku (<https://plus7dni.pluska.sk/domov/samopalmi-baranidlom-takto-vtrhla-policia-domu-pat-sedemrocnym-dietatom>), obvineného Jaroslava Haščáka (<https://plus7dni.pluska.sk/kauzy/policialny-zasah-pente-ludia-strachu-skryvali-skrinou>) a v mnohých ďalších, v ktorých si ozbrojení príslušníci tzv. LYNX komanda doslova zvykli „vtrhnúť“ do priestorov, v ktorých sa nenachádzali žiadne osoby, ktoré by vyvolávali hrozbu nebezpečenstva odôvodňujúcu zásah v takejto intenzite (práve naopak, ide často o priestory, v ktorých sa nachádzajú deti, neozbrojení civilné osoby a pod.). V uplynulom období Ústavný súd Slovenskej republiky vydal nález, ktorým konštatoval porušenie základných práv sťažovateľa v dôsledku nezákonnosti a neprimeranosti zaist'ovacích úkonov (<https://plus7dni.pluska.sk/kauzy/pamatate-kuklacov-pente-teraz-sud-rozhodol-razia-bola-nezakonna>).

Bývalý príslušník NAKA kpt. Mgr. Ján Kal'avský opisoval v trestnom konaní zaist'ovacie úkony aj nasledovne: ***„My chceme aby na každú realizáciu bolo nasadené PPU alebo Lynx Komando, takto to chceme, operatívci aj vyšetrovatelia v skupine OČISTEC. ... Takýmto spôsobom chceme tých ľudí od začiatku nalomiť a ukázať silu, akú máme, aby čím skôr začali s nami spolupracovať. Čiže psychiku nalomiť terorom, aby sme ich psychicky odrovnali“***. Existuje teda dôvodné podozrenie, že zjavne neprimerané a mnohokrát až nepochopiteľne invazívne zaist'ovacie úkony sú len odrazom snahy o psychické „zlomenie“ obvinených a podozrivých a to v príkrom rozpore so zásadou prezumpcie nevinu.

- 4) V nadväznosti na vyššie uvedené zdôrazňujeme, že principiálne kritériá právneho štátu Benátska komisia definovala aj prostredníctvom tézy, že neúmyselné či úmyselné ovplyvňovanie príslušného súdu vyslovovaním predčasných úsudkov o skutkovom stave je neprípustné a to nielen pre iné štátne zložky, ale aj pre súkromných mienkotvorcov, akými sú napr. médiá. Závery v obdobnom právnom zmysle prijal aj **Výbor OSN pre ľudské práva v čl. IV. Všeobecných odporúčaní č. 32** (dokument s označením CCPR/C/GC/32 (2007)) k čl. 14 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, podľa ktorého: *„Médiá by sa mali vyhýbať spravodajstvu podkopávajúcemu prezumpciu nevinu.“* Pripomíname, že Európsky súd pre ľudské práva v bode 50. rozsudku zo dňa 29.08.1997, č. sťažnosti 83/1996/702/894 vo veci Worm proti Rakúsku vyslovil nasledovný relevantný právny záver: ***„Verejne činné osoby majú právo využívať záruky spravodlivého procesu“***

stanovené v článku 6 Dohovoru, ktoré v trestnom konaní zahŕňajú právo na nestranný súd, na rovnakom základe ako každá iná osoba. Toto musia mať novinári na pamäti, keď sa vyjadrujú k prebiehajúcim trestným konaniam, pretože hranice prípustných komentárov sa nesmú rozšíriť na vyhlásenia, ktoré by mohli, či už úmyselne alebo neúmyselne, poškodiť šance osoby na spravodlivý súdny proces alebo podkopať dôveru verejnosti v úlohu súdov pri výkone trestného súdnictva.

Za pozornosť v tejto súvislosti stoja opakujúce sa vyjadrenia najmä predstaviteľov vládnej politickej moci, ktorí si doslova zvykli na vyslovovanie predčasných úsudkov o vine osôb obvinených v mediálne, spoločensky ako aj politicky sledovaných trestných konaniach a to v počiatočných fázach vyšetrovania (mnohokrát bezprostredne po zadržení) resp. ešte pred právoplatným skončením trestného konania. Výnimkou nie sú ani negatívne mediálne vyjadrenia predstaviteľov politickej moci na adresu sudcov, ktorí v trestnom konaní rozhodli v rozpore s ich „predstavami“ o výsledku trestného konania.

Príkladmo poukazujeme na nasledujúce mediálne vyjadrenia:

- <https://domov.sme.sk/c/22518621/matovic-kovacik-nedodrzal-moralne-opatrenia-a-dostal-zakaz-vychadzania-reakcie.html>,
- <https://tvnoviny.sk/domace/clanok/138265-reakcie-na-kovacikovo-odsudenie-smer-sd-podava-trestne-oznamenie-na-sudkynu>,
- <https://domov.sme.sk/c/22527285/zadrzanie-exsefov-policie-je-impulzom-na-jej-doslednu-ocistu-vyhlasila-remisova-reakcie.html>
- <https://domov.sme.sk/c/22546524/naka-zadrzali-vysokeho-funkcionara-a-prislusnika-sis.html>
- <https://www.topky.sk/cl/10/1931233/KAUZA-DOBYTKAR-Reaguje-aj-Seliga--Uradu-specialnej-prokuratury-posiela-list--Pochybnosti-o-Trubanovi>,
- <https://tvnoviny.sk/domace/clanok/118186-seliga-chce-aby-sudna-rada-preverila-trubanovo-rozhodnutie-pri-boedoerovi>

Pozn.: Uvedené negatívne kritické mediálne vyjadrenia podpredsedu Národnej rady Slovenskej republiky a zároveň predstaviteľa jednej z vládnych politických strán Juraja Šeligu sa týkalo sudcu Špecializovaného trestného súdu JUDr. Michala Trubana, ktorý rozhodol o nevzatí obvineného podnikateľa Ing. Norberta Bödöra do väzby v trestnej veci označovanej ako „Dobytkár“. V rámci mediálnych vyjadrení Juraj Šeliga prezentoval podanie podnetu na disciplinárne stíhanie spomínaného sudcu pre jeho rozhodovaciu činnosť v uvedenej trestnej veci.

V tejto súvislosti poukazujeme na bod 95. rozsudku ESLP vo veci Kinský proti Českej republike zo dňa 09.02.2012, sťažnosť č. 42856/06, v ktorom dôvodil, že: „**Aktivity niektorých politikov, na ktoré sťažovateľ poukázal, či už mali podobu verbálnych prejavov poskytovaných médiám alebo sa aj inak zameriavali na vytvorenie negatívnej atmosféry vo vzťahu k sťažovateľovým návrhom pred všeobecnými súdmi alebo by sa jednalo priamo o pokusy ingerovať do týchto konaní, sú v podmienkach právneho štátu neprípustné**“.

Zdôrazňujeme tiež, že sféra tzv. justičnej žurnalistiky je tou, ktorá v uplynulých rokoch doslova upadla do stavu, ktorý absolútne ignoruje vyššie uvedené tézy právneho štátu. Novinári niektorých vybraných médií pravidelne informujú verejnosť spôsobom hrubo odporujúcim zásade prezumpcie nevinu, kedy vyslovujú predčasné závery o vine obvineného a častokrát informujú nepravdivo o skutkovom a dôkaznom stave veci v zjavnej snahe vyvolať negatívnu „náladu“ verejnosti vo vzťahu k obvinenému.

Príkladmo poukazujeme na mediálne články a vyjadrení novinárov, ktoré predstavujú len minimálnu „vzorku“ stavu justičnej žurnalistiky na Slovensku, ktorá absolútne nerešpektuje prezumpciu nevinu:

- <https://www.postoj.sk/118248/kto-riadi-utoky-na-kajucnika-slobodnika>,
- <https://www.postoj.sk/117189/sudca-pulman-hodil-boedoerovej-klike-zachranne-koleso>
- <https://www.postoj.sk/115346/ako-zarabal-judas-po-vrazde-novinara-kruzliaka>
- <https://www.postoj.sk/110652/ako-chcel-boedoer-s-ficom-zlikvidovat-kisku-a-matovica>
- <https://dennikn.sk/3088720/novinar-vagovic-nechcel-som-cakat-na-rozsudky-to-co-sa-dialo-bolo-hrozne/?ref=list>
- <https://dennikn.sk/minuta/2550484/>
- <https://www.aktuality.sk/clanok/832910/dusan-kovacik-specialny-zametac-ktory-pomahal-politikom-oligarchom-aj-mafianom/>
- <https://www.aktuality.sk/clanok/jdsZCfk/komentar-petra-bardyho-bezpecnostna-rada-ako-bodorovo-komando/? ga=2.189986731.1833337536.1675174982-1253731831.1672735700>
- <https://www.aktuality.sk/clanok/btlgywr/komentar-petra-bardyho-sef-zo-sumracnej/>
- <https://www.aktuality.sk/clanok/eedt872/takacovci-su-mafia-ktora-vsetkych-prezila-mali-zastrasovat-svedkov-surovo-bit-ludi-a-podpalovat-auta/>

- 5) Benátska komisia definovala základné kritérium právneho štátu aj tézou „*aby mohla byť prezumpcia nevinny zaručená, dôkazné bremeno musí byť na strane obžaloby.*“ EŠLP uvedenú tézu potvrdil vo veciach Barberá, Messegue a Jabardo proti Španielsku, č. 10590/83, 06.12. 1988, § 77; Telfner proti Rakúsku, č. 33501/96, 20. 3. 2001, § 15; Grande Stevens a spol. proti Taliansku, č. 18640/10, 18647/10, 18663/10, 18668/10 a č. 18698/10, 4. 3. 2014, § 159. Uvedenú tézu je potrebné vykladať v spojitosti s kritériom právneho štátu, ktoré Benátska komisia definovala tak, že „*Predpojatost' v prospech prokuratúry je príkladom absencie nezávislosti a môže ju posilňovať hrozba sankcií v prípade „nesprávnych“ rozsudkov.*“

Predovšetkým v mediálne a spoločensky „citlivých“ trestných konaniach vedených najmä na Špecializovanom trestnom súde resp. na Najvyššom súde SR možno badať výrazne stúpajúci trend, kedy dôkazné návrhy vznesené obhajobou ako aj predkladané dôkazy vyvracajúce vinu uvedené súdy v mnohých prípadoch doslova ignorovali a to aj v príkrom rozpore s rozhodovacou praxou Európskeho súdu pre ľudské práva. Overovacia funkcia dokazovania umožňujúca procesnú a dôkaznú obranu obžalovanému tak naberá len iluzórny význam.

Príkladmo možno poukázať na trestné konanie vedené proti obžalovanému bývalému špeciálnemu prokurátorovi JUDr. Dušanovi Kováčikovi, PhD. na Špecializovanom trestnom súde v Pezinku pred samosudkyňou Mgr. Pamelou Záleskou pod sp.zn. 3T/5/2021 a následne na odvolacom Najvyššom súde SR pod sp.zn. 5To/11/2021 (senát v zložení JUDr. Štíft, JUDr. Hatala a JUDr. Bargel), v ktorom súdy bez náležitého zdôvodnenia odmietli vykonať viac ako 120 dôkazov navrhnutých obžalovaným, vrátane dôkazov vyvracajúcich vinu obžalovaného. Obdobný odmietavý prístup k dôkazným návrhom obhajoby zaujal samosudca Špecializovaného trestného súdu JUDr. Ján Hrubala v trestnej veci obžalovaného bývalého policajta Ing. Mariána Kučerku sp.zn. 7T/5/2021, kde konanie s odmietavým prístupom k vykonávaniu dôkazov následne pokračovalo aj na Najvyššom súde SR (vo veci rozhodoval senát 5T v zložení JUDr. Kliment, JUDr. Štíft a JUDr. Hatala).

Dávame do pozornosti veľmi relevantné závery aktuálneho rozsudku EŠLP vo veci Vasaráb a Paulus proti Slovenskej republike zo dňa 15.12.2022 (sťažnosť č. 28081/19 a 29664/19), ktorý vyslovil porušenie práv sťažovateľov podľa čl. 6 ods 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru (o rozsudku informovalo aj Ministerstvo spravodlivosti SR v tlačovej správe na internetovej stránke <https://www.justice.gov.sk/tlacovespravy/tlacova-sprava-3765/>).

Prípád sa týkal spravodlivosti trestného konania proti dvom sťažovateľom, ktorí boli uznaní za vinných z úkladnej vraždy spáchanej v roku 2010 a odsúdení na tresty odňatia slobody v

trvaní 22 a 25 rokov. Prvý sťažovateľ bol uznaný vinným ako objednávateľ vraždy a druhý sťažovateľ ako jej vykonávateľ. Súdy sa pri odsúdení opreli najmä o svedectvá svedkov B., C. a D., ktorých výpovede boli podľa sťažovateľov nedôveryhodné a ktorí podľa nich mohli proti nim vypovedať a spolupracovať s vyšetrovateľom výmenou za beztrestnosť alebo z pomsty sťažovateľom.

Návrhy sťažovateľov na vykonanie dôkazov v trestnom konaní boli zamietnuté. Odvolávajúci sa na článok 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d) Dohovoru sa sťažovatelia na ESLP sťažovali, že vyšetrovacie orgány a všeobecné súdy nevypočuli svedkov, ktorých žiadali vypočuť s cieľom svedectva v ich prospech. Sťažovatelia chceli, aby boli títo svedkovia vypočutí za účelom preukázania nedostatočného motívu ku skutku, ako aj za účelom vyvrátenia výpovede svedka C., na ktorej bolo napokon založené ich odsúdenie. Tvrdili, že pri zisťovaní skutkových okolností prípadu a ich viny sa súdy opierali výlučne o usvedčujúce dôkazy predložené prokurátorom a neuvedli dostatočné dôvody, pre ktoré odmietli vykonať akýkoľvek dôkaz navrhovaný obhajobou.

ESLP vo svojom rozsudku uviedol, že sťažovateľmi navrhované svedectvá sa mali týkať motívu ako štrukturálneho prvku skutku (motív bol súčasťou skutkovej podstaty) a dôveryhodnosti výpovede kľúčového svedka proti sťažovateľom, preto ich ESLP považoval za relevantné pre podstatu obvinení. Vyšetrovateľ aj špecializovaný trestný súd zamietli návrhy na vykonanie dôkazov tak, že sa najmä odvolali na platné procesné pravidlá, ktoré vo všeobecnosti umožňujú odmietnuť vykonať ďalšie dôkazy, ak je to zbytočné alebo ak sú dôkazy nepodstatné alebo nadbytočné. Vyšetrovateľ a najvyšší súd okrem toho spomenuli, že sťažovateľmi navrhované dôkazy by nemali žiadny vplyv na skutkový stav, ktorý už bol preukázaný na základe iných dôkazov, a že neexistuje nič, čo by spochybnilo už vykonané skutkové zistenia, okrem vlastných tvrdení sťažovateľov. ESLP v tomto ohľade poukázal na všeobecný obsah tohto posúdenia, ktoré nebolo podporené žiadnymi konkrétnymi prvkami. Ďalej podotkol, že hoci procesné pravidlá špecificky vyžadovali, aby v odsudzujúcom rozsudku súd vysvetlil, prečo odmietol vykonať ďalšie dôkazy, rozsudok špecializovaného trestného súdu z 25. septembra 2012 takéto vysvetlenie neobsahoval. Najvyšší súd ako dovolací súd, ani ústavný súd tento aspekt nepreskúmali.

Podľa ESLP tak vnútroštátne súdy neposkytli dostatočné dôvody pre odmietnutie vykonať dôkazy navrhnuté sťažovateľmi. ESLP ďalej podotkol, že zo skutkových okolností prípadu sa javí, že orgány preskúmali iba jednu verziu udalostí a odmietli preskúmať verziu predloženú sťažovateľmi a zdôraznil potrebu starostlivého

preverovania výpovedí svedkov, ktorí sú sami zapletení do trestnej činnosti a svedčia výmenou za beztrestnosť alebo iné výhody. ESLP dospel k záveru, že vzhľadom na to, ako vnútroštátne súdy reagovali na žiadosť sťažovateľov o výsluch svedkov v ich prospech, bolo konanie ako celok nespravodlivé a došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d) Dohovoru.

V ďalšom texte tohto bodu uvádzam v preklade niektoré tzv. generálne právne princípy uvedeného rozsudku:

- Bod 49.: „Súd na začiatku opakuje, že záruky v odseku 3 písm. d) článku 6 sú špecifickými aspektmi práva na spravodlivé vypočutie stanoveného v odseku 1 uvedeného článku, ktoré sa musia brať do úvahy pri akomkoľvek posudzovaní spravodlivosti konania (pozri napr. *Schatschaschwili proti Nemecku* [GC], č. 9154/10, § 100, ECHR 2015, s ďalšími odkazmi).“
- Bod 50.: „Súd ďalej pripomína, že podľa článku 6 Dohovoru je prípustnosť dôkazov v prvom rade záležitosťou úpravy vnútroštátneho práva a úlohou Súdu nie je vydať rozhodnutie o tom, či výpovede svedkov boli riadne pripustené ako dôkaz, ale skôr overiť, či konanie ako celok, vrátane spôsobu, akým boli vykonané dôkazy, bolo spravodlivé (pozri okrem mnohých iných orgánov rozsudok *Van Mechelen a ďalší proti Holandsku* z 23. apríla 1997, § 50, Správy 1997-III, a *Perna proti Taliansku* [GC], č. 48898/99, § 29, ECHR 2003-V). Článok 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru nevyžaduje účasť a výsluch každého svedka v mene obvineného, základným cieľom tohto ustanovenia, ako je naznačené slovami „za rovnakých podmienok“, je zabezpečiť úplnú „rovnosť“. zbraní“ vo veci (pozri *Engel a ďalší proti Holandsku*, 8. júna 1976, § 91, séria A č. 22; *Vidal proti Belgicku*, 22. apríla 1992, § 33, séria A č. 235-B; a *Murtazaliyeva proti Rusku* [GC], citovaný vyššie, § 139).“
- Bod 51.: „V naposledy citovanom rozsudku (§ 158) súd sformuloval nasledujúci trojstupňový test na posúdenie, či bolo dodržané právo predvolať svedka na obhajobu podľa článku 6 ods. 3 písm. d): (1) či žiadosť o výsluch svedka bola dostatočne odôvodnená a relevantná vo vzťahu k predmetu obžaloby; (2) či vnútroštátne súdy zvážili relevantnosť tohto svedectva a poskytli dostatočné dôvody pre svoje rozhodnutie nevypočuť svedka na súde; a (3) či rozhodnutie vnútroštátnych súdov nevypočuť svedka narušilo celkovú spravodlivosť konania.“
- Bod 52.: „Pokiaľ ide o prvý prvok, Súdny dvor rozhodol, že je potrebné preskúmať, či výpoveď svedkov mohla ovplyvniť výsledok súdneho konania alebo či možno odôvodnene očakávať, že posilní postavenie obhajoby. „Dostatočnosť“ odôvodnenia

návrhov obhajoby na vypočutie svedkov bude závisieť od posúdenia okolností daného prípadu, vrátane platných ustanovení vnútroštátneho práva, štádia a priebehu konania, spôsobu uvažovania a stratégie účastníkov a ich procesné správanie (tamže, § 160-161).“

- Bod 53.: „Pokiaľ ide o druhý prvok testu, Súd vysvetlil, že vo všeobecnosti relevantnosť svedeckej výpovede a dostatočnosť dôvodov uvádzaných obhajobou za okolností prípadu určí rozsah a úroveň podrobnosti hodnotenia vnútroštátnymi súdmi o potrebe zabezpečiť prítomnosť a výsluch svedka. V súlade s tým, čím silnejšie a závažnejšie sú argumenty obhajoby, tým bližšie musí byť preskúmanie a tým presvedčivejšie musí byť odôvodnenie vnútroštátnych súdov, ak odmietnu žiadosť obhajoby o výsluch svedka (tamže, § 166).“
- Bod 54.: „Pokiaľ ide o celkové hodnotenie spravodlivosti ako tretí prvok testu, Súdny dvor zdôraznil, že súlad s požiadavkami spravodlivého procesu sa musí v každom prípade skúmať s ohľadom na vývoj konania ako celku a nie na základe izolovaného zváženia jedného konkrétneho aspektu alebo jedného konkrétneho incidentu. Zatiaľ čo závery v rámci prvých dvoch krokov tohto testu by vo všeobecnosti silne naznačovali, či bolo konanie spravodlivé, nemožno vylúčiť, že v určitých, pravdaže výnimočných prípadoch by úvahy o spravodlivosti mohli odôvodniť opačný záver (tamže, §§ 167-168).“

Ďalej poukazujeme aj na veľmi relevantné závery bodu 101. Rozsudku Navalnyy a Ofitserov proti Rusku zo dňa 23.02.2016, č. sťažností 46632/13 a 28671/14 (ďalej ako „Rozsudok Navalnyy a Ofitserov“), podľa ktorého: „rozhodnutia, ktoré sú „svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené“, možno považovať za nezlučiteľné so zárukami spravodlivého konania (pozri Khamidov, citovaný vyššie, § 107; Berhani proti Albánsku, č. 847/05, § 50- 56, 27. mája 2010, Ajdarić proti Chorvátsku, č. 20883/09, § 47-52, 13. decembra 2011 a Anđelković proti Srbsku, č. 1401/08, § 26-29, 9. apríla 2013).“

Podľa bodu 116. Rozsudku Navalnyy a Ofitserov: „Vyššie uvedené zistenia dokazujú, že vnútroštátne súdy z veľkej časti zlyhali pri zabezpečení spravodlivého konania v trestnej veci sťažovateľov.... Je pozoruhodné, že súdy bez preskúmania zamietli tvrdenia sťažovateľov o politickom prenasledovaní, ktoré boli prinajmenšom diskutabilné.“

Podľa bodu 119. Rozsudku Navalnyy a Ofitserov.: „Súdu je zrejmé, rovnako ako to muselo byť zrejmé aj vnútroštátnym súdom, že existovala súvislosť medzi verejnými aktivitami prvého sťažovateľa a rozhodnutím vyšetrovacieho výboru vznieť proti nemu obvinenie. **Preto bolo povinnosťou vnútroštátnych súdov preskúmať jeho tvrdenia o politickom tlaku a rozhodnúť, či napriek tejto súvislosti existoval skutočný dôvod na jeho postavenie pred súd. To isté platí pre druhého sťažovateľa, ktorý tvrdil, že naňho bolo zacielené len ako na prostriedok pre vtiiahnutie prvého sťažovateľa do trestného konania, čo je dôvod, ktorý rovnako nezodpovedá skutočnému účelu trestného stíhania. Tým, že sa súdy nezaoberali týmito okolnosťami, samotné zvýšili obavy, že skutočný dôvod trestného stíhania a odsúdenia sťažovateľov bol politický.**“

Všetky vyššie uvedené okolnosti Rozsudku Navalnyy a Ofitserov priviedli ESĽP k jednoznačnému záveru o porušení práv sťažovateľov podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Podľa bodu 67. Rozsudku ESĽP vo veci Navalnyy a Gunko proti Rusku zo dňa 10.11.2020, sťažnosť č. 75186/12 (ďalej ako „**Rozsudok Navalnyy a Gunko**“), v ktorom ESĽP konštatoval porušenie práva sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, vyslovil relevantné závery k neúplne zistenému skutkovému stavu. ESĽP v spomínanom bode rozsudku konštatoval, že: „Vzhľadom na vyššie uvedené sa zdá, že **hlavné dôkazy proti prvému sťažovateľovi, a to písomné výpovede policajtov a nahrávky, neboli v súdnom konaní testované.** Súdy založili svoj rozsudok výlučne na štandardizovaných dokumentoch predložených políciou a odmietli prijať dodatočné dôkazy či predvolať policajtov.“

V bode 68. Rozsudku Navalnyy a Gunko ESĽP pokračoval v právnych záveroch o podstate dokazovania, pričom konštatoval nasledovné: „**Súd sa domnieva, že vzhľadom na spor týkajúci sa kľúčových skutočností, ktoré sú základom obvinenia, kde jediný dôkaz proti prvému sťažovateľovi pochádzal od policajtov, ktorí zohrali aktívnu úlohu v sporných udalostiach, bolo nevyhnutné, aby súdy využili každú možnosť preveriť ich usvedčujúce výpovede** (pozri Kasparov a ďalší proti Rusku, č. 21613/07, § 64, 3. októbra 2013). **Takéto opomenutie bolo v rozpore so základnými zásadami trestného práva, najmä in dubio pro reo** (pozri Frumkin, už citovaný, § 166 a prípady v ňom citované).“

Z Rozsudku Navalnyy a Gunko teda vyplýva záver, že ESĽP nepovažuje za súladný s právom na spravodlivé súdne konanie ako i so zásadou in dubio pro reo taký postoj súdu, ktorý napriek námietkam obhajoby nepreveril ťažiskové dôkazy proti

obvinenému. Uvedený záver je premietnutím nielen zásady in dubio pro reo, ale aj overovacej funkcie dokazovania.

V bodoch 56. – 58. rozsudku ESLP vo veci Kasparov a ostatní proti Rusku zo dňa 03.10.2013, sťažnosť č. 21613/07 (ďalej ako „**Rozsudok Kasparov**“), ktorý okrem iného konštatoval aj porušenie práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru, ESLP konštatoval, že: „Súd poznamenáva, že všetci sťažovatelia tvrdili porušenie článku 6 ods. 1 z dôvodu všeobecne nespravodlivého spôsobu, akým vnútroštátne súdy zistili relevantné skutočnosti, ktoré sú základom obvinení proti nim. **Predovšetkým tvrdili, že súdy im nedali možnosť obhajovať ich prípad tým, že zamietli všetky dôkazy a svedkov, ktoré by mohli podporiť sťažovateľovu verziu udalostí.** V prípade piateho sťažovateľa súd navyše nevypočul dôkazy od samotného sťažovateľa, pretože sa rozhodol konať v jeho neprítomnosti. Súd opakuje, že prípustnosť dôkazov sa riadi predovšetkým pravidlami vnútroštátneho práva. Vo všeobecnosti je na vnútroštátnych súdoch, aby posúdili dôkazy, ktoré majú k dispozícii, ako aj relevantnosť dôkazov, ktoré sa obžalovaní snažia predložiť (pozri okrem iného rozsudok Barberà, Messegue a Jabardo proti Španielsku, 6. decembra 1988, § 68, séria A č. 146). Zostáva však úlohou Súdu overiť, či konanie, posudzované ako celok, bolo spravodlivé, ako to vyžaduje článok 6 ods. 1 (pozri Delta proti Francúzsku, 19. december 1990, § 35, séria A č. 191, a Vidal proti Belgicku, 22. apríla 1992, § 33, séria A č. 235-B). **V kontexte vykonávania dôkazov Súdny dvor venoval osobitnú pozornosť dodržiavaniu zásady rovnosti zbraní. Rozhodol najmä, že ide o jeden zo základných aspektov spravodlivého vypočutia a že z neho vyplýva, že sťažovateľovi musí byť „poskytnutá primeraná príležitosť predložiť svoj prípad za podmienok, ktoré ho neznevýhodňujú voči jeho odporcovi“** (pozri Bulut proti Rakúsku, 22. februára 1996, § 47, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1996-II). Preto, aj keď je za normálnych okolností na vnútroštátnych súdoch, aby rozhodli, či je potrebné alebo vhodné predvolať svedka, môžu nastať okolnosti, ktoré by mohli viesť Súd k záveru, že pochybenie v tomto ohľade bolo nezlučiteľné s článkom 6 (pozri Bricmont v. Belgicko, 7. júla 1989, § 89, séria A, číslo 158, a Destrehem proti Francúzsku, číslo 56651/00, § 41, 18. mája 2004).“

Bod 63 Rozsudku Kasparov: „**Za okolností, keď bolo odsúdenie sťažovateľa založené predovšetkým na predpoklade jeho prítomnosti na konkrétnom mieste v určitom čase, zásada rovnosti zbraní a všeobecnejšie právo na spravodlivý proces, znamená, že sťažovateľovi by sa mala poskytnúť primeraná možnosť účinne spochybniť takýto predpoklad** (pozri Popov proti Rusku, č. 26853/04, § 183, 13. júla 2006, a Polyakov proti Rusku, č. 77018/01, § 34 -37, 29. januára 2009).

Podľa bodov 66 a 67 Rozsudku Kasparov: „Súd konštatuje, že nekritické prevzatie policajnej správy vnútroštátnymi súdmi a ich odmietnutie vypočúť svedkov obhajoby bez ohľadu na relevantnosť ich výpovedí viedlo k obmedzeniu práva na obhajobu nezlučiteľnému so zárukami spravodlivého vypočutia (pozri Popov, citovaný vyššie, § 188). V súlade s tým došlo k porušeniu zásad zakotvených v článku 6 Dohovoru. Súd ďalej poznamenáva, že súdne konania s ostatnými sťažovateľmi boli všetky vedené prakticky rovnakým spôsobom, to znamená bez toho, aby sťažovatelia mali možnosť predložiť dôkazy na podporu ich verzie udalostí.“

V bodoch 175. až 189. rozsudku ESLP vo veci Popov proti Rusku zo dňa 13.07.2006, č. sťažnosti 26853/04 (ďalej ako „**Rozsudok Popov**“), v ktorom **konštatoval porušenie práv sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru**, ESLP dôvodil, že:

„175. Keďže záruky odseku 3 písm. d) článku 6 sú špecifickými aspektmi práva na spravodlivý súdny proces, ako je uvedené v odseku 1 tohto článku, Súd posúdi sťažnosť týkajúcu sa nevypočutia pani R. a pána Kh. na pojednávaní, podľa dvoch ustanovení vykladaných spoločne (pozri rozsudok Asch proti Rakúsku z 26. apríla 1991, séria A č. 203, s. 10, § 25).

176. Súd opakuje, že prípustnosť dôkazov sa riadi predovšetkým pravidlami vnútroštátneho práva. Vo všeobecnosti je úlohou vnútroštátnych súdov posúdiť dôkazy, ktoré majú k dispozícii, ako aj relevantnosť dôkazov, ktoré sa obžalovaní snažia predložiť (pozri okrem iného rozsudok Barberà, Messegué a Jabardo proti Španielsku zo 6. decembra 1988, séria A číslo 146, s. 31, § 68).

177. Súd opakuje, že zásada rovnosti zbraní znamená, že sťažovateľ musí mať „poskytnutú primeranú príležitosť predložiť svoj prípad za podmienok, ktoré ho nenevýhodnia voči jeho oponentovi“ (pozri Bulut v. Rakúsko, rozsudok z 22. februára 1996, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1996-II, § 47).

178. Úlohou Súdu je zistiť, či sporné konanie, posudzované ako celok, bolo spravodlivé, ako to vyžaduje odsek 1 (pozri okrem iného rozsudok Delta proti Francúzsku z 19. decembra 1990, séria A č. 191, str. 15, § 35, a Vidal proti Belgicku, rozsudok z 22. apríla 1992, séria A č. 235-B, § 33).

179. Preto, aj keď je normálne na vnútroštátnych súdoch, aby rozhodli, či je potrebné alebo vhodné predvolať svedka, môžu existovať výnimočné okolnosti, ktoré by mohli viesť Súd k záveru, že nevypočutie osoby ako svedka bolo nezlučiteľné s článkom 6 (pozri Bricmont proti Belgicku, už citovaný, § 89, a Destrehem proti Francúzsku, č. 56651/00, § 41, 18. mája 2004).

...

181. Súd poznamenáva, že odsúdenie sťažovateľa za vraždu spočívalo na výpovediach štyroch školákov, M., Z., F. a Sh., zo školy pre deti s poruchou sluchu. Školáci neboli očitými svedkami vraždy, ale 26. septembra 2001, v deň vraždy, videli dvoch mladých mužov bojovať a následne sa dozvedeli, že jedného z nich neskôr v ten deň našli mŕtveho. Na identifikačnej prehliadke, ktorá sa konala pol roka po udalosti, M. 26. septembra 2001 spoznal sťažovateľa ako jedného z mužov, ktorých videl, a neskôr potvrdil toto vyhlásenie na pojednávaní 8. septembra 2003 pred Okresným súdom Preobraženskij. Z. pri stotožňovaní uviedol, že sťažovateľa pozná. Na pojednávaní uviedol, že si už nepamätá, ako páchatel' vyzeral. F. pri stotožňovaní uviedol, že si nebol celkom istý, či sťažovateľa pozná, a na pojednávaní uviedol, že ho nespoznáva. Sh., ktorý nebol na pojednávaní vypočutý, pri stotožňovaní uviedol, že sťažovateľa nikdy predtým nevidel. Učiteľka školákov, vypočutá na pojednávaní, tvrdila, že trpeli určitými problémami s pamäťou alebo zábudlivosťou, pre ktoré si po pol roku nevedeli dostatočne spomenúť na situáciu. Prvostupňový súd akceptoval výpovede školákov ako dôkaz, že sťažovateľ sa v deň vraždy s obeťou pobil. Identifikačné dôkazy pred súdom tak pozostávali z protichodných dôkazov štyroch školákov, ktorí si po pol roku ťažko vybavovali udalosti a samotná identifikácia sa konala viac ako pol roka po bitke, ktorej sa identifikácia týkala.

182. Súd poznamenáva, že v rozsudku z 10. septembra 2003 Okresný súd Preobraženskij rozhodol, že vina sťažovateľa bola potvrdená aj inými dôkazmi. Medzi ďalšie dôkazy súd uviedol posmrtné správy obeť; správy o mieste činu; inšpekčné správy týkajúce sa počítača a diskiet obeť; inšpekčné správy týkajúce sa počítača a diskiet istého pána X.; správy o kontrole osobných vecí žiadateľa; referencie poskytovateľov internetu; vyjadrenie počítačového experta, pána G., v tom zmysle, že heslo a prihlasovacia identifikácia každého používateľa boli individuálne a umožňovali určiť polohu používateľa a jeho korešpondenciu s inými používateľmi; a výpoveď pána B., ktorý uviedol, že sťažovateľ na internete používal prezývku „Spencer“ a mal čiernu koženú bundu. Súd však poznamenáva, že prvostupňový súd nevysvetlil, ako vyššie uvedené položky preukázali sťažovateľovu vinu, ani prečo boli pre prípad vôbec relevantné, s výnimkou správ obeť a správ z miesta činu, ktorých relevantnosť je zrejma, avšak nečinia nič iné, len potvrdzujú smrť. Zároveň prvostupňový súd nezistil dôvod hádky, ktorá sa odohrala 26. septembra 2001, ani vražednú zbraň. Odvolací súd nevykonal vlastné posúdenie skutkového stavu. Preto podľa názoru súdu bolo odsúdenie sťažovateľa za vraždu v rozhodujúcej miere založené na predpoklade, že sťažovateľ bol zapojený do bitky s obeťou v blízkosti miesta činu, čo prvostupňový súd uznal za potvrdené výpoveďami školákov.

183. **Súd poznamenáva, že za okolností, keď bolo odsúdenie sťažovateľa založené predovšetkým na predpoklade, že sa nachádzal na konkrétnom mieste v určitom čase, princíp rovnosti zbraní a všeobecnejšie právo na spravodlivý proces implikuje, že žiadateľ by mal mať primeranú príležitosť účinne spochybniť takýto predpoklad.**

....

188. Je zrejmé, že úlohou Súdu nie je vyjadrovať názor na relevantnosť dôkazov alebo všeobecnejšie na vinu alebo nevinu sťažovateľa. **Je však na Súde, aby overil, či celé konanie, vrátane spôsobu, akým boli vykonané dôkazy, bolo spravodlivé** (pozri Asch proti Rakúsku, už citovaný, § 26). **Berúc do úvahy, že odsúdenie sťažovateľa bolo založené na protichodných dôkazoch proti nemu. Súd konštatuje, že odmietnutie vnútroštátnych súdov vypočúť svedkov obhajoby bez ohľadu na relevantnosť ich výpovedí viedlo k obmedzeniu práv na obhajobu, ktoré je nezlučiteľné so zárukami spravodlivého procesu zakotveného v článku 6** (pozri Vidal proti Belgicku, citované vyššie, § 34).

189. So zreteľom na konkrétne okolnosti tohto prípadu sa Súd domnieva, že došlo k porušeniu článku 6 ods. 3 písm. d) v spojení s článkom 6 ods. 1 Dohovoru.“

Z citovaného Rozsudku Popov vyplývajú najmä (nie však výlučne) nasledujúce právne závery:

- **zásada rovnosti zbraní znamená, že sťažovateľ musí mať „poskytnutú primeranú príležitosť predložiť svoj prípad za podmienok, ktoré ho neznevýhodnia voči jeho oponentovi“,**
- **za okolností, keď bolo odsúdenie sťažovateľa založené predovšetkým na predpoklade, že sa nachádzal na konkrétnom mieste v určitom čase, princíp rovnosti zbraní a všeobecnejšie právo na spravodlivý proces implikuje, že žiadateľ by mal mať primeranú príležitosť účinne spochybniť takýto predpoklad,**
- **pokiaľ je odsúdenie založené na protichodných dôkazoch, odmietnutie vnútroštátnych súdov vypočúť svedkov obhajoby bez ohľadu na relevantnosť ich výpovedí, predstavuje obmedzenie práva na obhajobu, ktoré je nezlučiteľné so zárukami spravodlivého procesu zakotveného v článku 6.**

V nadväznosti na vyššie uvedené rozsudky ESLP pripomínam už opakovane judikovaný záver o ich priamom erga omnes účinku. **Rozsudky ESLP majú teda všeobecne záväzný charakter, sú interpretačnými stanoviskami ESLP k Dohovoru a majú teda význam tzv. „res interpretata“.**

Podľa bodu 75. rozsudku ESLP vo veci ***Fabris proti Francúzsku*** zo dňa 07.02.2013, č. sťažnosti 16574/08: „Zatiaľ, čo v podstate deklaratórny charakter rozsudkov Súdu ponecháva na štát, aby zvolil prostriedky, ktorými odstráni následky porušenia (pozri Marckx, § 58 a Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) v. Švajčiarsko (č. 2) [GC], č. 32772/02, § 61, ECHR 2009), je potrebné zároveň zdôrazniť **potrebu prijatia všeobecných opatrení, aby dotknutý štát s**

náležitou starostlivosťou zabránil ďalším podobným porušeniam ako tým, ktoré boli vyslovené v rozsudkoch Súdu (pozri napr. Salah proti Holandsku, č. 8196/02, § 77, ECHR 2006-IX). To ukladá vnútroštátnym súdom povinnosť zabezpečiť v súlade s ich právnymi poriadkami a so zreteľom na zásadu právnej istoty, plný účinok noriem Dohovoru, ako ich interpretoval Súd, čo sa však v tomto prípade nestalo."

Osobitne poukazujem na **súhlasné stanovisko sudcu Pinta de Albuquerque**, ktorý k bodu 75. osobitne zdôraznil, že: „Priamy a erga omnes účinok rozsudkov Súdu podľa Dohovoru na prvý pohľad navodzuje dojem, že účinky rozsudkov Súdu sa obmedzujú na strany sporu, t.j. sťažovateľa alebo sťažovateľov a žalovaný štát alebo štáty. Takýto prvotný výklad je však zavádzajúci a správny výklad článku 46 si vyžaduje, aby sa interpretoval spolu s článkom 1. **Vo svetle týchto ustanovení majú rozsudky Súdneho dvora priamy a erga omnes účinok... Štáty a zmluvné strany, ktoré nie sú zapojené do konania, nesmú zatvárať oči pred autoritatívnym výkladom Dohovoru stanoveným Súdom, ktorý je poslednou inštanciou s touto právomocou. Ak by tak urobili, či už úmyselne alebo z nedbanlivosti, bolo by to v rozpore s ich vlastnými záväzkami v dohovore, ako ich interpretoval Súd, čím by nepreukázali pozorné plnenie záväzkov vyplývajúcich zo zmluvy, ktoré vyžaduje zásada dobrej viery pri plnení zmluvy.** Ak sa však zmluvné štáty riadia štandardmi stanovenými v judikatúre Súdu, aj keď neboli zapojené do konkrétnych sporov, v súvislosti s ktorými bola ustálená judikatúra, nielenže sa vyhnú budúcim zisteniam porušenia práv, ale tiež tak zabezpečia implementáciu práv a slobôd predpokladaných v dohovore.

Nerešpektovanie judikatúry Súdu, a to aj zo strany štátov, ktoré nie sú stranami sporov, v súvislosti s ktorými bolo zistené porušenie práv, by bolo v rozpore s vyššie uvedenou povinnosťou konať efektívne, rýchlo a preventívne s cieľom zabezpečiť všetkým práva a slobody Dohovoru. Tento vývoj vyvrcholil uznaním Dohovoru za „ústavný nástroj európskeho verejného poriadku“, a teda Súdu za „Európsky ústavný súd“. Preto sú všetky orgány a zástupcovia akéhokoľvek verejného orgánu žalovaného štátu na všetkých úrovniach jeho organizácie (vnútroštátna, federálna, regionálna alebo miestna) priamo viazaná rozsudkami Súdu, a preto treba použiť frázu vytvorenú Brightonskou deklaráciou, „všetky zákony a politiky by mali byť formulované a všetci štátni úradníci by si mali plniť svoje povinnosti tak, aby bol dohovor plne účinný“. **V tejto súvislosti, keďže je Súd poverený právomocou vykladať a uplatňovať dohovor prostredníctvom konečných a záväzných rozsudkov (článok 19 dohovoru), priamy a erga omnes účinok rozsudkov Súdu nesmú zmluvné štáty obmedzovať.** Iba samotný súd môže určiť obmedzenie účinkov svojich rozsudkov."

Do pozornosti dávam aj súhlasné stanovisko sudcov Popovića a Gyulumyana, ktorý zdôraznil princíp právnej istoty a v tej súvislosti aj povinnosť členských štátov rešpektovať závery rozsudkov ESLP, ktoré sú záväzné erga omnes.

V bodoch 45 až 47 rozsudku vo veci *Hutchinson proti Spojenému kráľovstvu* zo dňa 17.01.2017, č.sťažnosti 57592/08, ESLP konštatoval, že: „Vnútroštátne orgány, vrátane súdov, musia konať spôsobom, ktorý je v súlade s princípom pacta sunt servanda, a teda dodržiavať literu a dodržiavať zásady, na ktorých sú založené rozsudky a rozhodnutia Súdu, vrátane tých, ktoré boli vydané proti iným zmluvným stranám...Akýkoľvek iný prístup, ktorý len hovorí o rozsudkoch a rozhodnutiach Súdu, ale v konečnom dôsledku odmieta ich právnu silu ako res judicata medzi stranami a res interpretata pre všetky zmluvné strany, poruší princíp pacta sunt servanda a inštrumentálny princíp dobrej viery. Ako uviedol prvý predseda súdu Lord McNair, „plnenie zmlúv podlieha prvoradej povinnosti vzájomnej dobrej viery“. Bud' sú rozsudky a rozhodnutia Súdu plne a verne rešpektované, alebo sa spory medzi Štrasburgom a domácimi orgánmi stanú skôr normou ako výnimkou. Zjavne by to bolo na úkor jednotlivcov a právnických osôb, ktoré prichádzajú do Štrasburgu za spravodlivosťou, a v konečnom dôsledku by to rozhodlo o osude samotného systému.“ Obdobne bod 26. rozsudku *Karner proti Rakúsku*, č. sťažnosti 40016/98 z 24.7.2003.

III.

Princíp legality

Vybrané kritériá právneho štátu stanovené Benátskou komisiou:

- 1) Pokiaľ ide o zákonnosť konania verejných funkcionárov, požaduje sa, aby mali povolenie konať a aby následne konali v medziach im zverených právomocí a následne dodržiavať procesné aj hmotné právo,
- 2) Hoci úplný nútený výkon zákona je len zriedka možný, základnou požiadavkou právneho štátu je, že zákony sa majú dodržiavať. To znamená, že štátne orgány ich musia efektívne vykonávať. Samotná podstata právneho štátu by bola spochybnená, ak by zákony boli iba na papieri, ale v praxi by sa riadne neaplikovali a nevykonávali. Povinnosť vykonávať zákony v sebe zahŕňa ich dodržiavanie jednotlivcami, povinnosť štátu ich dodržiavanie rozumne vynucovať a povinnosť orgánov verejnej moci konať v medziach ich právomocí,
- 3) Prekážky efektívneho výkonu zákonov môžu nastať nielen v dôsledku protiprávneho alebo nedbanlivostného konania orgánov, ale tiež preto, že kvalita zákonov robí ich výkon ťažším. Preto je dôležité hodnotenie toho, či je zákon vykonateľný v praxi pred jeho prijatím, ako aj po jeho prijatí, či je vykonateľný a riadne vykonávaný. To znamená, že právny štát si žiada predbežné aj následné hodnotenie zákonov,
- 4) Princíp zákazu diskriminácie znamená zákaz akéhokolvek nedôvodného nerovnakého zaobchádzania predpokladaného alebo dovoleného zákonom a garanciu pre všetkých ľudí rovnakej a efektívnej ochrany pred diskrimináciou z dôvodu rasy, farby pleti, pohlavia, jazyka, náboženstva, politických a iných názorov, národnostného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnostnej menšine, vlastníctva, rodinného pôvodu alebo iného postavenia,
- 5) Právny štát vyžaduje všeobecné podriadenie sa každého objektívnemu právu. To znamená, že právo by malo byť rovnako aplikované a konzistentne vykonávané. Rovnosť však nie je iba formálnym kritériom, ale mala by viesť aj k materiálne rovnakému zaobchádzaniu.

Vybrané skutočnosti

- 1) Po parlamentných voľbách vo februári 2020 došlo k „preskupeniu“ politických síl, pričom dominantné postavenie vládnej strany získalo hnutie OBYČAJNÍ LUDIA a nezávislé osobnosti (OĽaNO, ktorej predsedom je Igor Matovič – bývalý klient a politický partner JUDr. Daniela Lipšica – terajšieho špeciálneho prokurátora), ktorá sa dlhodobo a v rozpore so zásadou prezumpcie nevinu prezentuje verejným nepodloženým obviňovaním politických oponentov, sudcov, prokurátorov a pod. z trestnej činnosti (internetová stránka <https://www.obycajniludia.sk/sme-obycajni-ludia/> obsahuje taký obsah ako napr.: *„Zoťali sme nejdenú hlavu Smeráckej chobotnice, ktorá si na 10 rokov sprivatizovali Slovensko. Mená*

ako Peter Plavčan (eurofondy), Róbert Kaliňák (realitný biznis), Mária Trošková, Robert Fico (mafia na Úrade vlády) Tomáš Drucker (pozemky), Tibor Gašpar, Robert Krajmer, Peter Hraško (policačná mafia), Peter Šufliarsky a najnovšie „opička“ Jankovská (pokrivená spravodlivosť) by bez našej snahy ešte oplývali mocou a slúžili oligarchii.“

Po spomínanej zmene „politickej mapy“ nastalo obdobie sprevádzané pravidelným a masívnym porušovaním základných ľudských práv zo strany príslušníkov NAKA, prokurátorov ÚŠP GP SR a špecializovaných zložiek justície (Špecializovaný trestný súd a niektoré senáty Najvyššieho súdu SR) a to najmä vo väzobných veciach. Ku flagrntnému zneužívaniu inštitútov trestného práva (predovšetkým inštitútu väzby, inštitútu spolupracujúcich obvinených a pod.) dochádza od uvedeného obdobia v dovtedy nevídanom rozsahu. Nemožno teda hovoriť o individuálnom zlyhaní jednotlivcov ale o zásadnom podozrení z organizovaného inštitucionálneho zneužívania trestného práva na boj proti vopred selektívne vybraným osobám, napr. politickým oponentom, selektívne vybraným podnikateľským subjektom a nepohodlným predstaviteľom silových zložiek, ktorí sa odmietli podieľať na takomto konaní resp. na porušovaní základných ľudských práv a slobôd. Uvedené sa absolútne prieči principiálnemu kritériu právneho štátu vo forme legality, ktorú Benátska komisia definovala tak, že *„Pokiaľ ide o zákonnosť konania verejných funkcionárov, požaduje sa, aby mali povolenie konať a aby následne konali v medziach im zverených právomocí a následne dodržiavať procesné aj hmotné právo.“*

V tejto súvislosti uvádzame demonštratívny výpočet trestných vecí, v ktorých došlo zo strany Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (opakovane predovšetkým zo strany tých istých senátov a tých istých sudcov) k závažným porušeniam základných ľudských práv a slobôd.

1. Trestná vec obvineného bývalého sudcu Krajského súdu v Bratislave JUDr. Richarda Molnára.

Ústavný súd SR v náleze sp. zn. II. ÚS 428/2020 konštatoval, že Najvyšší súd SR v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tost 28/2020 (senát v zložení sudcov JUDr. Kliment, JUDr. Štíft, JUDr. Hatala) uznesením zo dňa 14. júla 2020 porušil základné práva sťažovateľa na osobnú slobodu v súvislosti s jeho právom na zákonného sudcu (rozhodoval zaujatý sudca Najvyššieho súdu SR JUDr. Kliment) a porušenie jeho základného práva na osobnú slobodu v súvislosti s jeho právom na urýchlené rozhodnutie o trvaní väzby postupom Najvyššieho súdu SR (<https://domov.sme.sk/c/22586701/ustavny-sud-potvrdil-porusenie-prav-sudcu-molnara-z-kauzy-burka.html>).

2. Trestná vec obvineného bývalého sudcu a predsedu Okresného súdu Bratislava III JUDr. Davida Lindtnera.

Ústavný súd SR v náleze sp. zn. I.ÚS 32/2021 zo dňa 14.04.2022 konštatoval porušenie základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa Čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na slobodu a bezpečnosť podľa Čl. 5 ods. 1 písm. c/ Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ku ktorému došlo v dôsledku nezákonného výkonu väzby na podklade uznesenia senátu Najvyššieho súdu SR 4T (sudcovia JUDr. Farkaš, JUDr. Šišková, JUDr. Zelenáková). (<https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/626616-najvyssi-sud-uznesenim-ktore-sa-tykalo-vazby-poruil-prava-exsudcu-lindtnera-rozhodol-ustavny-sud/>)

3. Trestná vec obvineného Ing. Mariána Gogu, podnikateľa v oblasti zbrojárstva, väzobne stíhaný spoločne s JUDr. Kajetánom Kičúrom – bývalým predsedom Správy štátnych hmotných rezerv.

Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. I. ÚS 452/2020 konštatoval porušenie základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, jeho práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 9 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, ku ktorému došlo uznesením senátu Najvyššieho súdu SR 4T – sudcovia Farkaš, Šišková, Zelenáková (<https://www.aktuality.sk/clanok/878927/ustavny-sud-najprisnejšia-vazba-pre-zbrojara-z-kicurovej-kauzy-bola-nezakonna/>).

4. Trestná vec obvineného bývalého špeciálneho prokurátora JUDr. Dušana Kováčika, PhD..

Ústavný súd SR v náleze sp. zn. III. ÚS 39/2021 konštatoval porušenie základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods.1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 Dohovoru ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s porušením práva na zákonného sudcu, ku ktorému došlo uznesením senátu Najvyššieho súdu SR 4T (sudcovia Farkaš, Kliment a Štíft). Vo veci rozhodoval sudca JUDr. Kliment, ktorý bol zaujatý z dôvodu príbuzenského pomeru s prokurátorom ÚŠP GP SR JUDr. Repom ako i z dôvodu svojich negatívnych mediálnych vyjadrení na adresu

sťažovateľa (<https://www.trend.sk/spravy/ustavny-sud-zrusil-uznesenie-ns-vazbe-byvaleho-specialneho-prokuratora-kovacika>).

Ústavný súd SR v náleze sp.zn. III.ÚS 251/2022-65 zo dňa 28.07.2022 vyslovil porušenie práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v dôsledku neodôvodneného a teda nezákonného zaistenia celého majetku v trestnom konaní, ku ktorému došlo uznesením prokurátora ÚŠP GP SR v spojení s rozhodnutím sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu o opravnom prostriedku sťažovateľa proti takémuto uzneseniu o zaistení (<https://plus7dni.pluska.sk/domov/prava-dusana-kovacika-boli-podla-ustavneho-sudu-porusene-co-bude-jeho-majetkom>).

5. Trestná vec obvineného podnikateľa Ing. Jozefa Brhela.

Ústavný súd SR v náleze sp. zn. III. ÚS 523/2021 konštatoval porušenie základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ku ktorému došlo uznesením senátu Najvyššieho súdu SR 1T a to v súvislosti s neexistenciou dôvodu tzv. útekovej väzby (<https://www.trend.sk/spravy/sudy-ns-sr-prepustil-podnikatela-jozefa-b-kauzy-mytnik-slobodu>).

6. Trestná vec obvineného podnikateľa Ing. Norberta Bödora.

Ústavný súd SR v náleze sp. zn. II. ÚS 367/2021 konštatoval porušenie základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo podľa čl. 5 ods. 1 a čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo podľa čl. 48 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie v súvislosti s porušením práva na zákonného sudcu Špecializovaného trestného súdu a v súvislosti s porušením prezumpcie neviny v uznesení senátu 4T Najvyššieho súdu SR sp.zn. 4Tost 14/2021 z 23. marca 2021 (<https://domov.sme.sk/c/22807946/najvyssi-sud-marcovym-uznesenim-porusil-bodorove-pravo.html>).

7. Trestná vec obvineného bývalého vyšetrovateľa NAKA Mariána Kučerku.

Ústavný súd SR v náleze sp. zn. II. ÚS 300/2021-53 zo dňa 09.12.2021 konštatoval, že uznesením Najvyššieho súdu SR zo dňa 7. januára 2021, sp. zn. 5 Tost 56/2020 bolo porušené základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ku ktorému došlo uznesením senátu 5T Najvyššieho súdu SR (rozhodovali sudcovia JUDr. Kliment, JUDr. Štíft, JUDr. Hatala) v súvislosti s právom sťažovateľa na zákonného sudcu, nakoľko vo veci rozhodoval sudca JUDr. Kliment, ktorý bol zaujatý z dôvodu príbuzenského pomeru s prokurátorom ÚŠP GP SR JUDr. Repom.

I napriek záväznému právnomu názoru Ústavného súdu SR rozhodol v ďalšom priebehu konania Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 05.09.2022, sp. zn. 2 TdoVS 3/2022 tak, že sudcu Najvyššieho súdu SR JUDr. Klimenta nevylúčil z vykonávania úkonov trestného konania. Zjednodušene uvedené Najvyšší súd SR nerešpektoval záväzný právny názor Ústavného súdu SR ako najvyššieho nezávislého orgánu ochrany ústavou garantovaných práv, vrátane práva na nezávislý a nestranný súd (www.pravnelisty.sk/rozhodnutia/a1138-najvyssi-sud-sr-nemusime-respektovat-rozhodnutia-ustavneho-sudu-sr-pokial-sa-nam-ich-zavery-nepacia), <https://plus7dni.pluska.sk/kauzy/aj-ked-vsetci-hlavu-postavia-sudca-kliment-kvoli-synovcovi-neciti-zaujaty>).

8. Trestná vec obvineného bývalého štátneho tajomníka Ministerstva financií SR Ing. Radka Kuruca.

Ústavný súd SR nálezom zo dňa 21.12.2021 rozhodol o porušení práva sťažovateľa na osobnú slobodu rozhodnutím Najvyššieho súdu SR zo dňa 16.08.2021, sp. zn. 5Tost 45/2021 (sudcovia Štíft, Hatala, Příbelský) o vzatí sťažovateľa do väzby a rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zrušil (<https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/612617-najvyssi-sud-porusil-zakladne-pravo-byvaleho-statneho-tajomnika-kuruca/>).

9. Trestná vec obvineného Ing. Ľubomíra Partiku, bývalého riaditeľa jednej zo sekcií Pôdohospodárskej platobnej agentúry.

Ústavný súd SR nálezom zo dňa 14.10.2021, sp.zn. II. ÚS 288/2021 konštatoval porušenie práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy SR, pričom dôvodil, že výsluch obvineného vykonaný v súvislosti s rozhodovaním o väzbe, pri ktorom tento bez vlastného zavinenia nemá možnosť vyjadriť sa k niektorej z rozhodujúcich okolností

podmieňujúcich dôvodnosť väzby, nemožno považovať z materiálneho hľadiska za splnenie povinnosti vypočúť obvineného (resp. za naplnenie práva obvineného byť vypočutý) v rámci rozhodovania o dôvodnosti trvania väzby. Uvedené práva sťažovateľa boli porušené uznesením senátu 4T Najvyššieho súdu SR sp.zn. 4Tost 14/2021 z 23.03.2021. (<https://dennikn.sk/minuta/2580591/>).

10. Trestná vec obvinenej bývalej štátnej tajomníčky ministerstva spravodlivosti SR JUDr. Moniky Jankovskej

Ústavný súd SR v náleze sp. zn. III. ÚS 347/2021 konštatoval porušenie základného práva sťažovateľky na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (<https://www1.pluska.sk/spravy/z-domova/jankovska-dostane-odškodne-ustavny-sud-dal-exsudkyni-pravdu-kolko-jej-musia-zaplatit>).

11. Trestná vec obvineného advokáta JUDr. Martina Ribára.

Ústavný súd SR v troch nálezoch III. ÚS 33/2021, II. ÚS 299/2021, III. ÚS 373/2021 rozhodol o porušení základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu v dôsledku nezákonného väzobného stíhania pre skutok založený na výkone advokátskej činnosti v trestnej veci údajnej zločineckej skupiny „Takáčovci“. Jedno z Ústavným súdom SR zrušených rozhodnutí Najvyššieho súdu SR predstavuje uznesenie sp.zn. 4 Tost 10/2021 z 9. marca 2021 (senát 4T – sudca Farkaš).

(www.pravnelisty.sk/clanky/a1041-nie-je-nalezov-ustavneho-sudu-sr-o-pochybeniach-vo-vazobnom-konani-uz-akosi-privela?fbclid=IwAR34BgVA_GRF0wBYMGp2ltbVaG0A-ZZb5sl234PgBuUWYobsGY6lNaKfcsQ)

12. Trestná vec obvineného Patrika Vidašiča a spol..

Ústavný súd SR v náleze zo dňa 28.01.2021, III. ÚS 287/2020 – 37 rozhodol o porušení základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy SR a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru v dôsledku nezákonného rozhodnutia senátu 1T Najvyššieho súdu SR o väzbe sťažovateľa vo veci údajnej zločineckej skupiny „Takáčovcov“. K porušeniu základných práv sťažovateľa došlo v dôsledku rozhodnutia o väzbe senátom Najvyššieho súdu SR v nezákonnom zložení určenom na základe neurčitého rozvrhu práce. V tejto súvislosti pripomíname základné kritérium právneho

štátu vo sfére nezávislosti súdnictva stanovené Benátskou komisiou, podľa ktorého: „Nestačí, že sa vopred určí iba súd (alebo vetva súdnictva), ktorý je príslušný rozhodnúť konkrétnu vec. Je kľúčové, aby sa vopred určilo poradie sudcov alebo senátov na danom súde, t. j. aby sa to zakladalo na všeobecných objektívnych princípoch.“. **Uvedený nález Ústavného súdu SR je dokonalým odrazom nerešpektovania jedného z ťažiskových princípov právneho štátu.** Poukazujeme pritom aj na Odporúčanie č. (94)12 Výboru ministrov Rady Európy z 13.10.1994, ktoré bližšie konkretizovalo, že: „Rozdeľovanie vecí nemôže byť ovplyvnené želaniami niektorej strany alebo inej osoby nejako zainteresovanej na rozhodnutí veci. Rozdeľovanie sporových vecí je prípustné len istým spôsobom, napríklad žrebovaním, automatickým rozdeľovaním podľa abecedného poriadku alebo iným analogickým systémom.“ Zákonnosť spôsobu pridelenia vecí je v súčasnosti právne diskutovanou témou, ktorá vyvoláva viaceré pochybnosti aj v konkrétnych trestných konaniach (vedených na Špecializovanom trestnom súde a na Najvyššom súde Slovenskej republiky).

13. Trestná vec obvineného bývalého prezidenta policajného zboru SR PaedDr. Tibora Gašpara.

Ústavný súd SR v náleze zo dňa 10.02.2022, sp.zn. III. ÚS 456/21-40 konštatoval porušenie základného práva väzobne stíhaného sťažovateľa na účinný prostriedok nápravy počas výkonu väzby v kontexte bezdôvodného neumožnenia komunikácie s príbuznými osobami (porušenie práva na súkromný a rodinný život) (<https://tvnoviny.sk/domace/clanok/145003-vo-vazbe-porusili-jeho-prava-ustavny-sud-dal-za-pravdu-tiborovi-gasparovi>).

14. Trestná vec obvineného podnikateľa Jaroslava Haščáka.

Ústavný súd SR v náleze zo dňa 11.10.2022, sp.zn. IV. ÚS 219/2022-87 konštatoval porušenie základného práva väzobne stíhaného sťažovateľa na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ku ktorému došlo postupom ÚŠP GP SR v súvislosti s neprimeraným zadržiavaním a kontrolou korešpondencie v čase po jeho prepustení z väzby na slobodu (<https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/651301-ustavny-sud-dal-za-pravdu-hascakovi-naka-porusila-jeho-prava/>).

Ústavný súd SR v náleze zo dňa 10.11.2022, sp.zn. I. ÚS 448/2021 – 453 konštatoval porušenie základných práv sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných

prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ku ktorému došlo nekonaním NAKA pri preverovaní pôvodu nahrávok tzv. „Gorila“.

Ústavný súd SR v náleze zo dňa 12.01.2023, sp.zn. III. ÚS 454/2022-132 konštatoval porušenie základných práv sťažovateľa na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy SR, na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru, ku ktorému došlo nezákonným súhlasom prokurátora ÚŠP GP SR s príkazom vyšetrovateľa NAKA na prehliadku iných priestorov.

2) Trestné konania vedené počas vyšetrovania najmä v NAKA pod dozorom prokurátorov ÚŠP GP SR a v súdnom konaní najmä na Špecializovanom trestnom súde a Najvyššom súde SR sú **príznačné neprimeranými a nezákonnými procesnými postupmi v súvislosti s nadužívaním inštitútu spolupracujúceho obvineného (tzv. korunný svedok)**. Ide predovšetkým o tých istých spolupracujúcich obvinených (Peter Petrov, Ing. Bernard Slobodník, JUDr. Ľudovít Makó, Mgr. František Böhm, Ing. František Imrecze, Matej Zeman, Boris Kaiser a ďalší), ktorí vypovedajú naprieč mnohými trestnými konaniami, pričom v rámci spolupráce s orgánmi činnými v trestnom konaní sú im poskytované nezákonné a neprimerané benefity. Príkladmo poukazujeme na nasledujúce úskalia využívania inštitútu spolupracujúceho obvineného:

- predovšetkým niektorí sudcovia Špecializovaného trestného súdu, niektoré senáty Najvyššieho súdu SR, vybraní vyšetrovatelia NAKA a prokurátori ÚŠP GP SR nekriticky hodnotia výpovede spolupracujúcich obvinených ako dôveryhodné a to i napriek existencii dôkazov absolútne vylučujúcich ich pravdivosť a vierohodnosť,
- prokurátori ÚŠP GP SR pristupujú selektívne k inštitútu zaistenia majetku, pričom osobám spolupracujúcich obvinených majetok v trestnom konaní nezaistia vôbec alebo len čiastočne, naproti čomu v prípade obvinených, ktorí vinu popierajú, zaistujú OČTK celý majetok (v priebehu trestného konania vedeného proti bývalému špeciálnemu prokurátorovi JUDr. Dušanovi Kováčikovi, PhD. mu OČTK zaistili celý majetok, vrátane majetku zdedeného a preukázateľne nemajúceho žiaden súvis so skutkom kladeným mu za vinu; na druhej strane spolupracujúcim obvineným Matejovi Zemanovi a Csabovi Dömötörövi OČTK majetok nezaistili vôbec),
- prokurátori ÚŠP GP SR pristupujú selektívne k otázke ďalšieho trvania väzby u obvinených, ktorí sa priznali ku skutkom kladeným im za vinu v porovnaní s obvinenými,

ktorí vinu popierajú. V prípade prvej skupiny obvinených (tí, ktorí sa priznali) prokurátori ÚŠP GP SR pristupujú k ich prepusteniu z výkonu väzby príkazom (a to aj v situáciách, kedy sú obvinení vo výkone väzby nielen z kolúzneho dôvodu, ale i z dôvodu útekového a preventívneho) (<https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/568741-mako-uz-nema-byt-vo-vazbe-vypovedal-aj-v-kauze-ocistec/>, <https://www.aktuality.sk/clanok/847796/byvaleho-prislusnika-sis-boehma-prepustili-z-vazby/>). Prokurátori ÚŠP GP SR takto nepostupujú u osôb, ktoré vinu popierajú. **Uvedený selektívny prístup naznačuje, že výkon väzby sa zrejme stal prostriedkom vynútenia priznania a spolupráce s OČTK.** Vyskytli sa i prípady, kedy prokurátor ÚŠP GP SR vzal späť návrh na vzatie obvineného do väzby po tom, ako sa obvinený priznal ku skutku počas výsluchu pred sudcom pre prípravné konanie (<https://dennikn.sk/minuta/2133774/>). V tejto súvislosti dochádza i ku kolúznym situáciám, kedy sa obvinení, ktorí sa ku skutkom priznali a boli prokurátorom ÚŠP GP SR prepustení z väzby na slobodu, úmyselne stretávajú a kontaktujú so svedkami a spoluobvinenými, čo je však zo strany prokurátorov ÚŠP GP SR tolerované. V súvislosti s rozdielnym prístupom k osobám v postavení spolupracujúcich obvinených v porovnaní s obvinenými, ktorí trestnú činnosť popierajú, poukazujeme na relevantné právne závery rozhodovacej praxe ESLP, podľa ktorej: „*Súd vo svojej judikatúre ustálil, že na to, aby došlo k porušeniu čl. 14 (pozn. Dohovoru), musí dôjsť k rozdielnemu zaobchádzaniu s osobami v relevantne podobných situáciách. Takéto rozdielne zaobchádzanie je diskriminačné, ak nie je objektívne a racionálne odôvodnené; inými slovami, ak nesleduje legitímny cieľ alebo neexistuje racionálny vzťah proporcionality medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom.* (Burden proti Spojenému kráľovstvu, č. 13378/05, § 60, ESLP 2008)“.

- Prokurátori ÚŠP GP SR pristupujú selektívne k trestnému stíhaniu obvinených, ktorí sa ku skutkom priznali v porovnaní s obvinenými, ktorí vinu popierajú. V prípade prvej skupiny obvinených možno častokrát badať jav, kedy obvinení nie sú stíhaní pre všetku trestnú činnosť, ku ktorej sa priznali. Dochádza tak k neprípustnému zvýhodňovaniu spolupracujúcich obvinených, ktorú možno taktiež badať v situáciách, kedy vyšetrovatelia NAKA resp. prokurátori ÚŠP GP SR zmiernia právnu kvalifikáciu skutku u obvineného, ktorí sa priznal k spáchaniu skutku. Tento jav možno definovať ako prvotné nadkvalifikovanie skutku, kde k zmierneniu právnej kvalifikácie dôjde až po priznaní obvineného ku skutku. Príkladmo možno poukázať na prípad bývalého námestníka riaditeľa SIS JUDr. Borisa Beňu, ktorému bolo vznesené obvinenie pre skutok, ktorého právna kvalifikácia umožňovala uložiť doživotný nepodmienečný trest odňatia slobody. Po vzatí uvedeného obvineného do väzby a jeho následnom priznaní ku skutku mu bola

právna kvalifikácia skutku zmiernená tak, že napokon bol odsúdený na trest odňatia slobody s podmieneným odkladom (<https://tvnoviny.sk/domace/clanok/131432-exnamestnikovi-sis-benovi-hrozilo-dozivotie-teraz-moze-vyviaznut-iba-s-podmienkou>),

- Spolupracujúcim obvineným, ktorým pôvodne hrozil vysoký (v mnohých prípadoch doživotný) trest odňatia slobody a ktorí sa po vzatí do väzby priznali k spáchaniu skutkov a začali spolupracovať s vyšetrovateľmi NAKA a prokurátormi ÚŠP GP SR, bolo následne zastavené trestné stíhanie, podmienne zastavené trestné stíhanie alebo prerušené trestné stíhanie. Uvedené len dokresľuje „režim zobchodovaných benefitov“, ktoré sa stali neodmysliteľnou súčasťou vyšetrovaní vedených príslušníkmi NAKA v dozore prokurátorov ÚŠP GP SR. Vyšetrovaní založených výlučne na výpovediach spolupracujúcich obvinených.
- Záver o doslova absurdnom režime benefitov a zvyhodňovania spolupracujúcich obvinených prokurátormi ÚŠP GP SR výmenou za ich usvedčujúce výpovede dokonale odrážajú dôkazy, s ktorými mala v uplynulom období možnosť oboznámiť sa v mediálnom priestore aj verejnosť.

Poukazujeme na zvukový videozáznam zverejnený dňa 27.10.2022 na stránke <https://www.youtube.com/watch?v=4RJ0whih7Gk>, ktorý zachytáva vyjadrenia spolupracujúceho obvineného Petra Petrova k osobe prokurátora ÚŠP GP SR JUDr. Michala Šúreka: „Viem, že Šúrek sa na mňa vyjadril dobre, povedal, že súhlasil, že áno, uvedomil si, koľko som ja pomohol a pomáham. A Mišo, Mišo Šúrek mu povedal, že že spraví všetko, čo je v jeho silách aby som bol okej.“. Doslovný prepis inej zvukovej nahrávky zachytáva vyjadrenia spolupracujúceho obvineného Ing. Bernarda Slobodníka, v ktorej okrem iného opisoval aj svoje stretnutie s JUDr. Danielom Lipšicom (terajším špeciálnym prokurátorom a vtedajším právnym zástupcom Ing. Bernarda Slobodníka), ktoré opísal aj vyjadrením „Lipšic všetko dohodol, všetko Lipšic“ pričom v konaní, v ktorom ešte len bude vydané uznesenie o vznesení obvinenia (mal zjavne vopred vedomosť o budúcom trestnom konaní) bude mať postavenie „spolupracujúcej osoby“ s tým, že „pri najhoršom by to skončilo s podmienkou“. (<https://www1.pluska.sk/spravy/z-domova/nova-sokujuca-nahravka-takto-pripravovali-kajucnika-slobodnika-vypoved>)

- 3) Osobitne dávame do pozornosti a zároveň predkladáme písomnú Výzvu slovenských právnikov proti sústavnému porušovaniu princípov právneho štátu v Slovenskej republike, ktorá bola publikovaná na osobitnej internetovej stránke <https://pravnystat.eu>. V uvedenej

písomnej výzve sú zvýraznené najzásadnejšie výhrady zástupcov právnických profesií týkajúce sa porušovania princípov právneho štátu v Slovenskej republike. Výzvu podpísalo

- 123 sudcov
- 233 advokátov
- 4 prokurátori
- 3 zástupcovia akademickej obce
- 67 predstaviteľov iných právnických profesií

Zo samotného textu Výzvy slovenských právnikov proti sústavnému porušovaniu princípov právneho štátu v Slovenskej republike možno identifikovať nasledovné výhrady k porušovaniu princípov právneho štátu v trestných konaniach na Slovensku:

- zmena fungovania justície a orgánov činných v trestnom konaní - ich snaha o získanie popularity u verejnosti, populistická snaha o nezákonný postup v boji proti kriminalite,
- zneužívanie inštitútu väzby na vytváranie nátlaku na obvineného s cieľom získať jeho priznanie, či spoluprácu pri odhaľovaní inej trestnej činnosti,
- väzobná forma stíhania používaná ako pravidlo,
- väzobné stíhanie v prípadoch, v ktorých dochádza k zjavným prierahom v trestnom konaní zo strany orgánov činných v trestnom konaní,
- porušovanie princípu prezumpcie neviny zo strany politikov a médií,
- ponížujúce zaobchádzanie vo väzbe, pričom existujú podozrenia, že cieľom takýchto praktík je získanie priznania obvineného,
- podmienky väzby v Slovenskej republike sú nesúladné s európskymi štandardmi,
- dlhodobo ignorované odporúčania Európskeho výboru na zabránenie mučenia (CPT),
- podmienky v kolúznej väzbe rozporné s odporúčaniami CPT - je neprípustné, aby osoby v tzv. kolúznej väzbe trávili 23 hodín v cele bez možnosti ďalších aktivít a s veľmi nízkym počtom návštev,
- nadužívanie inštitútu spolupracujúceho svedka,
- nadužívanie uvedeného inštitútu bez dôsledného preverenia výpovedí takýchto osôb, umožňujúc im využívanie neprimeraných výhod (napr. absencia zadržania a vznesenie obvinenia, dokonca nezaistenie majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti)
- problematický vzťah orgánov činných v trestnom konaní a médií,
- vynášanie informácií zo spisov - systematicky, dlhodobo a vybraným médiám, ktoré následne prezentujú svoj zaujatý a subjektívny pohľad,
- závažnom porušovaní pravidiel trestného procesu a práva na obhajobu - zverejňovanie zápisníc obvinených z prípravného konania v celom znení,

- informovanie médií o realizácii zaist'ovacích úkonov – mediálna diskreditácia dotknutých osôb,
- porušovanie práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti,
- porušovanie základného princípu trestného konania - *„Do základných práv a slobôd osôb v prípadoch dovolených zákonom možno zasahovať len v miere nevyhnutnej na dosiahnutie účelu trestného konania, pričom treba rešpektovať dôstojnosť osôb a ich súkromie.”*,
- prezentácia rozhodnutí OČTK ako úspech výkonnej/vládnej moci – politikov,
- politické vyhlásenia členov vlády o zabezpečení beztretnosti pre údajných páchatel'ov výmenou za poskytnutie informácie - takéto vyhlásenia nemajú žiadnu oporu v právnom poriadku,
- novozavedený trestný čin pre sudcov – ohýbanie práva,
- intenzívne snahy obmedziť bez relevantného dôvodu nezávislosť advokácie,
- snahu ohroziť, či dokonca pripraviť advokáciu na Slovensku o jej nezávislosť, a to najmä v oblasti disciplinárneho konania.

IV.

Záverečné vyjadrenie a záverečný návrh

Správa o právnom štáte zo dňa 13.07.2022 na str. 13 obsahuje konštatovanie, že: „*Verejnosť vo všeobecnosti pozorne sleduje priebeh vyšetrovaní korupcie, a to z hľadiska integrity aj účinnosti procesu. Tvrdenia, že rozhodnutia začať vyšetrovania korupcie sú politicky motivované, by mohli narušiť spoluprácu v oblasti presadzovania práva, účinnosť boja proti korupcii, ako aj dôveru verejnosti v integritu inštitúcií.*“ Citovaná časť Správy o právnom štáte odkazuje na informácie získané od organizácie Transparency International, nadácie Zastavme korupciu a od Národnej kriminálnej agentúry. **Je skutočne pozoruhodné, ba až zarážajúce, že skutočnosti uvedené v nami predkladanom podaní, ktoré sa opierajú o konkrétne dôkazy obstarané v trestných konaniach (výpovede svedkov, výpovede agenta, listinné dôkazy, záznamy z aplikácie informačno-technických prostriedkov atď.) vôbec nenašli svoj odraz v Správe o právnom štáte z 13.07.2022. Ide pritom o skutočnosti, ktoré majú ťažiskový a neopomenuteľný význam v procese hodnotenia stavu právneho štátu v Slovenskej republike.**

Osobitne vo vzťahu k dôkazom preukazujúcim podozrenia z nezákonnej manipulácie dôkazov v trestných konaniach, vrátane ovplyvňovania výpovedí v trestných konaniach, zdôrazňujeme, že aj v tomto prípade rešpektujeme a ctíme si zásadu prezumpcie neviny ako pilier právneho štátu a to aj s ohľadom na skutočnosť, že v súčasnosti naďalej prebieha vyšetrovanie vo vzťahu k viacerým podozrivým aj obvineným osobám z prostredia orgánov činných v trestnom konaní, vrátane obvinených príslušníkov NAKA. Zásada striktnnej zákonnosti musí nachádzať svoj dokonalý odraz bezvýnimочно v každom prípade. **Výpovedná hodnota dôkazov, na ktoré poukazujeme v tomto podaní, si však celkom nepochybne vyžaduje pozornosť a zohľadnenie v procese hodnotenia stavu právneho štátu.**

V tejto súvislosti zdôrazňujeme, že „boj“ s trestnou činnosťou posúva úroveň právneho štátu na kvalitatívne vyšší stupeň iba vtedy, ak prebieha striktnne v súlade so zásadou zákonnosti tak, ako je zakotvená v čl. 17 ods. 2 Ústavy SR, čl. 47 až 50 Charty EÚ, čl. 5 a 6 Dohovoru ako i v ďalších vnútroštátnych a medzinárodných prameňoch práva. Len a výlučne zásada zákonnosti je aspektom, ktorý materiálne vystihuje podstatu právneho štátu, ktorým je nikým a ničím neohroziteľná vláda práva. Opačný jav, t.j. vyšetrovanie podozrení z trestnej činnosti vedené nezákonnými procesnými postupmi v zmysle zásady „účel svätí prostriedky“, znižuje úroveň štátu z aspektu „právny“ smerom k jeho opaku – k aspektu „policajný“.

Absolútnym základom právneho štátu a myšlienkou, pre ktorú vznikol, je obmedzenie štátu právom, antitéza k uplatňovaniu svojvôle a protiklad k despotickej vláde, kde vládne svojvôľu namiesto práva (McIlwain, Ch. H. Constitutionalism Ancient and Modern. Ithaca: Cornell University Press, 1940, s. 24.). Bývalý britský sudca a autor diela „The Rule of law“ Tom Bingham definoval pojem právny štát tézou, že *„Všetky osoby a orgány v štáte, či už súkromné alebo verejné, by mali byť viazané zákonmi verejne prijímanými s účinnosťou v zásade do budúcnosti a verejne spravovanými súdmi, pričom by zároveň mali byť oprávnené užívať prospech, ktorý tieto zákony prinášajú.“*

Materiálny právny štát sa nezakladá na zdanlivom dodržiavaní práva či na formálnom rešpektovaní jeho obsahu spôsobom, ktorý predstiera súlad právne významných skutočností s právnym poriadkom. Podstata materiálneho právneho štátu spočíva v uvádzaní platného práva do súladu so základnými hodnotami demokraticky usporiadanej spoločnosti a následne v dôslednom uplatňovaní platného práva bez výnimiek založených na účelových dôvodoch. (Nález Ústavného súdu SR zo dňa 20. mája 2009, sp.zn. PL. ÚS 17/2008, zverejnené v Zbierke nálezov a uznesení ÚS 2009, s. 176.). Pojem právny štát je po stáročia pretrvávajúcim justičným fenoménom. Platón vyjadril relevantné myšlienky právneho štátu slovami: *„Kde je právo subjektom nejakej inej autority a nemá autoritu samo osebe, kolaps štátu podľa môjho názoru nie je veľmi ďaleko, ale ak je právo majstrom vlády a vláda je jeho sluhom, potom je situácia sľubná a občania si vychutnajú všetky požehnania bohov.“*

Skutočnosti uvedené v tomto dokumente predstavujú len malú časť diania, ktoré nasvedčuje vážnemu úpadku autority práva v Slovenskej republike. Úpadku, ktorý sa naďalej stupňuje a môže viesť k definitívnemu „kolapsu štátu“. Snaha o zvrátenie tohto negatívneho progresívneho javu, ktorý sa prejavuje doslova ignoranciou zásady zákonnosti, autority práva a ktorý postihuje nielen súčasnú generáciu, ale môže negatívne zasiahnuť aj budúce generácie, je motívom, ktorý nás priviedol k spracovaniu tohto dokumentu.

Dovoľujeme si preto apelovať na orgány EÚ, aby nami uvedené skutočnosti včas a dôsledne zohľadnili v procese hodnotenia stavu právneho štátu v Slovenskej republike.

S úctou

Nezávislí advokáti:

JUDr. Jakub Križan

JUDr. Erik Magál

JUDr. Ján Kršiak